

କଳିକାଟ ଟେଙ୍କି

ଫକ୍ଟରାନ୍

କଳିକାତେ ଚେଳା

(ହାସ୍ୟରସ ସାମାଜିକ ନାଟକ)

ଫତୁରାନନ୍ଦ

କଳିକାତ ଚେଙ୍କା—ଲେଖକ : ଫତୁରାନନ୍ଦ, ପ୍ରକାଶକ : ସହଦେବ ପ୍ରଧାନ,
ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨, ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ :
ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାରାୟଣ ଜେନା, ମୁଦ୍ରଣ : ନନ୍ଦକିଶୋର ପ୍ରେସ୍, କଟକ-୨ ।

KALIKATI CHENKA—Author : Faturananda, Publisher :
Sahadev Pradhan, Friends' Publishers, Binodbehari,
Cuttack-753002, Orissa (India), Cover Design : Sri
Udayanarayan Jena, Printer : Nandakishore Press,
Dagarpara, Cuttack-2.

Fourth Edition : 1998

Price : Rs. 28

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ଛୋଟରାୟ କରକମଳେଷୁ

ମହାଶୟ,

ଆପଣଙ୍କର ରଚିତ ନାଟକାବଳୀ ସବଜନାଦୃତ । ଏସବୁ
ନାଟକରେ ହାସ୍ୟରସ ପରିବେଷଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳ । ଆପଣଙ୍କର ଏହି
ପ୍ରତିଭା ଲାଗି ଏହି ନାଟକଟି ଆପଣଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ନିଜକୁ
ଗୌରବାନ୍ୱିତ ମନେକରୁଛି ।

ଆପଣଙ୍କର ଗୁଣମୁଗ୍ଧ

ଫତୁରାନନ

ଉପହାର

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ / ଶ୍ରୀମତୀ.....ଙ୍କୁ

ଭକ୍ତି-ଶ୍ରଦ୍ଧା-ସ୍ନେହର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଉପହାର ଦେଲି

ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ

ଆଜିକାଲି ସ୍କୁଲ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ନାଟକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରିବାରେ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଭୂମିକା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ସମସ୍ୟା ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ନାୟିକା ଭୂମିକାରେ ଗୁପ୍ତ ଅଭିନୟ କଲେ ସମୟ ସମୟରେ ନାନା ଅପ୍ରୀତିକର ପରିସ୍ଥିତି ଉତ୍ପନ୍ନଥାଏ । ଓଳିଆରୁ ପଡ଼ି ଗଲା ହୋଇଥିବା କେତେକ ଗୁପ୍ତ ଅଭିନେତା ଏକାବେଳେକେ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ଯେ ଏଇଟା ଗୋଟିଏ ଅଭିନୟ, ସତସତିଆ ଘଟଣା ନୁହେଁ । ବେଳେବେଳେ ଗୁପ୍ତ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଦୁଇଦଳ ଗୁପ୍ତ ମଧ୍ୟରେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଯୁଦ୍ଧର ସୂକ୍ଷ୍ମପାତ ହୁଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ଗୁପ୍ତମାନେ ନାନା ଅବାଞ୍ଛିତ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପସନ୍ଦ ନକରି ଅଭିନୟରେ ଭାଗ ନେବାକୁ ମନା କରିଦିଅନ୍ତି ।

ପୁରୁଷମାନେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ସ୍କୁଲ କଲେଜ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଅଭିନୟ କରିବା ଫେମ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଅନେକ ଗୁପ୍ତ ଏହାକୁ ଅସମ୍ଭାବନାକର ଓ ଲଜ୍ଜାକର ବ୍ୟାପାର ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି ।

ଏହିସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ବହୁ ସ୍କୁଲ କଲେଜ ନାୟିକାବିଘ୍ନାନ ନାଟକଟିଏ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ।

ମୋର ନାୟିକାବିଘ୍ନାନ ଗଳ୍ପପରି ନାୟିକାବିଘ୍ନାନ ନାଟକଟିଏ ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ଜାଗ୍ରତ ହେଲା । ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବରେ ମୋର କଲିକତା ଚେକ୍ ଗଳ୍ପଟିକୁ ନାଟ୍ୟରୂପ ଦେଲି । ଏଥିରେ ନାୟିକା ବା ସୁରଶିଳ୍ପୀଙ୍କୁ ଏକାବେଳେକେ ବାଦ୍ ଦେଲି । ପୋଷାକପତ୍ତର ଚାକରକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରଖିଲି ନାହିଁ । ନାଟକଟି ଯେପରି ଅଳ୍ପ ଝଟ୍ଟରେ ଓ ଅଳ୍ପାୟାସରେ ମଞ୍ଚସ୍ଥ ହୋଇପାରିବ ସେଥିପ୍ରତି ଉଚ୍ଚନାୟିକାରେ ମୁଁ ଖୁସି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଛି । ନାଟକଟି ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏ ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ । ନାନା ଜଞ୍ଜାଳରେ ପେଶି ହୋଇଯାଇଥିବା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ହସେଇ, ଦୁଃଖ ଜର୍ଜରିତ ସେମାନଙ୍କ ମନ ଓ ହୃଦୟକୁ ସତେଜ ଓ ସରସ କରିବା ସ୍ବପ୍ନ ଗୁପ୍ତକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରେଇବା ମୋର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ମନରେ ରଖି ନାଟକଟି ରଚନା କଲି ।

‘କଲିକତ ଚେକ’ ନାମକରଣକୁ ଅନେକ ପଦ୍ୟ କରୁ ନଥିବାରୁ ସେ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ ଦି’ପଦ ଉକ୍ତ କରୁଛି । ଅଣିଷିତ କାରିଗରମାନେ ଉତ୍କଳ ଯନ୍ତ୍ରପାତିକୁ କଲିକତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ଓ ନିକୃଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରପାତିକୁ ‘ଦେଶୀ’ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି । ସେଫିଲଡ଼ରେ ତିଆରି ବଟାଳି ବା କରତକୁ ବଡ଼େଇମାନେ କଲିକତ ବଟାଳି ବା କରତ କହିଥାନ୍ତି । ଯେଉଁଠା ଖୁବ୍ ଭଲ ତାହା ଜର୍ମାନରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲେ ବି ତାକୁ କଲିକତ କହନ୍ତି । ମୋ’ ପିଲାଦିନେ ମୁଁ ଏଇଟା ସବୁ କାରିଗରଙ୍କ ପାଖରୁ ଶୁଣୁଥିଲି । ‘କଲିକତ’ ଅର୍ଥ ସେତେବେଳେ ଥିଲା ଉତ୍କଳ । ଚେକର ଅର୍ଥ ଥିଲା ଚିଆଁ ମାଡ଼ିବା । ଏହା ଏକ ଦଣ୍ଡ । ହମେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡକୁ ଲେକେ ଚେକ କହିଲେ । ଗୋଟାଏ ଭଲ ଦଣ୍ଡକୁ ମୁଁ କଲିକତ ଚେକ ବୋଲି ପୁରୁଣାକାଳିଆ ନାଆଁ ଦେଲି ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲାବେଳେ ୧୯୭୮ରେ ଜାଣିପା କବି ଶାରକିଶୋର କଲେଜର ନାଟ୍ୟସଂସଦ ଏହାର ଅଭିନୟ କରାଇ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାକୁ ଛପାଇବା କଥା ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଭୁଲ ନଥିଲା । ଛୁପିନେତା ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ଏହି ପାଣ୍ଡୁଲିପିକୁ ବାହାର କରି ପ୍ରକାଶକଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛପାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । ଉଭୟ ଶ୍ରୀ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ଓ ପ୍ରକାଶକ ଶ୍ରୀ ସହଦେବ ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ଏଥିଲାଗି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି ।

ସାନଭାଇ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମିଶ୍ର ନିଜର କର୍ମଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ବହିର ପ୍ରାପ୍ତ ସଂଶୋଧନ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମାର୍ଜିତ କରି ଦେଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ସ୍ନେହାଶୀର୍ବାଦ ଦେଉଛି ।

ନାଟକଟି ସଫଳ ହେଲେ ମୁଁ ଏହିପରି ନାୟିକା ଓ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞାନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ଫତୁରନନ୍ଦ

ସଂସ୍କରଣ ପାଇଁ ପଦେ

ଏହା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ସରିଯାଇଛି—ଏହା ମୋହର ସାଧୁ ପ୍ରକାଶକ ଶ୍ରୀ ସହଦେବ ପ୍ରଧାନଙ୍କର ଏକ ଉଦ୍ଘ୍ର ସ୍ଵୀକାରକ୍ରି । ଜଣେ ପ୍ରକାଶକଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା (ଇନର୍)ରେ ତୃତୀୟ ପ୍ରକାଶନ ବୋଲି ଲେଖାହୋଇଥିବା କ୍ଷତର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଅନ୍ତତଃ ମୋ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ବହିଟିର ଏକାଧିକ ପ୍ରକାଶନ ହୋଇସାରିଥାଏ । ଶ୍ରୀ ସହଦେବ ପ୍ରଧାନଙ୍କର ଏହି ସାଧୁତା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅନୁକରଣୀୟ ଓ ଅନୁସରଣୀୟ—ଏପରି କଲେ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରକାଶନ ଶିଳ୍ପପାଇଁ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରନ୍ତେ, ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦୂରତ୍ଵ ଦୂର ହୋଇଯାଆନ୍ତା ।

କିଛି ଦିନ ତଳେ ଏହି ନାଟକଟି ଦୂରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିଛି, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଦୂରଦର୍ଶନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ଅଭିନେତାଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

ଫତୁରନନ

୫ । ୨ । ୧୯୯୦

ଅଭିନେତାଗଣ

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏକ ଭିଜିଣିଆ ଠକ ଦଳର ନେତା ।

ଜମ୍ବୁ ଓ ଶମ୍ବୁ : ସର୍ଦ୍ଦାରର ଅନୁଗତ ଦୁଇ ସହକର୍ମୀ ।

ଘରବାଲ : ଜଣେ ଘୃତୁଳକାୟ, ଜୋକପରି ଲାଗିରହିଥିବା ଘର-ମାଲିକ ।

ଭୁଗୁ : ସାଧୁ ବେଶଧାରୀ ଠକ ଜ୍ୟୋତିଷୀ ।

ପ୍ରଥମ ପଥକ : ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଜଣେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପଥକ : ଘରକୁ ଔଷଧ ନେଇ ଯାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ତୃତୀୟ ପଥକ : ଭୁଗୁ କଥାରେ ଆସ୍ଥା ନ ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ।

ସାହୁଲେକ : ସର୍ଦ୍ଦାର ଘରକୁ କବାଟ ଖୋଲି ପଶିଥିବା ପାଞ୍ଚଜଣ ଲୋକ ।

ଦାବେଗାବାବୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର ଘରକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଯାଇଥିବା ପୁଲିସ ଇନସପେକ୍ଟର ।

ଶମ୍ବୁର ସାଙ୍ଗ : ଅନ୍ୟ ଏକ ଠକ ।

ପକେଟ୍‌ମାର୍ତ୍ତ : ସର୍ଦ୍ଦାରର ପକେଟ୍‌ମାର୍ତ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ବିଫଳ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଯାଦୁଲେସନ ବିହେତା : ଯାଦୁଲେସନର ପ୍ରବୃତ୍ତ ।

ଦର୍ଶକ ଓ ବହୁ ଓଷଦ ହେତାଗଣ ।

କଲିକାତ ଚେଙ୍କ

—ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ—

[ଭଡ଼ାଘର କୋଠର । ପଇସାପତ୍ର ନଥିବାରୁ
ସର୍ଦ୍ଦାର, ଜମ୍ମୁ ଓ ଚମ୍ପୁଙ୍କ ଭାଲେଣି । ଘର-
ବାଲର ଚଢ଼ଉ, ୩ ଜଣଙ୍କ ଛଳନା ରଗାନ୍ନିତ,
ଘରବାଲର ପ୍ରସ୍ଥାନ । ନୂଆ ବେଉସା ପାଇଁ
ବରୁର । ଲେନ୍ଦ୍ର ମାସକୁ ମିଶାଇ ୩ ମାସର
ଘରଭଡ଼ା ୩୦ ଟଙ୍କା]

—ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ—

ଗୋଟିଏ କୋଠର । ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ତକ୍ରପୋଷ ।
ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ରେ ବତା ସହିତ ଦଉଡ଼ି ଭଡ଼ା ହୋଇ
ଖଣ୍ଡିଚାର ପରିଚୟ ଦେଉଛି । କଡ଼ରେ ମାଠିଆଟିଏ, ତା’
ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ପୁରୁଣା ସିଲ୍‌ଭର ଟିକସ ମଡ଼ା
ହୋଇଛି । କାନ୍ଥରେ ଶ୍ରେଣୀ ଦଉଡ଼ା, ସେଥିରେ ଦୁଇ-
ଗୁଡ଼ିକ ଲୁଗା କାମିଜ ଝୁଲୁଛି । ମେୁ ଗୋଟାଏ ତେପା
ସିଲ୍‌ଭର ଡାଳକୁ ବାଡ଼େଇ ସିଧା କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।
ସର୍ଦ୍ଦାର ଗୋଟାଏ ଚରା ଲୁଙ୍ଗି ସିଲେଇ କରିବାରେ
ଲଗିଥାଏ । ଜମ୍ମୁ ଲୁଙ୍ଗିର ଗୋଟିଏ ପାଖ ଧରି ସାହାଯ୍ୟ
କରୁଥାଏ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଛୁଞ୍ଚି ଚଳେଇଲବେଳେ ଜମ୍ମୁ ମୁହଁ
ଆଡ଼କୁ ଛୁଞ୍ଚି ଚାଲିଯାଉଥାଏ । ଜମ୍ମୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଥର ଚମକିଲ
ପରି ହୋଇ ପଛକୁ ମୁଣ୍ଡ ନେଇଯାଉଥାଏ । ଫମେ ଛୁଞ୍ଚିଟା
ମୁହଁର ବେଣି ପାଖ ହୋଇଯିବାରୁ ଜମ୍ମୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି
ହୋଇ ନପାରି କହି ପକେଇଲ ।

ଜମ୍ମୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର ! ଦେଖୁଛି ମୋ ଆଖିଟାର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ନୁହେଁ ।

ସର୍ବାର : ଜଉତିଷ ତୋ ଆଖିର ଜାତକ ଦେଖିଥିଲ କରେ ?

ଜମ୍ବୁ : ଜଉତିଷ ଦେଖିବ କଅଣ, ମୁଁ ତ ନିଜେ ଦେଖୁଛି । ଏ କୁହୁ
ଶନି ଯେମିତି ମୋ ଆଖି ପାଖକୁ ଖେପି ଆସୁଛି, ସେଥିରେ
କେତେବେଳେ ଯେ କଅଣ ହୋଇଯିବ ତା' କିଏ କହିବ ।

ସର୍ବାର : ଆମର ସର୍ବାରକୁ ଏଡ଼େ ବୁଢ଼ ବକ୍ ଠଉରେଇଛି । କୁହୁ
ଟାଣି ନେଲବେଳେ ତା'ର ମୁନ ପଛକୁ କରି ତାକୁ ମୁଠା
ଭିତରେ ରଖିନିଏ । ମୁହଁ ପାଖରେ ହୋଇଗଲେ ସୁଦ୍ଧା
କିଛି ଶତ କରିବନି । ହେଇ ଦେଖ ।

(ମୁଠା ଭିତରେ କୁହୁ ଲେଉଟାଇ ରଖି ନିଜ ମୁହଁଆଡ଼କୁ
ଛୁଟିଦେଲା—ବାହାଦୁରୀ ଦେଖାଇବା ଲାଗି ମୁଠାଟାକୁ
ଏଡ଼େ ଜୋରରେ ଛୁଟିଦେଲା ଯେ ତାହା ନିଜ ମୁହଁରେ
ଛେଚ ହୋଇଗଲା । ବା ପାପୁଲରେ ମୁହଁଟାକୁ ଅଉଁଟି
ଆଉଁଟି କହିଲା)

—ଓହୋ, ହୋ : କେମିତିଆ ଅବାଗିଆ ମଣିଷଟା ମ—

ଜମ୍ବୁ : ଏ, ମୁଁ କଅଣ କଲି ମ ? ନିଜ ମୁହଁକୁ ନିଜେ ମୁଆମାରି
ମୋ ଉପରେ ଦୋଷ !

ସର୍ବାର : କାମରେଲେ ବକର ବକର ହେଲେ ଏମିତିଆ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶଣ
ଘଟିବଇ ଘଟିବ । ମୁଁ କଅଣ ତୋ ଆଖି ଫୁଟେଇ
ଦେଉଥିଲି । ଏମିତି ଛୁନିଆ ହୋଇପଡ଼ୁଥିଲୁ କାହିଁକି ?

ଜମ୍ବୁ : ଏଇଥିପାଇଁ ଛୁନିଆ ହେଉଥିଲି । ଆଖି ସିନା ଫୁଟି ନଥାନ୍ତା
ହେଲେ ମୁଥଟା ତୁମ ମୁହଁରେ ନ ବସି ମୋ ମୁହଁରେ
ବସିଥାଆନ୍ତା ।

ସର୍ବାର : ହଉ ଦିଅ ଛୁଡ଼ ସେକଥା । ଏବେ ସିଲାଇ ଆଉ ।
ଆଖିଲୁ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ ବଡ଼ ଆଣ ।

(ଜମ୍ବୁ ପାଇ ବଡ଼ ରଖାଯିବା ସବୁ ଥାନ ଖୋଜିବାରେ
ଲାଗିଲା । ମୁହଁର ତାଳ ବାଡ଼ିଆ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଅତି

ପ୍ରବଳ ହୋଇଉଠିଲ । ସର୍ଦ୍ଦାର କାନରେ ହାତ ଦେଇ
ଓ ମୁଖ ବନ୍ଦୁକ କରି ପାଟିକଲ)

(ହେ ହେ କଲିକତ କାରିଗର, କାନଟାକୁ ଫଟେଇ
ଦେବୁ ଜଣାଗଲାଣି । ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।
ଶମ୍ଭୁ ବୁଲିପଡ଼ି ସର୍ଦ୍ଦାର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ତାଳଟା ଏମିତି ଅସ୍ଥବସ୍ଥରୁ ପରି ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିବ ।
ନିଜକୁ କାଷ୍ଠୁଆ ଲାଗିଲାଣି । ଭଲଲୋକ ମନ୍ଦଲୋକ
ଦେଖିଲେ କଅଣ କହିବେ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : କୋଉ ଭଲ ଲୋକ ମନ୍ଦଲୋକ ଏ ଘରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ଭଲ
କହିଲୁ ? କେମିତି ତାଳ ଦେଖି କେଇଜଣ ତୋତେ
ନାପସନ୍ଦ କଲେଣି ?

ଶମ୍ଭୁ : ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ? ଆଉ ଅନ୍ୟ କଥା ଛାଡ଼ । ଏକା
ଘରବାଲ ତ ମାସକୁ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ଥର ଆସୁଛି ।
ଆଉ ସମସ୍ତେ ପଛେ ଗାଧୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ଘରବାଲଟା
କଅଣ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ନୁହେଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଇରେ, କଅଣ କହୁ କହୁ ତୁ କଅଣ କହି ପକେଇଲୁଣି !
ହଇରେ ତୋ ପାଟିରୁ ଏମିତିଆ କଥା ବାହାରିଲା
କେମିତି ? ଯେଉଁ ଲୋକଟା ମାସକୁ କୋଡ଼ିଏ ଥର ଆସି
ହଇରେ ଟିକିପରି ଲାଗିପାଉଛି, ଭଲ ନାହିଁ, ମନ୍ଦ ନାହିଁ
ଭଡ଼ା ଭଡ଼ା ବୋଲି ହଗାମୁତା କରି ପକାଉଛି, ପହିଲ
ହେବାମାତ୍ରେ ତୋଟିରେ ଆସି ହାତ ଲଗେଇ ଦଉଛି,
ତାକୁ ପୁଣି ତୁ କହିଲୁ ଭଦ୍ରଲୋକ ! ଧୋ ଧୋ ମୁହଁକୁ,
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଧୋଇପକା । ଆଉ ହବନ ଆଉ ହବନ ।

(ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଜମ୍ବୁ ଚାରିଆଡ଼େ ଖୋଜାଖୋଜି କରି
ଫେରିଆସି ବିଷଣୁ ମନରେ କହିଲା)

ଜମ୍ବୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର ! ବଧାତା କି ବାମ ନହୋଇଛି, ଗୋଟାଏ
ଶଶ୍ତ୍ରୀଆ ବିଡ଼ି ବ ପାଇଲି ନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନାହିଁ ତ ଦଶ ପଇସାର କଣିଆଣ ।

ଜମ୍ବୁ : ସେତକ ବୁଦ୍ଧି କଅଣ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ନାହିଁ । ପଇସା ଦି'ଦିନ ହେଲ ସରିଲାଣି । ଚୁଉଳ, ଡାଲି, ପରିବା ଖୁବ୍ ବେଶିରେ କାଲି ଦିନଟା ଯିବ । ତା'ପରେ ଧୁଣ୍ଡାଳିବାକୁ ପଡ଼ବ କେଉଁଠି ମେଳାମହୋତ୍ସବ, କେଉଁଠି ବାହାଘର ଭୋଜି ହେଉଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : କଅଣ ଆମେ କୁକୁର ହୋଇଛୁ କି ? ଅଇଁଠା ପତର ଯାଇ ଚାଟିବା ?

ଜମ୍ବୁ : କାହିଁକି ଆମେ ଭଦ୍ରାଲୋକ ପରି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଯାଇ ବସିଯିବା । ଆମେ କିଏ, କୋଉ ନମିତା ଲୋକ ବଦଳରେ ଆସିଛୁ, ଏସବୁ କଥା ପଚାରିବାର ଅଭଦ୍ରତା ବା ସାହସ କାହାରି ବି ସେଠାରେ ନଥିବ । ଆଉ ବି ନ୍ୟାୟରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲ ଖାଇ ଅନ୍ଧାର୍ଯ୍ୟ ଘୋଟିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯିଏ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣି ଗିଳାଏ ସେ କାହିଁକି ଭିନ୍ନଟା ଭୋକିଲା ପେଟକୁ ଗିଲେଇବାକୁ ପଛଇବ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଥାଉ ଥାଉ ଥାଉ ବକନା । ତୋ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ଆଉ ମନ ହଉନା । ବିଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଦେଇସାରି ହେଲେ ବକ୍ତୃତା ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ପାଖରେ ଥିଲେ ଆଉ ମାଗିବା ଯାଏ ଯାଇଥାଆନ୍ତା ? ଗଲକାଲିଠୁ ପଇସା ଆମ ପାଖରେ ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ୁ ହୋଇଗଲାଣି । ଆସନ୍ତାକାଲି ଚୁଉଳ ଡାଲି ସରିଯିବ, ଦେଖୁଛି ବିପଦ ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । (ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ବାହାର କବାଟରେ ଧଡ଼୍ ଧଡ଼୍ ଅବାଜ ହେଲା ଓ ପାଟି ଶୁଭିଲ)

ଘରବାଲା : ଜମ୍ବୁ, ମୁଁ, ସର୍ଦ୍ଦାର ! ହେ ଜମ୍ବୁ ଆରେ ଘର ଭିତରେ ଅଛ ନା ମଲାଣି ?

(ଘର ଭିତରେ ହାଲିହୋଲ ପଡ଼ିଗଲା । ସମସ୍ତେ କାକୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଧୀରେ ଧୀରେ) ନେ ଆନ୍ଧର ଗୋଟାଏ ଚପଟ । ଝୁଣିଲା ତ ଚଞ୍ଚି । ଆଜି ତାକୁ କହିଥିଲି ଭଡ଼ାଟା ଦେବ ବୋଲି । ମନେ ରହିଲାନି ଏତିକିବେଳକୁ କୁଆଡ଼େ ପଳେଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଏବେ କରେ କଅଣ । ଜମ୍ମୁ ! ମୁଁ ଜରରେ ବେହେସ ହୋଇଯାଉଛି । ପାକଳାପାକଳି କରି ବଦାୟ କରିଦେବୁ । ଯା' କବାଟ ଫିଟେଇ ଦେ' ସେ କଂସେଇଟା ଗୁଡ଼ାଏ ବକର ବକର ନହେଲେ ଏଠୁଁ ନଯାଏ । ଶମ୍ଭୁ ତୁ ଚଞ୍ଚିଲ ଲୁଗାଯା ।
(ପୁଣି ଜଞ୍ଜିର ଝଣଝଣ ଓ କବାଟ ଧଡ଼ଧଡ଼ ସହ ପାଟି ଶୁଭିଲ)

ଦରବାଲା : ହେ ଜମ୍ମୁ, ଆରେ କାନରେ କଅଣ ପାଳବଣ୍ଡା ମଡ଼ା ହୋଇଛି କରେ—ଆରେ ହେ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଆରେ ଚେଇଁ ଶୋଇଛ କରେ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଧୀରେ ଧୀରେ) ଯା ଜମ୍ମୁ ଯା, ମୁଁ ଶୋଉଛି ।

ଜମ୍ମୁ : କିଏ ଡାକୁଛି ?

ଦରବାଲା : ଆରେ କବାଟ ଫିଟା ଜାଣିବୁ କିଏ ଡାକୁଛି ।

ଜମ୍ମୁ : ଏଁ ! ଶ୍ଵେର କି ଟଙ୍କର ନଜାଣି ମୁଁ କବାଟ କେମିତି ଫିଟେଇ ଦେବି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଧୀରେ ଧୀରେ) ଆରେ ତାକୁ ରଗାନା, ଯା' ଫିଟେଇ ଦେ ।

ଦରବାଲା : ହଇରେ ଭରି ହୁସିଆର ହୋଇଗଲୁଣି ତ । ଦିନ ଦିପହରେ ଶ୍ଵେର ସବୁ ଆସି ନାଁ ଧରି କବାଟ ଖଡ଼୍ ଖଡ଼୍ କରନ୍ତି ନା ।

ଜମ୍ମୁ : ଓହ୍ଲା ! ମହାଜନ ଆସିଛ କି ? ଯାଉଛି ଯାଉଛି ।
(ଜମ୍ମୁ କବାଟ ଫିଟେଇବାକୁ ଗଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ଅଳଗୁଣିଆରୁ ଚାହିଦରଟାଏ ଟାଣିଆଣି ଦୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଶୋଇଗଲେ । ଖଣ୍ଡେ ଛୁଣ୍ଡା ରୁମାଲ ଓଦା କରି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥୋଇଦେଲା । ଶମ୍ଭୁ ଲୁଚିବାକୁ ଥାନ ନପାଇ ସେଇ ଖଟ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ମସିଣାରେ ଗୁଡ଼େଇ

ହୋଇପଡ଼ି ସେଇ ଖଟ ପାଖରେ ଗୁଡ଼ା ବଛଣା ପରି ପଡ଼ିରହିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଜମ୍ବୁ ଘରବାଲକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଅତି ନ୍ୟୁନ ଭାବରେ ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳି ମକଚ ମକଚ ପ୍ରବେଶ କରୁ କରୁ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଜରରେ କାଲିଠୁ ବେହୋସ । କାଲି ଟାଆଁ ସିଆ ଖଗଟାରେ ବୁଲିବୁଲି ଟଙ୍କା ଚାଲିଗଟା ଆଣିଥିଲେ; ତୁମର ବ'ମାସର ବାକିଆ କୋଡ଼ିଏ ଓ ଏ ମାସ ପାଇଁ ଆଗକୁରା ଦଶ ଏମିତି ଭରିଗ ଟଙ୍କା ତୁମକୁ ଦବାକୁ ଠିକ୍ କରି ରଖିଥିଲେ । କୁଆଡୁ ତ ମାଡ଼ିଆସିଲା ଜର, ଏକାବେଳେକେ ବେହୋସ୍ । ଡାକ୍ତର ଡାକି ଆଣିଲ ଯେ ଏକାବେଳେ ସେ ଚାଲିଗି ଟଙ୍କା ସଫା କରିଦେଲା । ଭାବିଲ ଜୀବନଟା ଆଗ ରହିଯାଉ ଗୋଟାଏ ଦିନରେ ସବୁ ଶୁଦ୍ଧିଦେବୁ ।

(ଘରବାଲ ଯାଇ ଖଟ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୁଡ଼ିଆ ଶେଯ ଉପରେ ବସିଲା ଓ ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଭଙ୍ଗୀରେ ଆରମ୍ଭ କଲା)

ଘରବାଲ : ଓଃ ମଣିଷ ଜୀବନଟା କଅଣ ମ । କାଲି ସକାଳେ ତା' ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛି । ଆଜି ଦେଖିଲବେଳକୁ ବେହୋସ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଜ୍ଞା, କାଲି-ଆଜି ତ ବହୁତ ଦୂର । ଏଇକ୍ଷଣି ଏକଦମ୍ ଭଲ ତ ଆଉ ଟିକିଏକୁ ଠୋଃ । ନିତି ଏମିତି କେତେ ଠୋଠା ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି ସବୁ ଦେଖି ଶୁଣି କିଛି ଆମର ଚେତା ଆସୁଛି । ସବୁବେଳେ ମୋର ଘର, ମୋ ଟଙ୍କା । ଗଲବେଳେ କେହି ମୁଣ୍ଡେଇ ନେଇଯିବେ ନାହିଁ ।

(ଘର୍ବଶ୍ବାସଟାଏ ଛୁଡ଼ିଲା)

ଘରବାଲ : (ଘର୍ବଶ୍ବାସଟାଏ ଛୁଡ଼ି)—ସତକଥା, ହେଲେ ସେ ବସ୍ତୁକୁଟ ମାୟା କଅଣ ସହଜେ କାହାକୁ ଛୁଡ଼ୁଛି ?

ଜମ୍ବୁ : ରମା, ଦାମା, ଶାମାକୁ ସିନା ଛୁଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତୁମ ପରି ଜ୍ଞାନୀ ଲୋକଙ୍କୁ ପକଡ଼ିବ କେମିତି ?

ଘରବାଲ : ହଉନି, ମନକୁ ଯେତେ ଚୁଟିଲେ ବି ହଉନି । ଗୁଡ଼ ସେ
କଥା, ଡାକର କି ଜର ବୋଲି କହୁଛି ।

ଜମ୍ବୁ : କଅଣ ତ ଗୋଟାଏ କହିଲୁ, ଗେହ୍ଲାମେହ୍ଲାପେଶ୍ଚିସ୍,
ସେତିକି କହି ରୁଲିଣ ଟଙ୍କା ଫି ।

ଘରବାଲ : ହଁ, କେତେ ଯେ ନୂଆ ରେଗର ନାଁ ଶୁଣୁଛୁ । ଆଉ
ବସ୍ତି ହବନି । (ଏତକ କହି ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁ ଓ ଗୁଡ଼ରେ
ହାତ ମାରିଲା ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ପାଟିକଲ)
ହଇରେ ଏ ତ କଅଣ ସନ୍ଧିପାତ ଆଡ଼କୁ ଗଲଣି,
ଦିହରେ ଟିକିଏ ବୋଲି ଉଷ୍ମ ନାହିଁ । ତା' ଉପରେ
ଥଣ୍ଡା ପଟି ଦଉଛି କଅଣ । ଆରେ ତାକୁ ତ ମାରି-
ଯାରିଲଣି । କାଡ଼, ପାଣି ପଟି କାଡ଼େ...

(ହଠାତ ଗୁଡ଼ିଆ ବିଛଣା ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ ଛିଙ୍କର
ଗର୍ଜନ ଶୁଣାଗଲା ଓ ତାହା ସହ ସମୁଦାୟ ଶେଯଟା
ଦୋହଲିଗଲା । ଇଲେ ବୋପାଲେ ବୋଲି ପାଟିକରି
ଘରବାଲ ଶେଯ ଉପରୁ ତଳକୁ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା । ଜମ୍ବୁ
ଧରିପକାଇ ଘରବାଲକୁ ଉଠାଇ ଦେଲା । ସେ ଝାଡ଼ିଝଡ଼ି
ହୋଇ ମସିଣାଟା ଖୋଲିଦେଲା । ତା' ଭିତରୁ ଶମ୍ଭୁ
ବାହାରିପଡ଼ି ତଳକୁ ମୁହଁପୋତି ମୁଣ୍ଡ ପଛପାଖ କୁଣ୍ଡେଇ
ଲଗିଲା । ଜମ୍ବୁ ତଳକୁ ମୁହଁପୋତି ଆଙ୍ଗୁଳି ମକଡ଼ି ଲଗିଲା ।
ଘରବାଲ ନିଃଶେଷର ଦୁହଁକୁ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ
ବାରମ୍ବାର ଚୁହୁଁଲା । ତା'ପରେ ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁକୁ
ଗାରାଡ଼େଇ ଚୁହୁଁଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ଏହା ଜାଣି ନପାରି
ନିଃଶେଷତାର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଖି
ଖୋଲି ଦେଖେ ତ ଘରବାଲର ଯୋଡ଼ାଏ ଶରଡ଼ିଆ ଆଖି
ତାରି ଆଖିକୁ ଚୁହୁଁଛି । ସେ ତମକ ପଡ଼ି ପୁଣି ଆଖି-
ଯୋଡ଼ାକ ମୁହଁଦେଲା । ଘରବାଲ କିନ୍ତୁ ସବୁ ଠଉରେଇ
ନେଇ ପାଟିକରି ଉଠିଲା—

ଘରବାଲ : ଏ ! ଠକ, ଡାକୁଦଳ । ମତେ ପୁଣି ଠକବ ? ଜର
ହୋଇଛି, ନା ? ଆଜ୍ଞା ଦେଖୁଛି ତୁମର ମଜା । ଆସନ୍ତା

ପହଲ ସୁଦ୍ଧା ପୂର୍ବ ୩ ମାସର ଭଡ଼ା ଭରିଣ ଟଙ୍କା
ନ ପାଇଲେ, କୋର୍ଟକୁ ବେକରେ ଦଉଡ଼ା ବାନ୍ଧି ଘୋଷାଡ଼ି
ନେଇଯିବ । ଭରିଣ ଆନରେ ଶାଠିଏ ଆଦାୟ କରିବ ।
ମୋତେ ଓଲୁ ଠଉରେଇଛ ନା, ଆରେ—

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଜମ୍ବୁ : ଅଲକ୍ଷଣଟା ନ ଛୁଙ୍କିଥିଲେ, ତାକୁ ଓଲୁଙ୍କ ବୋକଗୁରୁହା
କରିଦେଇ ଆଆନ୍ତୁ । ଚଣ୍ଡାଳଟା ସବୁ ସାରିଦେଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଉଠିପଡ଼ି) ହଇରେ ଅଳପେଇସା, ଆଉ ଟିକିଏ ସବ୍‌ରତ
କରିପାରିଲୁ ନାହିଁ ।

ମେୁ : (ଅତି ନିଶ୍ଚୟ ଭାବରେ) ବଜାତ ପୋତକ ମାଛଟାଏ
କୋଉଠି ଥିଲା ଦାଉ ସାଧୁବାକୁ ନାକ ଭିତରେ ପଶିଗଲା ।
ମୋର ଆଉ ରୁବ କଅଣ ଥିଲା ? ଗୁଆ ବସ୍ତାଟାକୁ
ଏତେବେଳଯାଏ ସମ୍ଭାଳିଲି । ଆଉ ଟିକିଏ କଅଣ
ସମ୍ଭାଳିପାରି ନଥାନ୍ତି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଛୁଡ଼ି ଯାହା ତ ହବାର ହୋଇଗଲାଣି । ତାକୁ ଧରିବସି
କି ଲାଭ । ଆଡ଼କୁ ଶୀଘ୍ର ଗୋଟାଏ କିଛି ବେପାର ଆରମ୍ଭ
ନକଲେ ନଚଳେ ।

ମେୁ : ବେପାର କରିବା ? ଖଣ୍ଡିଏ ବଡ଼ପାଇଁ ପଇସା ନାହିଁ ।
ବେପାର କରିବା କେମିତି ? ହାତପାଣି ପାଇବା
କେଉଁଠୁ ?

ଜମ୍ବୁ : ଦୁର୍ ଓଲୁ ! ଏମିତି କଅଣ ବେପାର ନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ କି
ହାତପାଣିର କିଛି ଲେଡ଼ା ନାହିଁ ।

ମେୁ : ହଅ ! ଗାଲୁଆମାନେ ଯେଉଁ ବାରବାଟି ଗୁଣର ବେପାର
କରନ୍ତି ସେଇଥିରେ ଦରକାର ହେଉନଥିବ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ତୋ ଭଳିଆ ଯେତେ ଗାଲୁଆଙ୍କ ବୋକଗୁରୁହା
ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏସବୁ ଜନସ ପଶିବ କେମିତି ?

ଶମ୍ଭୁ : ତୋ ଭଳିଆ ବୁଦ୍ଧିଆ ମୁଣ୍ଡରେ କଅଣ ପଶିଛି କାହିଁଲୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ଆଜ୍ଞା, କହିଲୁ ବାବାଜି ବେପାରରେ ହାତପାଣି କଅଣ
ଦରକାର ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ଗୋଟିଏ ପରକାର ।

ଜମ୍ଭୁ : ଆଜ୍ଞା କହ ଦେଖି ଦେଖସେବା ବେପାରରେ ହାତପାଣି
କି ଦରକାର ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ବି ଗୋଟିଏ ପରକାର ।

ଜମ୍ଭୁ : ଆଜ୍ଞା, ହାତଦେଖା ଜଉତିଶ ବେପାରରେ ହାତପାଣିର କି
ଦରକାର ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ବି ଗୋଟିଏ ପରକାର ।

ଜମ୍ଭୁ : କହ ତ ଭଲ କାଳିଣୀ ବେପାରରେ ହାତପାଣିର କି
ଦରକାର ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ବି ଗୋଟିଏ ପରକାର ।

ଜମ୍ଭୁ : ଫେର ବି କହିଲୁ ଶ୍ରେଣୀ ବେପାରରେ ହାତପାଣିର କି
ଲେଡ଼ା ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ବି ଗୋଟିଏ ପରକାର ।

ଜମ୍ଭୁ : ତୋ ଭଳିଆ ଓଲୁକୁ ଖର୍ଚ୍ଚିବି କରିବା ପାଇଁ
ହାତପାଣିର କି ଲେଡ଼ା ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ସେ ବି ଏକ—ଏଁ କଅଣ କହିଲୁ—କଅଣ
କହିଲୁ ? ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଓଲୁ ! ହଇରେ ତୋ ଲେଖାରେ
ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଓଲୁ ?

ଜମ୍ଭୁ : ମୋତେ କାହିଁକି ପଚାରୁଛୁ ? ତୁ ତ ନଜେ ହଁ ହଁ କହି
ମାନି ଯାଇଛୁ । ପୁଣି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଲେଉଟି ପଡ଼ୁଛୁ
କାହିଁକି ?

ଶମ୍ଭୁ : ଭୁଟା ଶୁରି ଚାଲିଗଲା ପଡ଼ିଗଲୁଣି । କଥା ଲହସରେ
ପେଲିଦେଇ ଓଲୁ ବନ୍ଦେଇ ଦେବୁ ? ନା ତୁଇ କହିଦଲେ
ମୁଁ ଓଲୁ ହୋଇଯିବି ?

ଜମ୍ବୁ : ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ କି'ଜଣ କହିଦେଲେ—ଓଲୁ କ'ଣ,
ଓଲୁଙ୍କ ବୋକଗୁରୁହା ବନିଯିବୁ । ଆଉ ବେଣି...

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ହେ ହେ କଲି କରିବ କରେ । ଛୋଟ ଛୋଟ
କଥାକୁ ମାଜି କି ଲାଭ ? ଯିଏ ଠକି ପାରିଲା ସେ ହେଲା
ବୁଦ୍ଧିଆ, ଯିଏ ଠକି ହୋଇଗଲା ସେ ହେଲା ଓଲୁ ।
ଆମେ ଭିନ୍ନହେଁ ଘରବାଲକୁ ଓଲୁ କରିବାକୁ ବସିଥିଲୁ,
ଦୈବ ବାମ ହେଲା ଆମେ ଭିନ୍ନହେଁ ଓଲୁ ହୋଇଗଲୁ ।
ଦୁନିଆରେ ଫୁଲେକ ଏମିତି ହଜାରେ ଥରେ ବୁଦ୍ଧିଆ
ହେଉଛି ତ ହଜାରେ ଥର ଓଲୁ ହେଉଛି । ଏଥିପାଇଁ
ଏତେ କଳିତକରଳ କାହିଁକି ?

ଗମ୍ଭୁ : କାହିଁକି ? ଓଲୁ ହବା ତ ଭିନ୍ନହେଁ ହେବା । ମୁଁ ଏକୁଟିଆ
ହେବି କାହିଁକି ?

ଜମ୍ବୁ : ହଉ, ସେଇଆ ହେଉ । ଭିନ୍ନଟା ଆଙ୍ଗୁଳି କେବେହେଲେ
କଞ୍ଚଣ ସମାନ ହେବ ? କିଏ ବଡ଼ ହେଲେ, କିଏ ସାନ ।
ସେମିତି ତୁ ବଡ଼ ଆମେ ସାନ ।

ଗମ୍ଭୁ : ହଁ, ସେଇକଥା ମାନ ।

(ସର୍ଦ୍ଦାର ଓ ଜମ୍ବୁ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ । ହସୁ
ହସୁ ଜମ୍ବୁ କହିଲା)

ଜମ୍ବୁ : ନମାନବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ । (ଗମ୍ଭୁ ଆନନ୍ଦୋତ୍ସୁକ ହୋଇ
ଉଠୁଥିଲା) ଆମେ ଭିନ୍ନହେଁ ହେଲୁ ଓଲୁ, ତହିଁରେ ତୁ
ହେଲୁ ବଡ଼ ।

(ଗମ୍ଭୁର ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା । ସେ ଲଜିତ ହୋଇ କହିଲା)

ଗମ୍ଭୁ : ହଉ ହଉ, ରଖିଦେ ତୋ' ଓକିଲତପଣିଆ । ବାପାକୁ
କହିଲୁନି ଓକିଲ ପାଠ ପଢ଼େଇ ଥାଆନ୍ତା ।

ଜମ୍ବୁ : ତୋ ଭଳି ମହକଲା ଜୁଟିବେ ବୋଲି ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ
ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ଓକିଲ ପାଠ ପଢ଼େଇ ଥାଆନ୍ତେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ହେ କାହିଁକି ଏ ତୁଚ୍ଛା ଅଲଣା କଥାରେ ସମୟ
ନଷ୍ଟ କରୁଛ କହିଲ । ଏମିତି ପାଞ୍ଚବରଷ ଯାଏ ବକର-
ବକର ହେଲେ ପଇସାଟାଏ ମିଳିବ ନା ?

ଜମ୍ମୁ : ଆମେ ସିନା ପାଇବାନି । ପାଇଲବାଲ ଏ ଗୁଣି ନେଉଛନ୍ତି ।
ଦେଶ ନାଁରେ ତୁଚ୍ଛା ବକର ବକର ହୋଇ କେଇଟା
ଦିନରେ ଦୋ'ମହଲ ତିନିମହଲ ବାଡ଼େଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।
ମଟରଗାଡ଼ି ଉପରେ ମଟରଗାଡ଼ି, ତା' ଉପରକୁ
ଉଡ଼ାଜାହାଜ । ଗୋଡ଼ ଆଉ ତଳେ ଲଗୁନି । ଡିକେଇତେ
ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ଝାଡ଼ାଫେରି ଯାଉଛନ୍ତି । ବକର ବକର
ହୋଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକେଇବା ଛଡ଼ା ଏ ଦଗଲବାନ-
ଗୁଡ଼ାକର ଆଉ କି ବେଉସା ଅଛି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସେମିତିଆ ବେଉସା କରିବାକୁ ଆମକୁ କିଏ ମନା
କରୁଛି ? ସେମାନେ ପାଠଶାଳା ପଢ଼ି ସେ ବେପାରରେ
ପଣିଥିବାରୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କମଉଛନ୍ତି । ଆମେ
ସେଇଆ କଲେ ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ଶହ ଶହ ରେଜଗାର
କରିପାରିବୁନି ?

ଜମ୍ମୁ : କିଏ ମନା କରୁଛି ? ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟାଏ ଉପାୟ କାଢ଼ ।
ବେଗର ମୂଲ୍ୟଧନରେ କେମିତିଆ ବେଉସାଟା କରିବା
ସେଇଟା ବତାଅ । ଆମେ ତ ଖଟିବାକୁ ତଥାର ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତୁ ଆଗ ଗଲୁ ଧାର-ଉଧାର କରି ହେଲେ ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ଆଣ । ଗୋଟାଏ ଟାଣି ନଦେଲେ ମୁଣ୍ଡରୁ ମସଲ
ସହଜରେ ବାହାରିବ ନାହିଁ । କୋଥମାଟା ଆସି ମୁଣ୍ଡ
ଗରମ କରିଦେଇ ଗଲ ।

ଜମ୍ମୁ : ହଉ ଯାଉଛି ଦେଖେ । ଧାର-ଉଧାର କରି—
(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଶମ୍ଭୁ : ଦିଆସିଲଟା ବି ଆଣିବୁ । କିଛି ନହେଲେ ଖଣ୍ଡେ କତାରେ
ଟିକିଏ ନିଆଁ ଧରେଇ ନେଇ ଆସିବୁ ।

(ପୁନଃ କେମିତି ତାଳଟାକୁ ବାଡ଼େଇବା ଆରମ୍ଭ କଲ । ସଙ୍ଗୀତ ଦୁଇ କାନରେ ହାତ ଦେଇ ମୁଖବିକୃତ କରୁଥିବା ସମୟରେ ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ପରଦା ଖୋଲିଲା । ସଙ୍ଗୀତ ବସି ପରିବା କାଟୁଥାଏ ଓ ଗୁଣ୍ଡୁଗୁଣ୍ଡୁ ହୋଇ ବଦସ୍ତରରେ ଗାଉଥାଏ । ‘କେତେନା ବଦଲଗୟା ଇନ୍ସାନ । କସ୍ ମଲ ନ ବଦଲ, ଘର ନ ବଦଲ, ନ ବଦଲ ଘରବାଲ ଦୁସ୍ ମନ୍ ।’ ଗୀତ ଗାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଖଣ୍ଡିଆ ଆରସିରେ ମୁହଁ ଦେଖି ନିଶ ଦୁଇଟାକୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ସାଜିଲେଇ ନେଉଥାଏ । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଜମ୍ମୁ ଗୋଟାଏ ଛତାକାଡ଼ି ଚମୁଟା ଓ ଗୋଟାଏ ଟିକିଡ଼ିବା ଆଣି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଚମୁଟା, ଟିକି ଓ ଛତାକାଡ଼ିଟା ଥୋଇଦେଇ ଗାମୁଛାରେ ଟିକିଏ ବସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ପଡ଼ିଲା ଓ ଗୋଟାଏ ଘାଉଁଶ୍ଵାସ ଛୁଡ଼ିଦେଇ କହିଲା—

ଜମ୍ମୁ : ସଙ୍ଗୀତ ! ଠିକ୍ ଯେମିତି ବତେଇଥିଲା ସେମିତି ଗାତ ଭିତରେ ଛତାକାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିକରି କେଆକେଷ୍ଟ କରିଦେଲାକୁ ଜନ୍ମମାନେ ଖିଦ୍‌ଖାଦ ହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାର ଆସିଲେ । ବାସ୍ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଚମୁଟାରେ ଧରି ଟିକି ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗି କରିଦେଲା ।

ସଙ୍ଗୀତ : ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାନ୍ତୁଆର ଧରିଛୁ ନା ସାନ ସାନ ।

ଜମ୍ମୁ : ତେରଟା ପବିତ୍ରଆ, ଆଉ ସବୁ ସାନ । ପବିତ୍ରଆଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଦହ ଉଲୁସି ଉଠୁଛି । ଯାହାକୁ ମାରଥାଆନ୍ତା ତାକୁ ଚଉଦ ଭୁବନ ଦେଖେଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତା । ଚମୁଟାରେ ଧରିଲାବେଳେ ମୋ ଦହ ଶୀତେଇ ଉଠୁଥାଏ ।

ଆଜ୍ଞା ସର୍ବାର, ଏଗୁଡ଼ାକ ସମ୍ଭାଳିବା କେମିତି ? କସ୍
କଦରରେ ସଦା ଡବା ଭିତରୁ ପଦାକୁ ବାହାର ଆସନ୍ତି
ତେବେ ଦଫା ରଫା କରିଦେବେ ।

ସର୍ବାର : ଆରେ ଘୋଡ଼ଣିରେ କଣା କରିଛୁ ନା ?

ଜମ୍ମୁ : ତାକୁ ବାକି ରଖିବି ନା !

ସର୍ବାର : ଠିକ୍ ଅଛି ତେବେ । ଡବାଗୁଡ଼ାକ ଘୋଡ଼ଣି ସୁଦ୍ଧା
କଷିକରି ସୁତୁଲିରେ ବାନ୍ଧିଦେ । ଘୋଡ଼ଣି କସ୍ କଦରରେ
ଖୋଲିଯିବାର ଆଉ ବାଟ ନଥିବ । ହଁ, ଯା ଆଗ
କରିବିଟା ଆଣ । କାମଟା ବଡ଼େଇ ଦେଇ ବେସରରେ
ଲଗିବା । ପେଟ କଅଁ କଅଁ ଡାକଲୁଣି ।

ଜମ୍ମୁ : ଟିକିଏ ସବରତ କରିଯାଅ । ଖବରେ ବୁଲି ବୁଲି ଦିହଟା
ଝାମ୍ ଖାଇଯାଇଛି ।

(ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରବେଶ, ଗୋଟାଏ ଗୋଲ ଭାବ ଶବ୍ଦ ମୁଣି
ଆଣି ଥୋଇଦେଲା ଓ ଅଣ୍ଟା ସଳଖେଇ କହିଲା)

ଗମ୍ଭୀର : ଅଡ଼େଇଗହ ଗଣ୍ଡାରୁ ଦୁଇଟା କମ୍ ଅଛି ସର୍ବାର ।

ସର୍ବାର : କୁଛ ପରବାଏ ନାହିଁ । ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।
(ପରିବା ଚୋପା ଛଡ଼େଇ ଲଗିଲା)

ଗମ୍ଭୀର : ଦୁଧଝଡ଼ି ତୁନାରେ ଲେହି ଗୋଲେଇ ବଳି ଦେଲୁ
ବଡ଼ିଆ ଗୋଲି ହୋଇଗଲା । ବଳି ବଳି ଅଙ୍ଗୁଳି କେମ୍ପା
ହୋଇଗଲାଣି । ଓଃ, କି ଗଧ ଖାଟେଣି !

ଜମ୍ମୁ : ତୁ ଯାହା ସେହି ଖାଟେଣି ଖାଟିବୁ ନାହିଁ ତ ଆଉ କଅଣ
କରିବୁ ।

ଗମ୍ଭୀର : ଆରେ ବସି ବଳିଥିଲେ ଜାଣିଥାଆନ୍ତୁ । ଇଏ କଅଣ ବାଡ଼
ପହି ଡଢ଼ିବା କାମ ହୋଇଛି । ହାତଗୋଡ଼ ଲୁଠି
ହୋଇଯାଇ ଥାଆନ୍ତା !

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଜାନ୍ତୁଥାଉ ସବୁ ଧରିଆଣିଛୁ ତାକୁ
ଦେଖିଲେ ତୁ ହାଉଳି ଖାଇଯିବୁ—ଟିକିଏ ଅଣଦ୍ରବିଆର
ହେଲେ ଜାନ୍ ଗଲ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଅବା, କି ଦ୍ରବିଆର ଦେଖାଉଛୁ । ଗୋଟାଏ ଛୁଆ ବି
ତୋ କାମ କରିଦେବ । ମୋ କାମ କର ତ ଦେଖି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଗ୍ରେପା ଛଡ଼ା ବନ୍ଦ କରି) ହେ ହେ, ଫେରୁ କଳି
ଲଗେଇଲ । ଆରେ ତୋର କାମ ଯେତିକି ଦରକାରୀ ତା
କାମ ବି ସେତିକି ଦରକାରୀ । ଦୁଇଜଣଙ୍କ କାମ ଏକାଠି
ହେଲେ ଯାଇ ଦରକାରୀ ହେବ । ଅଲଗା ଅଲଗା
ରହିଲେ ବି'ଟାଯାକ ଅଦରକାରୀ । ସେଥିରୁ ଫଟା
ପଇସାଟାଏ ବି ମିଳିବନି । ମେହେନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପାଇଖାନା ସଫା
କରୁଛୁ ସେଇଟାକୁ କ'ଣ ଗରପ କାମ କହିବ ! ସେ ଯଦି
କାମ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ ତେବେ ହାଲତ କଅଣ ହେବ ?
ସେମିତି ସବୁ କାମର ଜରୁରତ ଅଛି । କାମକୁ ବଢ଼ି ସାନ
କହିବା ବିଲକ୍ଷ୍ମ ଭୁଲ୍ ।

(ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ କବାଟଟା କିଏ ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ କଲୁ ।
ଶମ୍ଭୁ ପୁଣି ଘରବାଲ ଆସିଲା ଭାବି ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ହେଁସ
ଭିତରେ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ଲୁଚିଗଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ଗମ୍ଭୀର
ହୋଇଯାଇ ଜମ୍ବୁକୁ ଅନୁଜ ଗଳାରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଦେଲା)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଗଲୁ ଦେଖିବୁ କିଏ କବାଟ ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ କରୁଛି ।

(ଜମ୍ବୁ ଶଙ୍କିତ ଭାବେ ଦୁଆର ଆଡ଼େ ଗଲା । କବାଟ
ଫଟା ଓ ବନ୍ଦ ହେବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ସେ ସହାସ୍ୟ
ବଦନରେ ଫେରିଲା ଓ ସର୍ଦ୍ଦାର ପାଖକୁ ଯାଇ ମୁକ୍ତିହସା
ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା ।

ଜମ୍ବୁ : କୁକୁରଟାଏ ମଣିଷ ପରି କବାଟଟା ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ କରୁଛି ।
(ହେଁସ ଭିତରେ ଲୁଚିଥିବା ଶମ୍ଭୁ ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି
ଦେଖାଇ ପୁଣି କହିଲା)—ବାହାଦୁରକୁ ଦେଖ ।

(ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁରେ ହାତ ଦେଇ ହସିଲା । ଜମ୍ମୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲ) ଛେରୁଆ ପଣରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜିତଗଲୁ ଶମ୍ଭୁ । ଏଥିରେ ତୋର ବଡ଼ପଣକୁ ଆମେ ମାନିନଲୁ । ବାହାରି ଆ, ବାହାରି ଆ । କୁକୁରଟା କବାଟ ଧୁଡ଼ୁଧୁଡ଼ୁ କରୁଥିଲା । ଯଦି ଏତେ ଡର ତେବେ ଯା ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଧରି ବୁଝେଇ ବାଝେଇ ବଦା କରିଦେ ।

(ଶମ୍ଭୁ ଚଟାପଟ୍ ହେଁସ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି କହିଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ମୁଁ ପରା ଠିକ୍ ଭାବୁଥିଲି । ଅଳପେଇଯାଟା ଦି' ତନଦନ ତଳେ ଯାଇଛି ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ପୁଣି ଆସିଲା କାହିଁକି ।

ଜମ୍ମୁ : ତା' ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଭାବିଲୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ଯେ, ଥରେ ସେ ଜାଣିଛି ତୁ ହେଁସ ଭିତରେ ଲୁଚିଥିଲୁ, ଏଥରକ ଆସିଲେ ଆଗ ହେଁସକୁ ବାଡ଼ିରେ ଖୋବବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହେ ସତକଥା । ମୋର ତ ହାତ କର ଗୋଡ଼ କଅଣ ଗୋଟାଏ ଉଠିଗଲା । ଆଉ ମୁଣ୍ଡ଼ଞ୍ଜ କରବାକୁ ସମୟ କାହିଁ ?

ଜମ୍ମୁ : ରକ୍ଷା ହୋଇଛି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବୁ । ତେନାଏ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ସେତକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଦେଇଥିଲ ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଯାଇ-
ଥାଆନ୍ତା । ବଲ୍‌କୁଲ୍ ଆଉ କିଛି ଭାବପାରିନଥାନ୍ତୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଦେ ଗୁଡ଼ ସେ କଥାକୁ । ବରଷ ଛେରୁଆଟାଏ ତ, ଆଉ କହି କି ଲଭ ।

ଶମ୍ଭୁ : ମୁଁ ଛେରୁଆ ?

ଜମ୍ମୁ : ନା, କାହା କିଭିତର ହାତ ଅଛି କହିବ ? ତୁ ଖାଲି ଗୁରପୋକ ମାରିବାକୁ ହେଁସ ଭିତରେ ପଶିଥିଲୁ ନା !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼, ସେସବୁ କଥା ଏବେ ବନ୍ଦ । ଯୋଉଥିଲଗି ଏତେ ଯୋଗାଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଆଗ ସେଇ କାମ ଫାଇଦା ହେଉ, ତା'ପରେ ଆଉ ଯେଉଁ କଥା । ହଉ ଜମ୍ମୁ, ତୁ ତାବଲୁ

ନାକବାଳକଟା କଇଁଚଟା ଆଣ । ଆଉ ମୈଁ ତୁ ଆଉ
ଗୋଟାଏ ଟିଣ ଡବାରେ ନେଲିଆ କାଗଜଟା ଅଠାଦେଇ
ମାଡ଼ିଦେ । ଆଉ ଏ ଟିଣରେ ନାଲିଆ କାଗଜଟାଏ
ମାଡ଼ିଦେ ।

ମୈଁ : ନାଲିଆ କାଗଜ କାହିଁ ?

ସର୍ବଜନ : ପ୍ତା ବି ବତେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଗମ୍ଭୀର : ପଇସା ଥିଲେ ସିନା କଣି ଆଣିଥାଆନ୍ତି । ମାଗଣା ଆଣିବି
କୁଆଡ଼ୁ ?

ଜମ୍ଭୁ : ପଇସା ଥିଲେ କୁଆଟାଏ ବି କଣିପାରିବ । ତୁ କି
ବାହାଦୁରୀଆ କଥାଟାଏ କହିଲୁ ଯେ, ଯା' ଯା', ଆଗରେ
ଯେଉଁ ପ୍ରେସ୍‌ଟା ଅଛି ସେଠି ବହୁତ ବାହାଦୁରୀ ଗୀତ
ନାଲି ନେଲି କାଗଜରେ ଛପା ହୁଏ । ସେଠି କିଛି
ପଡ଼ିଥିବ, ଲଗିକରି ନାଲିରୁ ଖଣ୍ଡେ ବ'ଖଣ୍ଡି ନେଲିରୁ ଖଣ୍ଡେ
ବ'ଖଣ୍ଡି ନେଇଆସିବୁ ।

ସର୍ବଜନ : ଅଛା, ସେସବୁ ପଛରେ ହେବ । ଆଗ ଡବାଟାଏ ଆଣ ।

(ଜମ୍ଭୁ କଇଁଚଟା ଦେଲେ, ଗମ୍ଭୀର ଡବାଟାଏ ଆଣି ମୁହଁ
ଖୋଲି ଥୋଇଦେଲେ । ସର୍ବଜନ ଗୋଟାଏ ହାତରେ କଇଁଚ
ଓ ଆଉ ହାତରେ ଚମୁଟାଟା ଧରି କହିଲେ) ଡବା ମୁହଁଟା
ଖୋଲିବୁ ଜମ୍ଭୁ ।

(ଜମ୍ଭୁ ମୁହଁ ଖୋଲିଦେଲେ । ସର୍ବଜନ ଚମୁଟାରେ ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ କକଡ଼ା ବାନ୍ଧି ପଦାକୁ କାଢ଼ି ଆଣିଲେ)

ମୈଁ : (ବହୁ ଉଲ୍ଲସେଇ) ଇଲେ ବୋପା ! ଏଡ଼ିକି ଏଡ଼ିକି କକଡ଼ା
ବନ୍ଧି ପୁଣି ଦୁନିଆରେ ଥାଆନ୍ତି ।

ଜମ୍ଭୁ : ଆରେ କକଡ଼ାବନ୍ଧି ଦେଖି ତ ଏମିତି ହେଉଛି, ସାପ
ଦେଖିଲେ ଏକାବେଳକେ ଠୋ ହୋଇଯିବୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଡରବ ? ପୁ ! ସାମାନ୍ୟ କଙ୍କଡ଼ାବିଛାଟାଏ । ଖଣ୍ଡିଏ
ଛୁଟକୁ ତା' ଜୀବନ ନାହିଁ ।

(ଜମ୍ବୁ ତାର ଗୋଡ଼ ପାଖକୁ ବିଛାଟାକୁ ଛୁଟିଦେଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ଇଲେ ମୋ ବୋପା ! ଛୁଟିପିଟି ହୋଇ ଜୀବନ ବିକଳରେ
ଏତେ ଜୋରରେ ଭଙ୍ଗା ଖଟ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା ଯେ
ଖଟଟା ଦୋହଲ ସହିନପାରି ଶୁଙ୍ଘିଗଲା, ସେ ତଳକୁ
ଗଡ଼ିଗଲା ।

ସଦାଈର : ଗଲା, ସାରିଲା ସବୁ ଶୁଙ୍ଘିରୁଜି ଶେଷ କରିଦେବ । ହଇରେ
ବିଛାଟା ତୋତେ କଅଣ ଗିଳି ପକାଉଥିଲା, ଏମିତି ଜୀବନ
ଛୁଡ଼ିଗଲା କାହିଁକି ? ବିଛା ସାଙ୍ଗରେ ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
ଏଡ଼େ ଡର ତ ଚଳିବୁ କେମିତି ?

ଜମ୍ବୁ : ସେ ଡରବ ? ବଲ୍‌କୁଲ୍ ନୁହେଁ । ସେ ଖାଲି ଛୁଟିପିଟି
ହୋଇ ଛୁଟି ଖୋଜୁଥିଲା, କଙ୍କଡ଼ାବିଛାର ଜୀବନ
ନେବାକୁ ।

(ବିଛାଟାକୁ ଆଖି ପାଖରେ ରଖିଲା । ଶମ୍ଭୁ ଖଟ
ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା)

ସଦାଈର : ଆଡ଼େ ଆ । ଖଟ ପଛେ ସଜଡ଼ା ହେବ । (ଶମ୍ଭୁ ପୋଷା
ମେଣ୍ଟାଛୁଆଟି ପରି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲା ।
ଜମ୍ବୁ ବି ପାଖକୁ ଦୂଷ୍ଟିଆସିଲା । ବିଛାର ଲଞ୍ଜକୁ ଚମଟାରେ
ଧରି ଲହୁଡ଼ଟାକୁ କଇଁଚରେ କାଟିଦେଲା ଓ ଶମ୍ଭୁକୁ
ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗିଲା) ଲଞ୍ଜରୁ ଯେଉଁଟା କାଟିଦେଲା
ସେଇଟା କଅଣ ଜାଣୁ ?

ଶମ୍ଭୁ : କଅଣ ?

ସଦାଈର : (ମୁଖ ବକୃତ କରି) କଅଣ ! ଆରେ ଓଲୁ ସେଇଟା
ହେଲା ଲହୁଡ଼ । କଙ୍କଡ଼ାବିଛାର ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ କୁଣ୍ଡି ।
ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ କୁଣ୍ଡି କଅଣ ଜାଣିଛୁ ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ ହଁ, ଜାଣିଛି । ରଥଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ପୁରୀ ଯାଉଥିଲା,
ଟିକଟଟା ତ କରିନଥିଲା । ଟିଟିଆଇମାନଙ୍କ ଆଖିରେ

ଧୂଳି ପକାଇ ଦେଲି ହେଲେ ସେ ଅଳପେଇସା ଡାକତର-
ଗୁଡ଼ାକୁ ପାଲେ ନାହିଁ । ବସନ୍ତ ମୁଣାକୁ ମାଡ଼ିବସିଲ ପରି
ମୋତେ ଦୁଇଟା ମାଡ଼ିବସିଲେ । ଜଣେ ଚମ ଉପରେ
ଟିକିଏ ଅଣ୍ଟାପାଣି ମାରିଦେଇ କାତ ପିର୍କାରିରେ ଲଗିଥିବା
ଗୋଟାଏ ଚାରିଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଛୁଆଁ ଟପକରି ପୁରୁଇଦେଲ ।
ଯେମିତି ପିଚକାରିରୁ କଅଣ ଗୋଟାଏ ଓଷଦ ଭାରି କରି
ଦେଇଛି, ମୋ ବାହା ଶୂଳେଇ ଉଠିଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ଠିକ୍ ଜାଣିଛୁ ତେବେ । ଏ କଳ୍ପଡ଼ାବିରୁଟା ହେଲା
ଡାକତର, ଲଢ଼ୁଡ଼ା ହେଲା ତା' ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଛୁଆଁ ।
ଲଞ୍ଜି ଚାରିଟା ହେଲା ତା' ପିର୍କାରି । ଲଢ଼ୁଡ଼ା ଚମରେ
ଗଲେଇ ଦେଇ ଟିକିଏ ତା' ଓଷଦରୁ ଭାରି କରିଦେଲେ
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚଉଦଭୁବନ ଦେଖେଇ ଦେବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଆଁ, ଏ ଦଶଗୋଡ଼ିଆ ଡାକତରଟି କମ୍ ଜନ୍ମ ନୁହେଁ !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତା ଲଢ଼ୁଡ଼ା କାଟିଦେଲିନି ଯେ ତା'ର ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଛୁଆଁଟି
କାଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲି । ସେ ଆଉ ଓଷଦ ଦିହରେ
ଫୋଡ଼ି ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ କି ମଣିଷକୁ ଛଟପଟ
କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ, କଥାଟା ଯାଇ ଏଠି---

ଜମ୍ଭୁ : କୋଉଠି ? କଅଣ ଗୁଡ଼ିଲୁ କହିଲୁ ?

ଶମ୍ଭୁ : ମଣିଷକୁ ପରା ଛଟପଟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ସେଥିରେ ଆମର କଅଣ ହୋଇଗଲା ?

ଶମ୍ଭୁ : ଆମର ପୁଣି ଗୋଟାଏ କଅଣ ହବ ମ ?

ଜମ୍ଭୁ : ଆଉ କରୁଟା ଗୁଡ଼ିକୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ତୁ କଅଣ ବଲେଇତି ଆଜୁଟା ଗୁଡ଼ିକୁ କହ ।

ଜମ୍ଭୁ : ବଣଗାଳୁଟାକୁ ମୁଁ ଗୁଡ଼ିଦେଇପାରିବି ନାହିଁ । ସର୍ଦ୍ଦାର !
ତାକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଦିଅ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତମ ଦି'ଜଣୁ ଦେଖୁଛି—କଳି ଆଉ ଗୁଡ଼ିବ ନାହିଁ ।
ସବୁଦିନେ ଗୋଲମ କରି ରଖିଥିବ । ତମେ ଦିହେଁ ଥୋଡ଼ି
ବନ୍ଦ କର ମୁଁ କଥାଟା ଖୋଲିଦେଉଛି । ଆରେ ବର୍-
ବଜାରରେ ଆମକୁ ସେ ଡିଆରି ହୋଇଥିବା ଗୋଲକୁ
କକଡ଼ାବିଗ୍ରହ ଓଷଦ ବୋଲି କହି ବନ୍ଦି କରିବାକୁ ହେବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ସେ ତ ଠିକ୍ କଥା । ଲୁହୁଡ଼ କାଟିଲ କାହିଁକି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ନଦେଖାଇଲେ
ସେମାନେ କଅଣ ଅଣ୍ଟାରୁ ପଇସା କାଢ଼ି ଓଷଦ କଣିବେ ?
ପୁଣି ପଇସାଏ ବି ଦାମ୍ ନହେବା ଗୋଲକୁ ଟଙ୍କାକରେ !

ଶମ୍ଭୁ : ପରୀକ୍ଷା ପୁଣି କାହା ଉପରେ କରିବ ? ଲୁହୁଡ଼ କଟା
କକଡ଼ାବିଗ୍ରହ ଯାହାକୁ ମାରିବ ତା'ର ତ କିଛି ହେବନି,
ଆଉ ପରୀକ୍ଷା କରିବ କଅଣ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆମ ଡିନିଜଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଏକଥା ଆଉ କେହି ଜାଣିପାରିବେ
ନାହିଁ । ବିଚ୍ଛାକାମୁଡ଼ା ଖୁଆଇବାକୁ ଆମେ ପଡ଼ିଲେ
ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକିବା, ହେଲେ କେହି ବାହାରିବେ ନାହିଁ ।
ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ଜାଣୁଜାଣୁ ବିଚ୍ଛାଛାଟିକାକୁ
କେହି ରୁହିଁବେ ନାହିଁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ତେବେ ପରୀକ୍ଷା କାମ ହେବ କିପରି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ତୁମେ ଦିହେଁ ଖୁବ୍ ଗୁପ୍ତରେ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ
ମିଶି ଯାଇଥିବ । ଡାକଲ ବେଳେ ତୁମ ଭିତରୁ ଜଣେ
ଆଗେଇ ଆସିବ, କେହି ଯେପରି ସନ୍ଦେହ ନ କରନ୍ତି ତୁମେ
ଆମ ଲୋକ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ, ତା'ପରେ ?

ଜମ୍ଭୁ : ହଁ—ବଣଭଲୁ, ଆହୁରି ପୁଣି ପରୁରୁକୁ—ତା'ପରେ—

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ରହରେ, କାହିଁକି ତା' ଉପରକୁ ଏମିତି ମିଶି
ଆସୁଛୁ । ଟିକିନିଶି ସବୁ ବୁଝିନେବା କୋଟିଗୁଣେ ବରଂ

ଭଲ । ବୁଦ୍ଧିଆପଣ ମିଛରେ ଦେଖାଇବାକୁ ହୁଁ-ହଁ ।
ମାରିଦେବା ବଡ଼ ମାମୁଳା କଥା । ଏଥିରେ ବୁଝିଲବାଲା
ଓ ବୁଝେଇଲବାଲା ଉଭୟଙ୍କ ଯତି ଛଡ଼ା ଲାଭ କାଣିବୁଏ
ନାହିଁ ।

ମନ୍ତ୍ର : ସେ ଡହରା କଥା ଶୁଣୁଛ କଥାଁ ସର୍ଦ୍ଦାର । ହଁ କଅଣ
କହିବଟି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ—କେହି ତ ଆସିବେ ନାହିଁ । ତମ ଭିତରୁ ଯିଏ ଥିବ
ତାକୁ ମୁଁ ପାକଳାପାକଳି କରି ଡାକିବି । ଧର—ତେତେ
ଡାକିବି । ତୁ କୁହୁକୁହୁ ହେବୁ । ମୁଁ ତୋତେ ଖୁବ୍
ସାହସ ଦେଇ ତୋ ହାତକୁ ଟାଣିନେବି ଓ ଲହଡ଼ିକଟା
କଳ୍ପତାବତ୍ର ଲଞ୍ଜରେ ଦଣ୍ଡିଦେବି । ତୋର ତ କିଛି ହବନି,
ତୁ କିନ୍ତୁ ବୋପାଲେ ମାଆଲେ ହୋଇ ଭୁଲିରେ ଗଡ଼ିଯିବୁ ।
ମୁଁ ଗୋଲିଟା ନେଇ ତୋ ହାତରେ ଦଣ୍ଡିଦେବି । ତୁ
ଯାଜେ ସାଜେ ଚଜା ହୋଇଯିବୁ । କାବା ହୋଇଗଲା
ଭଲ ହସିହସି କହିବୁ—ଆରେ ରୁହୁଁରୁହୁଁ ବରାଣ୍ଡିଟ୍ଟକା
ଉଭେଇଗଲା—କି ବଡ଼ିଆ ଔଷଧ ! ଖାଲି ଏତିକି କହିବୁ
ନାହିଁ ଅନ୍ଧାରୁ ଦି'ଟା ଟଙ୍କା ପକେଇଦେଇ ଯୋଡ଼ାଏ
ଗୋଲି କିଣିନେଇ ପଳେଇବୁ ।

ମନ୍ତ୍ର : ସର୍ଦ୍ଦାର, ଟଙ୍କା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : କୁହୁ ପରବାଏ ନାହିଁ, ତୁ ମୋଫତ୍ ମାଗିବୁ, ତା'ପରେ
ମୁଁ ଚଳେଇନେବି ।

ମନ୍ତ୍ର : ହଁ—ଏବେ ସବୁ ମଗଜରେ ପଶିଲା ନା ନାହିଁ—ସର୍ଦ୍ଦାର
ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା । ମତେ କଳ୍ପତାବତ୍ର ତ କେବେ
ମାରିନାହିଁ, କେମିତି ଛୁଟିପିଟି ହେବ ବତେଇଦିଅ ।

(ସର୍ଦ୍ଦାର ତା' ମୁଣ୍ଡଠାରୁ ଗୋଡ଼ିଯାଏ ରୁହୁଁ ରୁହୁଁ)

ମନ୍ତ୍ର : ରୁହୁଁ କଅଣ ମ ସର୍ଦ୍ଦାର, ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଲହଡ଼ିଆ
ବସ୍ତ୍ର କାମୁଡ଼େଇ ଦିଅ ଆଉ ବହୁଆତ ଛୁଟରେ ଆଠ ଦଣ

ପାହାର ଦିଅ; କେମିତି ଗୁଟିପିଟି ହୁଅନ୍ତି ସେ ଆପେ ଆପେ ଜାଣିଯିବ ।

ଜମ୍ବୁ : କଅଣ ଘେରି କରିଛୁ କି, ବହୁଆଡ଼ ଗୁଟରେ ମାଡ଼ ଖାଇବ ?

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ସେତକ ବି କରିବାକୁ ତୋର ମଗଜ କାହିଁ ?
ବେଙ୍ଗ ହୋଇ ଘିଅ ଖାଇବାର ଜନ୍ମନା !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଃ—ତୁଚ୍ଛା କଥାରେ ବକରୁ ବକରୁ, ତୁଣ୍ଡ ଘୋଳେଇ-
ହେବା ସାର ହେବ, କିଛି ମିଳୁଛି ସେଥିରୁ ?

ଜମ୍ବୁ : ନେତାମାନେ କେମିତି ସବୁବେଳେ ବକରୁ ବକରୁ ହୁଅନ୍ତି ?
ସେମାନେ କଅଣ ପାଆନ୍ତି ସେଥିରୁ ।

ଜମ୍ବୁ : (ଛୁଗୁଲେଇ) ଏ—ହେ ଜମ୍ବୁ ଆମର ନେତା ହେବ ।
ବକ୍ରତା ଦେବ, ଲେଙ୍କ ସେଗୁଡ଼ାକ ନେଇ ବହୁତ ପଇସା
ଦେବେ । ଜମ୍ବୁ ସେଥିରେ ଆଳୁ, ବୋଇତାଳୁ, ଚାଉଳ,
ଡାଲି କିଣି ଘରକୁ ଆଣିବ, ପାଇବନି ଆଉ କଅଣ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତମ ଦୁହଁଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦି'ଟା ପାଳବଣ୍ଡା ନ ଗୁଞ୍ଜିଲେ
ଆଉ ଚଳିବନି ଦେଖୁଛି । କାମ ବକତରେ କାତୁପଣିଆ
ଦେଖାଯିବ ।

ଜମ୍ବୁ : କଅଣ କହୁଛ ମ ସର୍ଦ୍ଦାର । ଏ ବଣ୍ଡାଲୁଟା ପୁଣି ପଚାରୁଛି
କେମିତି ଗୁଟିପିଟି ହେବ, ଯାକୁ ନେଇ ମଣିଷ କି କାମ
କରିବ; ସବୁ ଭଣ୍ଡାର କରିଦେବ ଘୋର, ସବୁ ଭଣ୍ଡାର
କରିଦେବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳି ସବୁ ସମାନ ନୁହଁରେ ଜମ୍ବୁ । ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ
ଏକାଠି ନହେଲେ କିଛି କାମ ହୋଇ ପାରିବନି । ପହଲି
ଥର ତୁ ଗୁଟିପିଟି ହେବୁ । ସେ ଥରେ ଦେଖିନେଲେ
ଶିଖିଯିବ । ତା'ପରେ କାମ ଚଳାଇ ନେବ ।

ଜମ୍ବୁ : ହଁ-ହଁ, ସର୍ଦ୍ଦାର ସେଇଆ କୁହ । ଥରେ ଦେଖିନେଲେ ମୁଁ
ଚଳେଇ ନେବି ।

ଜମ୍ବୁ : ମାନ୍, ଗୁରୁବୋଲି ମାନ୍, ମୁଣ୍ଡିଆ ମାର, ତେବେ ଯାଇ
ଶିଖାଇବି ।

ଶମ୍ଭୁ : ହୁଅ ମ, ଗୁରୁବୋଲି କହିଲେ କୋଉ ଅଣେଇ ହୋଇ
ଯାଉଛି । ତୁ ମୋର ଗୁରୁ, ତୋର ଗୁରୁ ସଦ୍‌ବୀର, ତାଙ୍କ
ଗୁରୁ ସେମିତି କିଏ ଥିବ । ଯାହାଠାରୁ ଇଲମ ମିଳିବ ତାକୁ
ଗୁରୁ ବୋଲି କହିଲେ କଅଣ ଜାତି ଚାଲିଯିବ ? ଆଉ
ଦେଖ୍ ତୁ ବ ଯେତେବେଳେ ମୋଠୁ କିଛି ଶିଖିବୁ
ସେତେବେଳେ ମୋତେ ଗୁରୁ ବୋଲି ଡାକିବୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ରଜ । ହେଲେ ମନେରଖିଥା ଶମ୍ଭୁ ! ସାତଟା ଜୀବନ
ପରେ ତୋର ସେ ଶୁଭଦିନ ଆସିବ । ତା' ପୂର୍ବରୁ
ନୁହେଁ । ହଜିରେ ତୋଠେ ପୁଣି କିଛି ଗୋଟାଏ ଜନିତ
ଅଛି ଯାହାକୁ କି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଆରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼େଇ କରନା, ପିମ୍ପୁଡ଼ୁ ବ ଲେବ
ଶିଖୁଛି ।

ଜମ୍ଭୁ : ତୁ ନିଜେ କହିଲୁ ତୋର କଅଣ ଅଛି ଯେ ମୁଁ ତାକୁ
ଶିଖିବି ।

ଶମ୍ଭୁ : ନାହିଁ ?

ଜମ୍ଭୁ : କହୁନୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : (ସ୍ତବ୍ଧ ସ୍ତବ୍ଧ) ଅଜ୍ଞା ତୋ ଲେଖାରେ ତ ମୁଁ ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ଓଲୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ହଁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଧର ତୋତେ କେଉଁଠି ଗୋଟାଏ ଓଲୁପଣିଆ
ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ? ସେଇଟା ମୋଠୁଁ ଶିଖିବୁ କି
ନାହିଁ ?

ସଦ୍‌ବୀର : ଆଃ, କଥାଟାଏ କହିଲୁ ଏତେବେଳେ । ମାଲ୍ ମଥାରେ
ଅଛିରେ ଜମ୍ଭୁ ଅଛି, ବଲ୍‌କୁଲ୍ ଫମ୍ପା ବୋଲି ଯାହା
ସ୍ତବ୍ଧକୁ ତାହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

(ଶମ୍ଭୁ ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁରି ଉଠୁଥିଲା)

ଜମ୍ବୁ : ଆମ ପାଖରେ ଏତେଦିନ ଚଳିବା ଫଳରେ ବୁଦ୍ଧି ଟିକିଏ
ଟିକିଏ ଗଜୁରିଲଣି ! ଦେଖ ତା' ମୁରୁକୁଦିଆ ହସକୁ
ଦେଖ ।

ସଦ୍‌ହାର : ଛୁଡ଼ ସେସବୁ କଥା । ଆମ ବେପାର କଥା ପଡ଼ୁ । ଦେଖ
ବେପାରର ସବୁକିଛି ଏଇଠି ଫଇସଲ ହେବ । ପଛକୁ
ଯେମିତି ଡି ରୁ କରିବାକୁ ନଥିବ । କାହାରି କେମିତି
ଟିକିଏ ହେଲେ ଅସନ୍ନସ୍ଥ ହେବାର କାରଣ ନରହେ ।

ମେଘୁ : ଡି ରୁ କହିବା, ଅସନ୍ନସ୍ଥ ହେବାର କଥା ଉଠୁଛି କାହିଁକି ?
ବେପାର ତ ସୁରୁ ହୋଇନି, ଏଗୁଡ଼ାକ ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ?

ସଦ୍‌ହାର : ଫେରୁ ହୁଣ୍ଡାଙ୍କ ଭଳିଆ କଥା କହିଲୁ—ବେପାର ପରେ
ଏସବୁ ଯେମିତି ଉଙ୍କି ନମାରେ ତା' ପାଇଁ ବେପାର
ଆଗରୁ ସାବଧାନ ହେବା ଦରକାର ।

ମେଘୁ : କି ଅସୁବିଧା ହବ ଯେ ?

ଜମ୍ବୁ : ସତେ ତ !

ସଦ୍‌ହାର : ଆରେ ବେପାରରୁ କଅଣ ମିଳିବ ?

ଜମ୍ବୁ : ପଇସା ।

ସଦ୍‌ହାର : ଆଲୋ ମଉସା ସେଇ ଉଡ଼େଇବ ହଂସା । ଆମ ଓଡ଼ିଆ
ଜାତିର ଜନ୍ମଗତ ଗୁଣ ହେଉଛି—ପେଟରେ ଓଦାକନା
ଓ ଅଣ୍ଟା ଶୁନ୍ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଏକ ହୋଇ ରହିଥିବେ ।
ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜକଟିମକଟି ଧରିଥିବେ, ଯେମିତି କିଛି
ଧନ ହାତପେଠ ହୋଇଯିବ—ଦେଖ ପାଲ, କଳିକତବଳ,
ପିଟାପିଟି ଦିନରାତି ଲାଗିଯିବ । ମେଣ୍ଟ କୁଆଡ଼େ ଉଠେଇ-
ଯିବ । ଶେଷରେ ଅଗା, ବଗା, ଖଗା, ଭିନିହେଁ ଭିନି
ଅଲଗା ହୋଇଯିବ । ଆଗରୁ ଆମେ ନିୟମ ବାନ୍ଧି-
ଦେବା, ହୁସିଆର ହୋଇଯିବା । ପଛରେ ଏସବୁ
ଦେଖା ଦବନି ।

ଜମ୍ବୁ : ତେବେ କଅଣ କହୁଛ ?

ସର୍ବାର : ଆମ ବେପାରରେ ଦୁଇଟା ଭାଗ ହଉଛି । ମୁଁ ମାଲିକ
ଗୋଟାଏ ଭାଗ । ତୁମେ ଦିହେଁ ଶ୍ରମିକ ଆଉ ଗୋଟାଏ
ଭାଗ ।

ଜମ୍ବୁ : ରଜି ।

ସର୍ବାର : ଯାହା ରେଜିଗାର ହେବ ତାକୁ ଦି'ଭାଗ କରିବା । ଭାଗେ
ମୋର । ବାକି ଭାଗଟା ଶ୍ରମିକ—ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ ଦୁହଁଙ୍କର,
ଦୁହେଁ ବାଣି ନେବ ।

ଜମ୍ବୁ : ରଜି ।

ମେ : ଇଏତ ଖାଣିକଥା, ଏଥିରେ ଅରଜି ହେବ କିଏ ?
(ଏତିକିବେଳେ ଦୁଆରଟା ଖଡ଼୍ ଖଡ଼୍ ହେଲା, ଗମ୍ଭୁ
ବରକ୍ତିର ସବୁ ଧଡ଼ାଟାଏ ଧରି)

ନାଃ ଏ ଶଳା କୁକୁରକୁ ଧଡ଼ାଏ ନଦେଲେ ଆଉ ପାରିହେବ
ନାହିଁ । ଶଳଟା ସବୁବେଳେ କବାଟ ଧଡ଼ଧଡ଼ କଲା ।

ଧଡ଼ାଟା ଧରି ପାଦ ଚପିଚପି ଆଗଉଥିବାବେଳେ
ପଦାରୁ ଗର୍ଜନ ଶୁଭିଲା)

ଘରବାଲା : ଏ ! ଏଡ଼େ କାତୁମର୍ଦ୍ଦନ । କିଏ ଗମ୍ଭୁଟି, ଏଡ଼େ ଦିମାକ !
(ଗମ୍ଭୁ ହାତରୁ ଧଡ଼ା ଖସିପଡ଼ିଲା । ସେ ଥରି ଥରି ତଳେ
ବସିଗଲା, ତା' ପାଟି ଖନିବାଜିଗଲା)

ଗମ୍ଭୁ : ଏ...ମୁଁ...ମୁଁ...ମୁଁ ।

ଘରବାଲା : (ପଦାରୁ) ହଁ...ବେ...ତୁ...ତୁ...ତୁ । ଦି' ଦି'ମାସର
ଘରଭଡ଼ା ନଦେଇ ତମେ ସମସ୍ତେ ହେବ ଠାକୁର ଆଉ
ମୁଁ ମୋ ହକ୍ ଭଡ଼ା ମାଗିଲି ବୋଲି ମୁଁ ହେବ ଶଳା
କୁକୁର । ରହ ତମମାନଙ୍କୁ ବରଗଛ ପାଖରେ ଯଦି ନାକ
ନଦେସଇଛି ତେବେ—

(ଜମ୍ବୁ ଦଉଡ଼ିଯାଇ କବାଟ ଖୋଲି ଘରବାଲକୁ ପାଶ୍ଚେଟି
ଆଣିଲା ଓ ଜମ୍ବୁ ସହ ଲମ୍ବ ହୋଇ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି
ଦୁଇ ଗୋଡ଼କୁ ଧରିପକାଇ ନେହୁରା ହେଲେ)

ଜମ୍ବୁ } ଆଜ୍ଞା ଭୁଲ ହୋଇଗଲା । ମାରିଲେ ମାରନ୍ତୁ, ତାରିଲେ
ମେଁ } ତାରନ୍ତୁ--

(ଏହା କହିଲା ବେଳେ ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

—ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ—

[ଗଛତଳ । ଗୈରିକ ବସନଧାରୀ ଜଣେ ବାବାଜି
ବସିଛନ୍ତି । ଗଳାରେ ଚୁପ୍ରାସମାଳା । ପାଖରେ
ଡେରା ହୋଇଥିବା ଗୋଟାଏ କାଗଜ ପଟାରେ
ଲେଖାହୋଇଛି ‘ସି କାଳଜ୍ଞ ଭଗ୍ନ—ବିଶ୍ୱର
ଗ୍ରହାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ହସ୍ତରେଖା ବିଶାରଦ’ ।
ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଲେଟ୍ । ତା’ ଉପରେ ଖଣ୍ଡେ
ଧଳା ସ୍ଲେଟ୍ ଖଡ଼ି । ପଛ ଆଡ଼କୁ ଗୋଟିଏ ଅଖା
ହାତମୁଣି । ପରଦା ଉଠିଲା ବେଳକୁ ସେ କ୍ଳେତ
କଣ୍ଠରେ ଗାଉଥାଏ, ‘କି ହେଲରେ କହିତ ନୁହଁଇ
ଭାରିଣରେ । କାଲି ଯା ଦିନଟାଯାକ, ନଅସିଲ
ଗରାଏ ଏକ, ଶୁଖିଲା ବରରେ ଗଲା ରାତିରେ ।’
ଗାଇଲବେଳେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଶୁଣାଉ ଆଗ,
ପଛ ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଚାହିଁ ଦେଉଥାଏ ।
ଗାଉଗାଉ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଇ
ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲା । ପୋଷାକପତ୍ର ଓ ସାଜସଜ୍ଜାମ
ସବୁ ଚଟାପଟ୍ ସଜାଡ଼ି ଦେଇ ଚେକାପକେଇ
ଦେଇ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଲା ପରି ବସି ‘ହରିଓଁ ହରିଓଁ’

ଚିଲେଇବାକୁ ଲଗିଲା—କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଜଣେ
ପଥକ ସେଇଠି ଆସି ଠିଆ ହୋଇ ତାକୁ ଚାହିଁଲା ।
ଭକ୍ତରେ ମୁଣ୍ଡ ଆଟିଏ ମାରି କହିଲା—)

ପଥକ : ଦୟାକର ବାବା ।

ଭଗୁ : ଶୀତେ ରହା ବେଟା ।

ପଥକ : ବାବା ଟିକିଏ ପାଦଧୂଳି ଦିଅନ୍ତୁ । ମୋ ଗ୍ରହ ଶାନ୍ତି
ହୋଇଯାଉ ।

ଭଗୁ : ହଁା ହଁା ବେଟା ଦବା, ଅଲବତ୍ ଦବା, କାହିଁକି ନଦବା ?
ଦେଖିଛୁ ତୋତେ ବହୁତ ଶଯ୍ୟୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ତୋତେ
ହୁସିଆର ହୋଇ ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପଥକ : ହଅଁତ ବାବା, ଦେଖିଲପରି କହିଦେଲେ । ପୁଣି
ମୁଣ୍ଡ ଆଟାଏ ମାରିଲା ।

ଭଗୁ : ଆରେ ବେଟା, ଏ ନିଶଦର୍ପଣରେ ତିନିଭୁବନର ସବୁକିଛି
ମୁଁ ଦେଖିପାରେ । ତୋର ଭକ୍ତ ଦେଖି ଦୟା ହେଲା;
କହିଦେଲା ।

(ଏତିକିବେଳେ ସର୍ଦ୍ଦାର ଚକଚକିଆ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି,
ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଧୁଟୁଳା ଧରି ପ୍ରବେଶ କଲା ଓ ସେଇଠି
ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । ବାବାଜି ମୁହଁକୁ ଖୁବ୍ ଗାରଡ଼ାଇ
ଗାରଡ଼ାଇ ଚାହିଁଥାଏ)

ପଥକ : ବାବା ଟିକିଏ କୁହନ । ଶଯ୍ୟୁ ମାନେ ନାଶ ପାଇବେ କି ନା ?

ଭଗୁ : ଏଥିପାଇଁ ତୋ ହାତ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ହାତ ଦେଖିଲେ
ଠିକ୍ ଠିକ୍ ସବୁ କହିଯିବ । ଏଥିପାଇଁ ଦର୍ଶନ ପାଞ୍ଚଟକା
ପଡ଼ିବ । ଏ ଟଙ୍କା ମୁଁ କିଛି ଖାଇବି ନାହିଁ । ମହାବଳୀ
ପୂଜାରେ ଲଗିବ । ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତିନିଟି ବଶତି
ଥିଲା ଖପରବାଲା ମହାକାଳୀ ‘ପୁଃ’ କରି ଦେଇ ସବୁ
ସଜାଡ଼ି ଦେବ । ଖପରବାଲାର ଆଜ୍ଞା ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କ ହାତ
ଦେଖି ତାକୁ ଜଣାଇବି ଓ ଦୁଃଖୀର ଦୁଃଖ ଦୂର
କରିଦେବ ।

ପଥକ : ବାବା, ଖପରବାଲାଙ୍କୁ ଏତେ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କମ୍ରେ ପୂଜା କରିଦେବ ।

ଭଗୁ : (ନିଜ ନଖକୁ ଟିକିଏ ଚୁର୍ଚ୍ଚିଦେଇ) ବୁଝିଲି ବୁଝିଲି, ତୁ ଘରୁ ଯେତେ ଟଙ୍କା ଆଣିବୁ ବୋଲି ଭାବିଥିଲୁ ତାହା ଆଣିପାରିଲୁ ନାହିଁ ।

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା, ମୋ ପେଟ କଥା କହିଦେଲେ ।

(ପୁଣି ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ପକାଇଲା)

ଭଗୁ : ଖପରବାଲା ଘରୁ ସବୁ କିଛି ଜାଣିପାରେ । ଯେଉଁଦିନ ବାତ୍ୟା ହେବ ବୋଲି କହିଥିଲି ଠିକ୍ ସେହିଦିନ ବାତ୍ୟା ହେଲା । ଦଳେଇଘାଇ ଯେଉଁଦିନ ଭାଙ୍ଗିବ ବୋଲି କହିଥିଲି ଠିକ୍ ସେହିଦିନ ଭାଙ୍ଗିଲା । ବର୍ଷକ ଆଗରୁ ଆମେରିକା ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବା ତାରିଖ କହିଦେଇଥିଲି । ପୃଥିବୀର ରୁଣିଆଡୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୁନା ମେଡାଲ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ହଉ ଦେଖା ଦେଖା ତୋ ହାତ । (ହାତ ଦେଖିବା) । ଆରେ, ଆରେ ଏ ତ ମାଲିମକଦ୍ଦମା ହାଲ ଦେଖୁଛି ।

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା, ସତକଥା କହିଛନ୍ତି । ମାମଲା ପାଇଁ ତ ଆସୁଛି । (ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଲା) ଓକିଲ ଫି ତାରିଖରେ ଦଶଟଙ୍କା ନଦେଲେ ମୁଁ ମୋଡ଼ ଦେଉଛି ।

ଭଗୁ : ଆରେ ଓକିଲ ତୋଠାରୁ ବହୁତ ଝଡ଼େଇ ସାରିଲାଣି ।

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ତନି ଭୁବନର କଥା ଜାଣିଛନ୍ତି ।

(ପୁଣି ମୁଣ୍ଡିଆ)

ଭଗୁ : ତୋ ଶେ ମୋଠାରୁ କିଛି ଭୁମି ଛଡ଼େଇ ନେବାକୁ ପେଟପାଞ୍ଚି ଲାଗେଇଛି ।

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ଜଣେ ରାଷ୍ଟ୍ର (ପୁଣି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାର) ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ଅଜଣା ନାହିଁ । ମୋ ବୋପାଟା ତ ମୋ ବେକରେ ଛୁଣୁ ଦେଇଛି । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ମୁଁ ବତାସରେ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଯାଆନ୍ତି କି, ନେଷ୍ଟଡ଼ ଟୋକା ବକଟେ ନାଆଁରେ

ସବୁ କରି ଦିଅନ୍ତା । ମୋ ଜନ୍ମକଲ ମାଆଟା ମରିଗଲା
ବୋଲି ସିନା ବୋପା ଏବେ ମୋତେ ବୁଡ଼େଇ ଦେବାକୁ
ବସିଛି ।

ଭଗୁ : ଆରେ ତୋ ବୋପା ଅସଲ ବଦମାସ୍, ଏକନମ୍ବର
ମୁଙ୍ଗୁରା, ବୁଡ଼ା ଦିନେ ଆଦୁର ଗୋଟାଏ ବାହା ହେଇନି ?

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ! ମୁଁ ଲୁଚେଇବି କଅଣ !
(ପୁଣି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ଗୋଡ଼ଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲା)
ସେଇ ବମାତା ବୋଲରେ ପଡ଼ି ବୋପା ବସିଥିଲା ।

ଭଗୁ : ଆରେ ବିଗଡ଼ି ଯାନେ ଦୋ । ଆରେ ତୋ ଗଣିକୁ ଶନ
ଟିକିଏ କଣେଇ କଣେଇ ଚାହିଁଛି । ଖପରବାଲାକୁ ପୂଜା
ଦେଲେ ସେ ତା' ମୁହଁକୁ ମୋଡ଼ିଦେବେ । ତା' ଦୃଷ୍ଟି
କଟିଗଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ମକଦ୍ଦମାରେ
ଜିତିବୁ ।

(ମୁଣ୍ଡିଆ ଗୋଟିଏ ଡେଇଁର ଆକାଡ଼ି) ବମ୍ ବମ୍, ଖପର-
ବାଲା ମହାକାଳୀ, ଝଣ୍ଟା ଉଆ ରହେ ତେବ । ଭକ୍ତର
ବାସ୍ତା ପୂରଣ କର । ବମ୍ ବମ୍ ଖପରବାଲାକି ଜୟ । ନେ
ଏ ଡେଇଁର ଆକୁ ଅଣ୍ଟାରେ ମାର । ଖପରବାଲା ପୂଜା ପାଇଁ
ଦୁଇଟି ମାସ ଟଙ୍କା ଦେ । ମୁଁ ଜାଣୁଛି ତୋ ଅବସ୍ଥା ଭଲ
ନୁହେଁ । ସେତିକିରେ ମୁଁ ଖପରବାଲାକୁ ବୁଝେଇଦେବି ।

(ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ପରି ପଥକଟି ଅଣ୍ଟା ଭିତରେ ଥିବା ଲୁଗାକାନି
କାଡ଼ି ଚାହିଁଛି ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ବଢ଼େଇଦେଲା ଓ
ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ମାରି ଗୋଡ଼ଧୂଳି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି ଠିଆହେଲା)
ଯା ଯା, ଖପରବାଲା ତୋ ସାଥେ ସାଥେ ରହିଛି ।
ଫିକରମତ୍ କରେ ।

(ପଥକଟି ଚରତର ହୋଇ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିବା ପରେ ସଙ୍ଗୀତର
ତା' ଆଗରେ ଗୋଟାଏ କଡ଼ପଟିଆ ବସିପଡ଼ି)

ସଙ୍ଗୀତର : କୁଁ ଭଗୁଁ ରଖି ! ମୋ ହାତଟା ଦେଖିଲ । ଦଗରୁପିପ୍ପା
ଦେବ ।

ଆଜ୍ଞା, ପହଲେ ମୁଁ ତୁମ ହାତଟା ଦେଖିନି । (ତା' ହାତ ପାପୁଲଟା ଟାଣିଆଣି)

ହେଁ ହେଁ, ତମେ ଭଗିଆ ନାଆଁରୁ ଭଗୁ କେଉଁଦିନ ବନିଲୁ ?

(ଭଗୁ ଡମା ଡମା ଆଖିକରି ତାକୁ ଚାହିଁଲେ) ଆବେ ଚାହିଁଲୁ କଅଣ ମ ରହି ପାରୁନୁ ? ଗୋଟାଏ ବର୍ଷରେ ଭୁଲିଗଲୁ । ଭଣ୍ଡାରିପୋଖରୀ ଶେଷ ମଦଗାଳ ଉପରେ ମୁଲିସ ଚଢ଼ଉ କଥା ଭୁଲିଗଲୁଣି । ଆମେ ଦୁହେଁ ବାଡ଼ି ପଛପଟେ ଡିଆଁ ମାରି ଖସି ପଳେଇଥିଲୁ !

ଭଗୁ : (ଆନନ୍ଦରେ ଡଲୁସି ଉଠି) ଆରେ ତୁ ସୁଦୁରୀଆଟି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ହଁ ହଁ, ଏବେ ରହିଲୁ । ଆସବ ତୁ ଯେମିତି ଭଗିଆରୁ ଭଗୁ ବନିଲୁ ମୁଁ ସେମିତି ସୁଦୁରୀଆରୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ବନିଯାଇଛି ।

ଭଗୁ : ଆରେ ସାବାସ୍ ଶ୍ରୀ, ବର୍ଷକ ପରେ ପୁଣି କାଣିଆ କପିଳାର ଭେଟ । ଆରେ ତୁ ନିଶ ଦାଢ଼ି ଗୁଡ଼ିବଦଳ ଯେମିତି ସଜେଇ ଦେଇଛୁ—

(ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ, ଦୁହେଁ କୁଣ୍ଡିଆକୁଣ୍ଡେଇ ହୋଇ ହସିବାରେ ଲାଗିଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଃ ! ଆଗକଥା ମନେପଡ଼ିଯାଉଛି । କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ଘଡ଼ା !

ଭଗୁ : (ଠୋ ଠୋ ହସି) ଏତେବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ଦିନରେ ଟିକିଏ ହେଇଯାଉନା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏ ପାଖରେ ରଖିଛୁ ?

ଭଗୁ : ହେଁ ହେଁ ହେଁ...ଆରେ ଭଗିଆ ସେତକ ବାକି ରଖିବ ନା—

(ମୁଣି ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ ବୋତଲ ଓ ଦୁଇଟା ସଡ଼େଇ କାଢ଼ି ଗୋଟାଏ ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଧରେଇଦେଲା । ବୋତଲରୁ ତା' ଶେଉଟରେ ଇଡ଼ୁ ଇଡ଼ୁ ଇଏ ଆଠଗଡ଼ି ମହୁଲା,

ଶୁଣ କହ, ଗୁଞ୍ଜକରି ଧରି ପକେଇବ । ଅବକାଶ ମାଲ
ନୁହେଁ ଯେ ମାଠିଆଏ ମାଲରେ ଦଶ ମାଠିଆ ପାଣି ।

(ଉଭୟେ ଶତେଇଏ ଲେଖାଏଁ ପିଇଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସତେ କଡ଼କରୁ ମାଲ ଅଛି ।

ଭଗୁ : ଆଉ ଶତେଇଏ ହବ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନା-ନା—କାମ ବଖତରେ ବେଶି ପଡ଼ିଲେ କାମସବୁ
ଭଣ୍ଡର ହୋଇଯିବ ।

(ଭଗୁ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଗୋଟାଏ କଡ଼କୁ ଗୁଞ୍ଜିଲା । ତମକପଡ଼ି
ତରବରରେ ବୋତଲ, ଶତେଇ ଦି'ଟାକୁ ମୁଣି ଭିତରେ
ଲୁଚେଇଦେଲା)

ଭଗୁ : ହୁସିଆର ଶିକାର ଆସିଗଲା, ନେ ମୁଖବଲାସ ବଟିକାରୁ
ଦୁଇଟା ପାଟିରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେ । ଦୁଇଟା ବଟିକା ତାକୁ
ଦେଲା, ନିଜେ ଦୁଇଟା ପାଟିରେ ପକାଇ ଦେଇ ଗନ୍ଧାର
ହୋଇଗଲା । ଦୁଇଜଣ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ପରି ବସିଗଲେ ।
ଜଣେ ପଥକ ପ୍ରବେଶ କରି ସେଇଠି ଠିଆହୋଇ
ଦି'ଜଣେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିଲା । (ସର୍ଦ୍ଦାରର ପାଦୁକା
ଦେଖି କହିଲା) ନିକଟରେ ତୁମ ଗୁଡ଼ାଏ ଅର୍ଥ ପାଇଛ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏ ! ଦେଖିଲପରି କହିଦେଲେ । ଖାଣ୍ଟି ସତକଥା ।

ଭଗୁ : ତୁମ ବରୁଦରେ ବହୁଲେକ ପେଞ୍ଚପାଞ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି ।
ସାବଧାନ !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଦେଖୁଛି ତୁମ ଚଉଦିଗ ଦେଖିପାରୁଛ । ସତରେ ଗୁଡ଼ାଏ
ଲେକ ମୋ ପିତ୍ତରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଦେଖୁଛି ନେଉଁ ଜନସ ଚ
ଅଛପା ନାହିଁ (ପଥକକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି) ବାବୁ ହାତ
ଦେଖାଇ ନଅ । ସେକଠୋକ ସତକଥା କହି ଦେଉଛନ୍ତି ।
ବିପଦ ଆପଦ ସବୁ ଆଗରୁ ଜାଣିଯିବ । ହୁସିଆର
ହୋଇଯିବ । ଥରେ ପଶିକା କରି ନଅନା ।

ପଥକ : ମୋର ସେଥିରେ ବଣ୍ଟାସ ନାହିଁ ।

(ଗୁଲିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ବଣ୍ଟାସ ନାହିଁ ତ ଶଳାଟି ଠିଆ ହେଉଥିଲୁ କାହିଁକି ?
ଶଳା ଘୁଷୁରିକୁ ପାଗଲ କରାଣୀ ଭଲ ଲାଗିବ କୁଆଡ଼ୁ ।

ପଥକ : (ଚାଲୁଗଲୁ) ଠକ୍ କହିଛ ଦୁର୍ଜନଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ
ହେବା ହିଁ ଖରପ ।

(ଗୁଲିଗଲ)

ଭଗୁ : ଏଇଟା ଶଳା ଜାଲମାଡ଼ୁଆ, ଧରପଡ଼ିଲାନି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା ଭଗିଆ, ଜଉତସ ପାଠ କେଉଁଦିନ ଶିଖିଲୁ । ଆଗ
ଲେକଟା ତ ତୋର ଖୁବ୍ ତାରିଫ୍ କଲ । ମତେ ତ କାବା
ଲଗୁଛି । ଗୁହାଳ ଅବଧାନ ତୋ ପାଖରେ ମାଙ୍କଡ଼ଗିରି
ମାରିଲା । ଏଇଟା କେମିତି ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଗଲା ?

ଭଗୁ : ଆମର ବନ୍ଧୁପାଠର ତାକତ ଅଛିନା ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ
ପଶିବାକୁ ସାହସ କରିବ । ଶାସ୍ତ୍ର, ପୁରାଣ ସମସ୍ତେ
ପାଞ୍ଚଦ୍ଵାର ଦୁଇରୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତି ଆ ମାରି ବାଟଭାଙ୍ଗି
ପଳେଇବେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଜରୁର, ଜରୁର, ତୁ କିଛି କମ୍ କାତୁମ୍ଭଦ୍ଵାର ନୋହୁ ।
ଏଇଟା ବନ୍ଧୁପାଠ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କି ପାଠ ?

ଭଗୁ : (ହସିଉଠି) ଏଇଟା ହେଲା ଗୁଗୁଲମର ପାଠ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଗୁଗୁଲ !

ଭଗୁ : ହଅଁ ବେ ଗୁଗୁଲ ଜାଣିବୁ । ପୁଟିକିଆ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡେ ବାଡ଼ି
ଆମ୍ଭ ଝଡ଼େଇବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆମ୍ଭଗଛକୁ ଫୋପାଡ଼ନ୍ତି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଅଁ ବେ, ସେତକ କଅଣ ମୁଁ ଜାଣେନି । ହେଲେ ଗୁଗୁଲ
ଭିତରେ ଜ୍ୟୋତିଷ ପାଠ ରହିଲା କୁଆଡ଼ୁ ?

ଭଗୁ : ଆରେ ହାତ ଲଖୁଥିଲ, ଆମ୍ଭକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଗୁଗୁଲଟା
ଫୋପାଡ଼ିଲ ଆମ୍ଭଟା ଅଲବତ ପଡ଼ିବ । ବେଳେବେଳେ

ଖସି ବି ଯାଏ । ଏ ପାଠଟା ହେଲା ମଣିଷର ହାବଭାବ
ଠଉରେଇ ତାରି କଥାରୁ ଶିଅ କାଡ଼ି ଚାଲି ଉଠିଲା
ଏମିତିଆ ଲମ୍ବା କଥାଟାଏ କହିଦେବ ଯେ ତା'ର କିଛି
ହେଲେ ଅଂଶ ଲୋକ ମନର ଠିକଣା ଜାଗାରେ
ବାଜିଯିବ ।

ସଙ୍ଗାର : କେମିତିଆ ଚାଲିଯିବ ମାରିଲୁ ଯେ ?

ଭଗୁ : ଶୁଣିପାରିବୁ ପର ! କହିଲି, ତାକୁ ବହୁତ ଶସ୍ତ୍ର
ଦେଇଛନ୍ତି ?

ସଙ୍ଗାର : କେମିତି ଜାଣିଲୁ ?

ଭଗୁ : ଆରେ ଏ କଥାଟା ଦୁନିଆର ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଖାପିବ ।
ଦୁନିଆରେ କାହାର ଭଲ ଶସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ?

ସଙ୍ଗାର : ଆରେ ସତେ ତ । ଆଜ୍ଞା ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ଆସିଛି
ବୋଲି କେମିତି ଜାଣିଲୁ ?

ଭଗୁ : ଏ ଚାଲିଯିବ ସମେତଜନକ ଥିଲା । ନ ବାଜିବାର ଭୟ
ଥିଲା । ଯୋଗକୁ ବାଜିଗଲା । ଲୋକଟିର ଲୁଗାପିନ୍ଧା, ଛତା
ଓ ଗୋଟିଏ ପୁଟୁଳା ଦେଖି ମଫସଲିଆ ଠଉରେଇଲି ।
ଲୋକଟି ମଫସଲି ବେପାରୀ ନୁହେଁ । ବରଂ ବାଜିବଙ୍କ
ଘରକୁ ଆସୁଥିଲେ ମନମର ହୋଇନଥାନ୍ତା । ତା'
ହାତରେ ଯେଉଁ କାଗଜବଡ଼ାଟା ଥିଲା ତା'ର ଉପର
କାଗଜଟା ଥିଲା ଗୋଟିଏ ଦଲିଲ କାଗଜ । ମଫସଲିରୁ
ସହର ଆଡ଼େ ଧାଇଁଥିବା ଏପରି ଲୋକ ପ୍ରାୟ ମକଦ୍ଦମା
କରିବାକୁ ବା ମକଦ୍ଦମାରେ ପଡ଼ି ଆସନ୍ତି ।

ସଙ୍ଗାର : ତା' ଘରକଥା କେମିତି କହିଲୁ ?

ଭଗୁ : (ହସି) ମୁଁ କହିଲି, ସେ କହିଲା । ସାନଭାଇ ଶସ୍ତ୍ର ଓ ବାପ
ମାଇପବୋଲି ବୋଲି ସେ କହିଦେଲା । ବାସ୍ ଦେଖିକିନ୍ତୁ
ମୁଁ ଠଉରେଇ ନେଲି । ଭଲ ସଙ୍ଗେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ତ ନିଶ୍ଚୟ
ଜମିନେଇ ଝଗଡ଼ା ।

ସର୍ବାର : ବାପର ଦ୍ଵିତୀୟ ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ଜାଣିଲୁ କପରି ?

ଭଗୁ : ଏକା ମାଆ ହେଉଥିଲ ବାପ କାହାର ପକ୍ଷ ଧରି ନଥାନ୍ତା । ଜନ୍ମକଲ ମାଆ ତାହାର ମରଯାଇଛି ଆଉ ତା' ସାନଭାଇଟା ମେଷ୍ଟ୍ର ଟୋକା । ବାପ ପୁଣି ବଡ଼ ପୁଅକୁ ଚିଡ଼ିଦେଇ ମେଷ୍ଟ୍ର ଟୋକାଆଡ଼େ ହଜିଛି, ଏଥିରୁ ବୁଢ଼ା ଯେ ଦ୍ଵିତୀୟ ପକ୍ଷ ବାହା ହୋଇଛି ତାହା କଅଣ ବାକି ରହିବ ବୁଝିବାକୁ ।

ସର୍ବାର : ଧନ୍ୟରେ ତୋ ଚାକର ପାଠ ! ଆଜ୍ଞା ତୁ ଯେ କହିଦେଲୁ ସେ ମକଦ୍ଦମାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଜିତିବ, ଯଦି ନ ଜିତେ ?

ଭଗୁ : ଆରେ ଜିତିଲେ ମୋ ଟେକ ରହିବ । ନ ଜିତିଲେ ଶନି ଓ ଖପରୁବାଲାଙ୍କ କାମରେ ଶିଳପ । ଡେଇଁଥିବାକୁ ଠିକ୍‌ଭାବେ ରଖିପାରିଲାନି ବୋଲି କହିଦେଲେ କାମ ଫତେ । ସେଇଟା ତା' ଦୋଷ ହେବ, ମୋର ନୁହେଁ । ଗୁଡ଼ ସେ କଥା, ତୁ କୋଉଠି ଅଛୁ, କଅଣ କରୁଛୁ, କହିଲୁ ।

ସର୍ବାର : କହନା କହନା ଭାଇ, ଶଳା ଏ ସହରରେ ମୁଣ୍ଡଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଥାନ ଖଣ୍ଡ ପାଇବା କାଠିକରପାଠ । ସଇତାନ ବଜାର, ଚଣ୍ଡିକଟା ଗଳରେ ଭଡ଼ାଘରଟାଏ ପାଇଛି । ଯିବୁ ଦିନେ ସେଇଠିକୁ ଯିବୁ ?

ଭଗୁ : କଅଣ କରୁଛୁ କହୁନୁ ।

ସର୍ବାର : କଳଡ଼ାବିଗ୍ନ ଓଷଦ ବନ୍ଧି କରୁଛୁ ।

(ଏତିକିବେଳେ ଭଗୁ ଗୋଟାଏ କଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଇ ସଜାଡ଼ ହେଉ ହେଉ କହିଲ)

ଭଗୁ : ହୁସିଆର ! ଶିକାର ଆସିଗଲା ।

ସର୍ବାର : ମୁଁ ଚାଲିଲି । ତୋ ଶିକାରମାନଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଖାଲି କହିଦେବୁ ଯେ ତାଙ୍କୁ କଳଡ଼ାବିଗ୍ନ ମାରିବାର ଯୋଗ ଦିଶୁଛି ।

ଭଗୁ : ଠିକ୍ ଅଛି । କହିଦେବ (ସର୍ବାର ଡରବର ହୋଇ ଚାଲିଗଲା) ହରିଓଁ, ହରିଓଁ, ବମ୍ ବମ୍ ଖେଳାନାଥ ।

ମହାକାଳୀ ଖପରବାଲା, ଝଣ୍ଟା ଉଆ ରହେ ତେର । ଜୟ
 ଖବରବାଲା, ହରବନ୍, ହରବନ୍ (ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଥିବା ପଥକଟି
 ଭୁଗୁବାବାଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଲାବେଳେ ସେ ଚଞ୍ଚଳ
 ଆଖିରେ ତାକୁ ତନଖି କରି ନେଲା ଓ ତା' ହାତରେ
 ଔଷଧ ଶିଶିଟାଏ ଓ ଗୋଟାଏ ପୁଡ଼ିଆ ଦେଖି ନେଲା ।
 ତା' ପରେ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା) ଜିତେ ରହୋ ବେଟା,
 ଜାଣିଗଲି ଜାଣିଗଲି, ଘରେ ବେମାର ହୋଇଛି । ଡାକ୍ତର
 ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲୁ, ତା'ଠୁଁ ଚିଠାଲେଇ ଔଷଧ ଦୋକାନକୁ
 ଯାଇଥିଲୁ ନା ?

ପଥକ : (ଗୁଣ୍ଡାରେ ପାଦଧୁଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି—) ଆଜ୍ଞା,
 ଆପଣ ଟିକାଲଙ୍କ ଦେଖୁଛି । ମୋ ପିଲାଗୁଡ଼ାକ ଉଚ୍ଛନ୍ନ
 ହୋଇଯିବେ ।

ଭୁଗୁ : ଅସୁଧର ତୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବେମାର ଥିବା କଥା ମୁଁ ଜାଣିପାରୁଛି ।
 ତୋ ବସ୍ତ୍ର ବାଣିକୁ ଶନି କୁତୁକିତ କରୁଛି । ବସ୍ତ୍ର ବ
 ଦଂଶିବ । ଖାଲି ଔଷଧରେ ଚଳିବନି, ଏ ଡେଉଁରିଆ
 ନେ । ମୋଫତ୍ ଦେଲି । ଖପରବାଲାକୁ ପୂଜାଦେବାକୁ
 ପଡ଼ିବ । ଖପରବାଲା କେବଳ ବିମାରୀ ଓ ବିଚ୍ଛାନ୍ନମୁଖରୁ
 ରଖିପାରିବ । ଔଷଧଟା ଖାଲି ଆମ୍ବଗଛକୁ ଡେଲମାରିଲା
 ଭଳି । ଦେ ଦେ, ଟଙ୍କା ଦେଇ ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ଯା । ସ୍ତ୍ରୀ
 ଛଟପଟ ହେଉଛି ।

ପଥକ : (ବାବାଙ୍କ ଗୋଡ଼କୁ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରି) ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ତ ସବୁ
 ଜାଣୁଛନ୍ତି । ଔଷଧ ଦୋକାନୀ ସବୁ ନେଇଗଲା । ଅଣ୍ଟାରେ
 ମୋଟେ ଆଠଣା ପଇସା ଅଛି । ଏତକ ନେଇ ଡେଉଁରିଆ
 ଦିଅନ୍ତୁ; ମୁଁ କାଲି ଏଇଠି ଦେଇଯିବି ।

(ଅଣ୍ଟାରୁ ଆଠଣିଟିଏ କାଢ଼ିଦେଲା)

ଭୁଗୁ : ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା, ଡେଉଁରିଆ ନେ । ଆଉ ଚାରିଟଙ୍କା ଆଠଣା
 ଦେଇଯିବୁ । ଦେଖ ଏ ଟଙ୍କା ଖପରବାଲାଠାର । ତାକୁ
 ଠକିବୁନି ବୁଝିଲୁ ।

ପଥକ : ଆଜ୍ଞା—ହଁ (ଆଠଶିଟି ବଢ଼େଇ ଦେଇ, ଡେଉଁରୁଆଟି
ନେଇ ତରତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲା)

(ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

—ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ—

[ବସ୍ତ୍ରାକଡ଼ର ଦୃଶ୍ୟ । ସର୍ଦ୍ଦାର ତିଲ ପାଇଜାମା,
କାମିଜ୍ ଓ ଠେକାଟାଏ ଭିଡ଼ିଦେଇ ଡମ୍ବରୁଟାଏ
ବଜଉଛି । ସିପାହୀ ଠାଣିରେ ଏପାଖ ସେପାଖ
ହେଉଛି । ଦୁଇଜଣ ବାଟୋଇ ପାଖରେ ଠିଆ
ହୋଇଛନ୍ତି । ତଳେ ଗୋଟିଏ ସୁଟ୍‌କେସ୍ ଓ
ଗୋଟିଏ କନା ହାତବ୍ୟାଗ୍ ଥୁଆହୋଇଛି ।
ବାଜା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଆଉ ଦୁ'ଜଣ ଗଡ଼ିଲେ । ଡମ୍ବରୁ
ଦୁଇଥର ଜୋରରେ ଝାଡ଼ିଲା ପରି ବଜେଇ ଦେଇ
ସର୍ଦ୍ଦାର ଦେଖଣାହାରିକୁ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତରେ
ସଜେଇ ଠିଆକରେଇ ଦେଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ
ବୀହାର ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ନିଶ ସାଜିଲେଇ ନେଉଥାଏ ।
ଡମ୍ବରୁ ପୁଣିଥରେ ଝାଡ଼ିଦେଇ—]

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଚାଲିଆସ, ଚାଲିଆସ, ଦ'ପୁଟ ଛୁଡ଼ି ଠିଆହୁଅ ।
(ସୁଟ୍‌କେସରୁ ଗୋଟିଏ ନେଲିଆ ଡବା କାଢ଼ି ପଦାରେ
ଥୋଇ—) ଜବ ଥୋଡ଼ ହଟି ଖଡ଼ା ହୋଇଯାଅ ।
ଇସ୍‌ମେ ବଡ଼ା କଡ଼କରୁର ଜାନ୍ତୁଆର ଅଛି, ଡଂସିଦେଲେ
ଜୀବନ ଗୁଡ଼ିପିବ । ଆସ ଚାଲିଆସ । ହିମାଳୟର ଜଣେ
ସାଧୁଙ୍କ କୃପାରୁ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦବା ହାମେ ପାଇଛୁ ।
ସାଧୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା—ଦବାକୁ ବେଗରୁ ଲଭିଲେ ବେଗିବାକୁ
ହବ ।

ଜଣେ ବାଟୋଇ : ଦବେଇଟା କୋଉଥିପାଇଁ ହୋ ?

ସର୍ବାର : ବତାଇବୁ, ବତାଇବୁ ଅଳ୍ବବୁ ବତାଇବୁ । ବତାଇବୁ
ବୋଲି ତ ଏଠାକୁ ଆସିବୁ । ଦୁନିଆର ଉପକାର କରିବା
ଲଗି ସାଧୁଙ୍କ ପାଖରେ କସମ୍ ଖାଇ ଆସିବୁ ।

ବାଟୋଇ : ଆରେ କଅଣ ବତେଇବ; ବତାଉନ କାହିଁକି ? ଆମର
ଅନ୍ୟାୟେ କାମ ମାରାହେଲ ।

ସର୍ବାର : ଆରେ କାମ ମାରାହେଲ ତ ଫିକର ନାହିଁ । ଲେକିନ୍
କପଡ଼ା ମାରାହେଲେ ବଡ଼ା ବଦନସୀବ ଆସିଗଲା ବୋଲି
ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

ବାଟୋଇ : ସେ ଡବାରେ କି ଜାନୁଆର ଅଛି ?

ସର୍ବାର : ହଁ ହଁ, ସବୁର କର । ଇସ୍ମେ ଗ୍ରେଟାସା ଜାନୁଆର
ଅଛି । ଲେକିନ୍ ତା'ର କାମ ବହୁତ ବଡ଼ା (ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ି)
ଏ ଜାନୁଆରକୁ ଓଡ଼ିଆରେ କହନ୍ତି କଙ୍କଡ଼ାବିଛା,
ବଙ୍ଗଳାରେ କହନ୍ତି କେଙ୍କଡ଼ାବିଛା, ହିନ୍ଦୀରେ କହନ୍ତି ବିଛୁ,
ତେଲୁଗୁରେ କହନ୍ତି ତେଲୁ ଆଉ ଅଂଗ୍ରେଜରେ କହନ୍ତି
ସ୍କରପିଅନ । ଲେକିନ୍ ମୁଁ କହେ ଯମଦୁତ । ନା-ନା,
ଯମଦୁତର ବଡ଼ବାପ । ଏଡ଼େ ଟିକିଏ ଜାନୁଆର, ଏଡ଼େ
ସରୁ ଗୋଡ଼, ଏତେ ଟିକିଏ ନାହୁଡ଼, ରଙ୍ଗ ମରମର
କଳା; କଳାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମାଫିକ୍, ଆହା ଚୁଲି କି ସୁନ୍ଦର !
ଯେତେବ ଗୋପୀ ରାସସ୍ଥଳୀକି ଯାଉଛି । ତୁମଆଡ଼କୁ ଲଜ
ଲଜ ହୋଇଆସୁଛି । ତୁମେ ଭାବିବ ତୁମକୁ ପ୍ୟାର
କରିବାକୁ ଆସୁଛି, ଲହଡ଼ ଲଗାଇ ରୁମା ଦେବାକୁ
ଆସୁଛି । ଆହା କେଡ଼େ ମିଠା ଏ ପ୍ୟାର ! ତମେ ଖଡ଼ା-
ହୋଇଛ । ସେ ଆସିଲା ପହିଲେ ତୁମେ ଗୋଡ଼ ବୁଡ଼ା-
ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ପ୍ୟାର କଲ । ଲହଡ଼ ଲଗାଇଦେଲ—
(ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ିରେ ଆ-ହଁ-ହଁ ଏ ତ ବିଜୁଳରେ
ବାବା—ହିନ୍ଦୁ କହବ, ହେ ଭଗବାନ୍ ! ମୁସଲମାନ
କହବ, ହେ ଆଲ୍ଲା, କରପ୍ରାଣ ସାହେବ କହବ, ଓ ମାଜି
ଗଡ଼, ମୁଁ କହବ, ଆରେ ଏ ତ ପ୍ୟାର ନୁହେଁରେ, ଏ ବିଷ

ଅଛି । ଏ ତ ସାରା ଗୋଡ଼ଟାକୁ ଛୁଣ୍ଟେଇ ଦଉଛିରେ ବାବା,
 ଇଲେ ବୋପାଲେ ମରିଗଲି ଲେ । ଇଲେ ବୋଉ ମୋତେ
 ବଞ୍ଚାଲେ କହି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚଲନ୍ତୁ, ଦିନଉର ଚଲନ୍ତୁ ।
 ଲେକିନ୍ କିଛି ଫଳନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ଆସିବ, ସୁଇ ଦବ ।
 ଦବା ଖାଇବାକୁ ଦବ । କିଛି କମିବ ? ନା ‘ବୋପାଲେ
 ମାଆଲେ’ ବଢ଼ିବ । କବିରଜ ଆସିବ ତେଲଦବ, ପାଚନ
 ଦବ । କିଛି କମିବ ନାହିଁ । ହୋମିପାଥ ଡାକ୍ତର ଆସିବ,
 ମିଠା ମିଠା ଗୋଲି ଦବ । ନା, କିଛି ଫଳ ନାହିଁ, ଶେରୀ
 ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଘରଘାର ଫଟଉଛି । ସେ କଅଣ ମରିବ ?
 ମୁଁ କହିବି—ନା, କଉ ନୁହେଁ । ଦବା ଅଛି; ଡାକ୍ତର
 ନୁହେଁ, କବିରଜ ନୁହେଁ, ହୋମିଓପାଥ ନୁହେଁ, ଏହା
 ହେଉଛି ସାଧୁପାଥ । ଘରୁ ପଳାଇଯାଇ ମୁଁ ବାରସାଲ-
 ଯାଏ ହିମାଳୟରେ ବୁଲିଲି, ଏକବେଳ ହାତେ ଲମ୍ବର
 ଏକ ଭୟଙ୍କର କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ମୋତେ ଡ଼ାସିଦେଲା; ଓଃ,
 ଇଡନା ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଲା ଯେ ଶେଷରେ ମୁଁ ବେକରେ ରଖି
 ଦେବାକୁ ବାହାରିଲି । ଗଛ ଉପରେ ଚଢ଼ିବି, ଠିକ୍
 ଏଡ଼ିକବେଳେ ଏକ ସାଧୁ—(ଜମ୍ବୁ-ଶମ୍ବୁଙ୍କର ପ୍ରବେଶ)
 କହିଲେ—ବେଟା ଉଠ୍ରେ, ଉଠ୍ରେ, କଙ୍କଡ଼ାବିଛା
 କାମୁଡ଼ା ହେଁ । ଫିକର ମର କରେ ବେଟା । ଅଛା
 ହୋ ଯାଏଗା । ମୁଁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଲି । ସାଧୁ ଗୋଟିଏ
 ଗୋଲି ଦେଇ କହିଲେ—ଇସ୍କା ଚୋଟ୍ କି ଉପର
 ଲଗା ଦୋ । ଜୀବନ ବିକଳରେ ଗୋଲିଟାକୁ ମୁଁ ଲଗାଇ
 ଦେଲି । ତୁମକୁ ମିଛ ମୋତେ ସତ, ଭଗବାନଙ୍କୁ ହାତ
 ବଢ଼େଇ କହୁଛି ବିଚାରିଛୁଟିକା ଠକ୍‌କରି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ଜମ୍ବୁ : ହେଃ ଗାଲୁଆ କଥାଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛୁ । ଠକ୍ କରି ବନ୍ଦ
 ହୋଇଯାଇଥିଲା । କଙ୍କଡ଼ାବିଛା କାମୁଡ଼ିଲେ ମହାଦେବ ବି
 ପାରିବେ ନାହିଁ । ବାବାଜିଟାଏ ପୁର ପୁଣି ଠକ୍ କରି
 ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଗାଲୁପେଲିବାକୁ ଆଉ ଥାନ ମିଳିଲା
 ନାହିଁ । କିଛି ନାଲିପାଣି ପଡ଼ିଯାଇଛି ପର !

ସର୍ବାର : ହେ ହେ କହୁତ ବଢ଼ି ବଢ଼ି କଥା କହିଯାଉଛି । ସାଧୁଙ୍କ
ବଚନକୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛି, କୋଡ଼ିଆ ହୋଇଯିବୁବେ ।
ଆବେ ସାଧୁଙ୍କର ଗୋଲି ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ପରୀକ୍ଷା
କରି ଦେଖିନେ । ଝୁଟା ହବ ତ ଦଶ ଜୁତା ଲଗେଇବୁ
ଆଉ ସାଧୁଙ୍କୁ ପଛେ ନିନ୍ଦାବୁ । ଆମେ ଆସିବୁ ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କ
ଆଗରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେଇ ଦେବୁ । ଏଠି ଏତେ
ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ କିଛି ଲୁଚି ପଳେଇବୁ ନାହିଁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ହଅମ ଏମିତି କେତେ ଠକ ଦେଖିଛି । ଆଗ
ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେଇ ଦେ, ତା'ପରେ ନିଜ ତୋଳ
ପିଟିବୁ ।

ସର୍ବାର : ହେ ମୁହଁସମ୍ବଳ କଥା କହ । ଦେବ ଶଳାକୁ ପଟକଣେ
ଯେ ମାଟି କାମୁଡ଼ି ପକେଇବୁ (ଉହଁକି ଗଲ—ଦ'ଜଣ
ଦେଖଣାହାରି ଅଟକେଇ ଦେଲେ) ଦେଖୁଛନ୍ତି ବାବୁ,
ମୁଁ ତ କହୁଛି ଏଇଠି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେଇ ଦେବି,
ତେବେବି ଏ ହାସମିଟା କେଡ଼େ ତୋଡ଼ରେ କଥା
କହୁଛି ।

ଜଣେ ଦର୍ଶକ : ବାସ୍ତବିକ ଏ ଲୋକଟା କଳିହା ଅଛି । (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି)
ହଇହୋ ତମର ଏତେ ଭୁଲ୍ଲା ତୋଡ଼ କାହିଁକି ? ସେ ତ
କହୁଛନ୍ତି ଏଇଠି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେଇ ଦେବେ । ବେଶି
ବକ୍ବାଳି ନକରି ରୁପ୍ ହୋଇ ଠିଆହୁଅ । ଦେଖ,
ନହେଲେ ରସ୍ତା ଦେଖ ।

(ଜମ୍ବୁ ରୁପ୍ ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା)

୨ୟ ଦର୍ଶକ : (ସର୍ବାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି) ଏ ଖେଚେଡ଼ିଆର କଥା ଶୁଣ
ନାହିଁ । ବିଚାଛୁଟିକା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସେଇଠୁ କଅଣ
ହେଲା ?

ସର୍ବାର : ସାଧୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ପାଦଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରଲି ।
ସାଧୁ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁଶି ଦେଇ କହିଲେ, ବେଟା ଏମିତିଆ
କାମ ଆଉ କେବେ କରିବୁନି । କରେଡ଼ି କରେଡ଼ି

ଲେକଙ୍କୁ କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ଧୁ କାମୁଡ଼ୁଛି । ତୋର ହାତରେ ମୁଁ
 ସେମାନଙ୍କୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ବଞ୍ଚେଇବି । ଏ ଗୋଲି ନେ । ମୋ
 କସମ୍ ଖା, କେବେବେଲେ ଏ ଗୋଲିରେ ଲଭ ନେବୁନି ।
 କେବଳ ତୁଆରି ଖର୍ଚ୍ଚ ନେବୁ । ଦୁନିଆରେ ମୋ ବାନା
 ଉଡ଼େଇବୁ । ମୁଁ କସମ ଖାଇଲି, ପାଦୁକା ନିୟମ କଲି,
 ଲଭ ନେବି ନାହିଁ । ସାଧୁ ଗୋଲି ତୁଆରି ବାଟ ବତାଇ
 ଦେଲେ । ସାଧୁ ଆଉ ବି ହୁସିଆର କରିଦେଇ କହିଲେ—
 ଦେଖ, ଏ ଗୋଲି ତୁଆରିର ବାଟ ଆଉ କାହାକୁ ବତାଇବୁ
 ନାହିଁ । ସେମାନେ ତୁଆରି କରି ବେପାର କରିବେ ।
 ଲଭ ଉଠାଇବେ । ମୋର ବାନା ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ ।
 ତାଙ୍କର କଥା ମାନ, ତାଙ୍କର କସମ୍ ଖାଇ, ଏ ଦବା
 ନେଇ ଆସିବୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଦଉ, କଥା ତ ବହୁତ କହିଲ, ଏବେ କାମରେ ଦେଖାଅ ।
 ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, ଅଉ ସୁନ୍ନ କରିଦେବି । ପହିଲେ ମୋ ଗୁରୁଦେବ
 ବାବା କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦଙ୍କ ପୂଜା କରିଦେ—(ଖୁବ୍ ଜୋରରେ
 ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ିଦେଇ) କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦ ବାବା, ତୋ ଆଜ୍ଞାରେ
 ଏ କାମ କରୁଛି । ମୋର ମଦତ୍ କରବୁ । (ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ି
 ଡବାଉଛନ୍ତି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଚମୁଟାରେ
 ପଦାକୁ କାଢ଼ି ତଳେ ଥୋଇଲ) ଦେଖିନିଅନ୍ତୁ ଗ୍ରାମମାନେ
 ଦେଖିନିଅନ୍ତୁ, ଇଏ ସତା କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଅଛି କି ସୁଟା,
 ଅଗରୁ କେହି କହିବତ ସୁଟା, ତୋ ମୁଁ ତା' ପାଖରେ
 ବିସ୍ ସାଲତକ ଗୋଲମୀ କରିବି ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଉ ଗୋଲମୀ ଅଛି ଯେ ଗୋଲମୀ କରିବୁ । ଆଇନ୍
 ହୋଇ ଗୋଲମୀ ଉଠିଗଲଣି ? ଏତକ ମାଲୁମ ନାହିଁ,
 ଏବେ ତୁ ଗୋଲମ ହେବାକୁ ଯଚେଇ ହେଲେ ବି କେହି
 ତୋତେ ରଖିବେ ନାହିଁ, ମାମୁ ଘରକୁ କାହାର ଡର
 ନାହିଁ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଏ ତ ବଡ଼ା ନଟ୍‌ଗଟ୍ ଲୋକ ଅଛି । ଗୋଲମୀ
 ହବନି ତ ଦୋ'ହଜାର ରୁପିଆ ଦାଖଲ କରିବି । ଅବ୍ ତୁ

ବତା ଏ ସତା ଅଛି କି ଝୁଟା ଅଛି । (ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ) ଭାଇମାନେ ଆପଣମାନେ ଦେଖିନିଅନ୍ତୁ ଏ ସତା କକଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଅଛି କି ଝୁଟା କକଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଅଛି ।

ଜଣେ ଦର୍ଶକ : ହଁ ହଁ, ସତା କକଡ଼ାବନ୍ଧୁ ଅଛି ।

୨ୟ ଦର୍ଶକ : (ନଇଁପଡ଼ି ଦେଖି) ଆଃ ସେକାର ଜାନୁଆର ଅଛି । ଏ ତ ବାବା ନରସିଂହପୁର ଟୁଇଲ ଅଛି । ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଜାନୁଆର ।

୩ୟ ଦର୍ଶକ : ଈଃ ଦେଖିଲୁଲି କହିଦଉଛି । ନରସିଂହପୁର କକଡ଼ା-ବନ୍ଧୁର ଲଞ୍ଜିଟା ଏତେ ବକା ନୁହେଁ । ଏଇଟା ଆଠଗଡ଼ । ଆଠଗଡ଼ବନ୍ଧୁ ଟିକିଏ ମାନ୍ଦା, ଯୋଉଠି ଠିଆ ହୋଇଥିବ ସେଇଠି । ନରସିଂହପୁର ହୋଇଥିଲେ ଏତେବେଳକୁ ବିଜୁଳି ପରି ଖେଳିଯାଇ ଜଣକୁ ତେଜେ ଦେଇ ସାରନ୍ତାଣି ।

୨ୟ ଦର୍ଶକ : ବଲକୁଲ ନୁହେଁ । ଇସ୍ତେ ପକ୍କା ନରସିଂହପୁର, ତୁଛାଟାରେ ଗାଲୁପେଲୁଛୁ କାହିଁକି ? ଭାରି ଜାଣିଲବାଲ ଦେଖେଇ ହଉଛି ।

୩ୟ ଦର୍ଶକ : ହେ ମୁହଁସମ୍ଭାଳି କଥା କହ । କୋଉ ଅପାଣ୍ଡବା ରଇଜରୁ ଆସିଛୁବେ । କଥା କହୁ କହୁ ମୋତେ ଗାଲୁଆ କହିସାରିଲୁଣି । ଆ—ରେ—ସ୍ତାଠି ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କ ଧାସ ବାଜିନି ।

୨ୟ ଦର୍ଶକ : ଏଁ କେସି ପକେଇବୁ ମୋର । କଅଣ ଆଲୁଅ କରି ପକେଇବୁ କଲୁ ଦେଖି ? ମୋଠି ଭଦ୍ରଲେକଙ୍କ ଧାସ ବାଜିନି । ଆଉ ସ୍ତା ମୁଣ୍ଡରେ ସବୁ ଭଦ୍ରଲେକ ମୁତ ଦେଇଛନ୍ତି ।

(ଦୁହେଁ ମୁହଁସମ୍ଭାଳି କଥା କହ—‘ଶବରଦାର ତୁ ମୁହଁ ସମ୍ଭାଳି କଥା କହ’ କହି ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଡହୁଁକି ଗଲବେଳକୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ଓ ଜମ୍ମୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ଦେଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଦେଖୋ ଭାଇ ଏ ସତ ଆଉ ମିଛର ଖେଳ । ଭଗବାନ ନିଜେ ଖେଳୁଛନ୍ତି ଆଉ ଦୁନିଆକୁ ଖେଳାଉଛନ୍ତି । ଗୋଟି ଜନସ ମୋତେ ସତ ଚମକୁ ମିଛ । ପଣ୍ଡିତ କହୁଛୁ ସବୁ ମିଛ ଆଉ ଭଗବାନ ସତ, ଆଲ୍ଲା ସତ, ଗର୍ବ୍ ସତ । ଲେକିନ୍ ମୁଁ କହୁଛୁ ସବୁଥିରେ ମିଛ ଅଛି ସତ ଅଛି । ଏ ଦୁନିଆ ସତ ଅଉର ମିଛରେ ଫେଣା ହୋଇ ଚପ୍ପାର ହୋଇଛି । ମୁଁ ପଚାରୁଛି ଭଗବାନ ସତକୁ ସୃଷ୍ଟି କଲ ଆଉ ମିଛକୁ ସୃଷ୍ଟି କଲ କିଏ ? ମୁଁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ? ନା ଦୁସର କୋଇ ଭଗବାନ କରିଅଛି ? ପଣ୍ଡିତ କହୁଛୁ ଭଗବାନ ଏକ ଯିସ୍କୋ ମୁସଲମାନ କହେ ଆଲ୍ଲା, କରସ୍ତାନ କହେ ଗର୍ବ୍ । ମିଛକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ସେହି ଭଗବାନ । ସତକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ସେହି ଭଗବାନ । ସତ ଓ ମିଛକୁ ଫେଣା ଏ ଦୁନିଆକୁ ଗଢ଼ିଛି ସେଇ ଭଗବାନ ।

(ଦୁଇ କଳିହାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି) ତୋ ଫିର ଝଗଡ଼ା କୁଁ, ଏ ଦୁଇଟାକୁ ନେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚଳିବାକୁ ହେବ ।

ଜମ୍ମୁ : ଆରେ ତୁ କେଡ଼େ ପାପୀଟାଏରେ ! ଭଗବାନ ମିଛକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । କୋଉ ପୋଥିରେ ଅଛି କାଢ଼ି ଦେଖା । ଦେଖେଇଦେବୁ ତ ତୋତେ ଗୁରୁ ବୋଲି ମାନବ । ନାହିଁ ତ ତୋ ମୁହଁରେ ଗୋବରପାଣି ପୁରେଇବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଏ ତ ବଡ଼ା ଝଗଡ଼ୁ ଆସି ଅଛି । କାମ ବଶତରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ମଚକର । କାମ ସରୁ; ପିଛେ ପୋଥି ଦେଖେଇଦେବ, ଅଉର ତୋ ମୁହଁରେ ଗୁ ଭରି କରିବ ।

ଜମ୍ମୁ : ଠିକ୍ ଅଛି । କିଏ କାହା ମୁହଁରେ ପୁରେଇବ ଦେଖାଯିବ ଯେ !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ବାସ୍ ବାସ୍ ଆଉ ବେଶି ବକ୍ନା । (ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି) ଆସ ଭାଇ କିଏ ଆସୁଛ ଆସ । କଳିହାବନ୍ଧୁ ନ ଡଂସେଇଲେ ଓଷଦର କରମତ ଦେଖେଇବ କେମିତି ?

(କେନ୍ଦ୍ର ଆଗରୁ ହେଲେ ନାହିଁ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଶମ୍ଭୁର ହାତ ଧରି ଟାଣି) ଭାଇ ଚାଲିଆସ ଡରୁଛ କାହିଁକି ? ସିର୍ପ ଦୁଇ ମିନିଟର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ତା' ପରେ ଗୋଲି ଲଗାଇ ଦେଲେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଉଠାଇଯିବ । କକଡ଼ାବସ୍ତ୍ରର ବସ, ଡାକ୍ତର ଯିବକୋ କହେ ଭେନମ୍ କୁଆଡ଼େ ପାଣି ବନିଯିବ । ଆସ ଆସ ଡରେ ମତ୍ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଭଲେ ମୋ ବୋପାଲେ । ଏ କକଡ଼ାବସ୍ତ୍ର ମାରିଲେ ଓଷଦ ଲଗାଇବା ଫୁରୁ ଜୀବନଟା ତ ଠୋକରି ରୁଲିଯିବ । ଅଜାଣତରେ କାମୁଡ଼ା ଶ୍ରେଣିବା କଥା ଅଲଗା, ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଆଉଟା ଲୁହାରେ ହାତ ଭର୍ତ୍ତିକରିବ କିଏରେ ବାବା ! ମୋତେ ସେ ପାଠ ପଢ଼ାନା ମ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଏ ଡରପୋକ୍ ଆଦମି ଅଛି । ହଟ୍ ନମର୍ଦ୍ଦା କାହାଁକା । (ଆଉଜଣକୁ) ଭାଇ ତୁମେ ଆସ । ମିନିଟିଏ ବିଛା ସହି ପାରିବନି ? ଲୋକଙ୍କର ହାତ କଟିଯାଉଛି, ଗୋଡ଼ କଟିଯାଉଛି ସେମାନେ ତାକୁ ତ ସମ୍ଭାଳି ନେଉଛନ୍ତି । ଆଉ ତୁମର ଟିକିଏ ବିଛାବ, ଟିକିଏ ନହେଲେ ବେଶି ବିଛାବ । ଏଥିରେ ଘବରେଇବାର କଅଣ ଅଛି ?

ଶମ୍ଭୁ ଦର୍ଶକ : ନାହିଁରେ ବାବା ମୋତେ ସେ କଥା କହନା । ତୋଲ ଖାଇବ ମାଡ଼, ହାଡ଼ ଖାଇବ ପଇସା । ମୁଁ ଛଟପଟ ହେବି ଆଉ ତୁ ଗୋଟେଇକୁ ପଇସା । ମୋତେ ସେ ପାଠ ପଢ଼ାନା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : କି ଅଜବ କଥା ! ଦୁନିଆର କେତେ ଉପକାର ହେବ । ଏଥିପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ଟିକିଏ ବିଛା-ଛୁଟକା ସହିବାକୁ ଫୁଟ ନୁହନ୍ତି । ଏ ମର୍ଦ୍ଦାନକୁ ଧକ୍ ।

(ଜମ୍ବୁ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ)—କଅଣ ବାବୁ ଝଗଡ଼ୁ, ବାତ୍‌ତୋ ବଡ଼େ ବଡ଼େ ହାକୁଥିଲ; ବହୁତ ତ ମର୍ଦ୍ଦାନ ଦେଖେଇଛ,

ଏବେ ଫୁଲକା ଉପରକୁ ବାହାରିଆସ । କେନ୍ଦ୍ର ତ ବାହାରୁନାହାନ୍ତି, ଦବା ପଶ୍ୟା ହବ କେମିତି ? ଝଗଡ଼ା କରିବାକୁ ତ କମର କଣି ବାହାରିଆସୁଥିଲ, ଏବେ ସେହି ମର୍ଦ୍ଦାନ ଦେଖାଇଦେବା; ପଶ୍ୟା କରିବାକୁ ବାହାରିଆସ । ନ ଆସିଲେ ଶ୍ରବଣ ତୁମେ ମରଦ ନୁହଁ ଔରତ୍ ।

ଜମ୍ବୁ : (ନିଶ ନଥିଲେ ବି ନାକଡଳେ ଆଙ୍ଗୁ ଠି ଟାଣିନେଇ) ଆରେ ମୁଁ ଉରପୋକ୍ ନୁହଁ କି ଔରତ ନୁହଁ । ମୁଁ କାମୁଡ଼େଇବି । ଲେକନ୍ ତୁ ଓଷଦ ଲଗାଇବାରେ ଯଦି ଡେରି କରୁ ତେବେ ଗୋଟାଏ ବୋଲୁଥିରେ ତୋ' ମୁଣ୍ଡ ଛତୁ କରିଦେବି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ରକି ଅଛି । ଏକ ମିନିଟ୍‌ରୁ ଜ୍ୟାଦା ହବନି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ହାତ ବଢ଼େଇ କହୁଛି । ସାର୍‌ବାସ ଏଠି ସମସ୍ତେ ନାମର୍ଦ୍ଦା ନୁହଁନ୍ତି । ଜଣେ ମରଦ୍ ଅଛି । ଅଜ୍ଞା ବାହାଦୁର ଆସ ।

(କଙ୍କଡ଼ାବିଚ୍ଛୁ ଦୁଇପାଖରେ ଦୁଇଜଣ ବସିଲେ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଜମ୍ବୁର ବୁଲୁ-ବୁଲୁ ହେଉଥିବା ହାତ ପାପୁଲିକୁ ନିଜ ପାପୁଲିରେ ଟିକିଏ ଝାଡ଼ିଦେଇ କଙ୍କଡ଼ାବିଚ୍ଛୁ ପାଖକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ନେଲା । ଜମ୍ବୁ ଭୟକରି ପାପୁଲି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଟାଣିଆଣୁଥାଏ । ଡରେ ମତ୍, ଡରେ ମତ୍, କହି ସର୍ଦ୍ଦାର ଜମ୍ବୁର ଅରୁଥିବା ପାପୁଲିକୁ ବିଚ୍ଛୁ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଉପରେ ଘଷିଦେଲା । ଜମ୍ବୁ ବିକଟ ଚିତ୍କାର କରି)

ଜମ୍ବୁ : ଇଲେ ବୋପାଲେ, ପ୍ରାଣଟା ଗଲା । ଆରେ ନରସିଂହା ଟୁଲଲର ଏଡ଼େ ବିଷବୋଲି ଜାଣିନଥିଲି ରେ ! (ଗଡ଼ିଯାଇ ଛଟପଟ ହୋଇ) ଆବେ ଚଞ୍ଚଳ ଲଗାବେ ଓଷଦ । ମୋ ଜୀବନ ଗଲା—(ଇଲେ ବୋପାଲେ, ଇଲେ । ମରିଗଲିଲେ ଡକା ପକାଉଥାଏ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଶ୍ରାଦ୍ଧମାନେ ଦେଖା । କେତେ ଟିକିଏ ଜାମୁଆରୁ କେଡ଼େ କଢ଼ା ବିଷ ! ଏ କଙ୍କଡ଼ାବିଚ୍ଛୁ ସତା ଅଛି । ଜୀବନ

କାଲୁବାଲୁ କରିଦଉଛି । (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) କ୍ୟା ଦୋସ୍ତ ଝୁଟା ବୋଲି କହୁଥିଲୁ । ଏବେ ଜାଣିପାରିଲୁ ସଜା କି ଝୁଟା ।

ଜମ୍ବୁ : ଆବେ ରଖ ତୋ ଝୁଟା ସଜା । ଆବେ ମୋ ଜୀବନ ଗଲ, ଚଞ୍ଚଳ ଓଷଦ ଦେ, ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମରୁଗଲି ଲୋ ବାପା, ଚିକ୍କାର କରି ଗଡୁଥାଏ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ମୁଣିରୁ ମୁଠାଏ ଗୋଲି କାଢ଼ି ଆଉ ଡମ୍ବରୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବାରମ୍ବାର ଝାଡ଼ି) ଭାଇମାନେ ଦେଖନ୍ତୁ ଏଇ ଗୋଲି ଦେଉଛି କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦ ସାଧୁଙ୍କ ବଶିଷ୍ଠଶ୍ୟାମ ଦବା । ଟିକିଏ ପାଣିରେ ଇସ୍କୋ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ସେ ପାଣି ବେଗୀକୁ ପିଆଇ ଦେବେ ଅଉର ଗୋଲିକୁ କାମୁଡ଼ା ଥାନରେ ଲଗାଇଦେବ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆବେ ମୋ ଜୀବନଗଲ । ଚଞ୍ଚଳ ଓଷଦ ଲଗା ପଛେ ଗପିବୁ—ଚିକ୍କାର କରୁଥାଏ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ ଦୋସ୍ତ ଅଲବତ ଦେବ । ଭଗବାନଙ୍କ ପବନ ନାମ ଧରି ଲଗାଇଦେବ । ସାଧୁ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦଙ୍କ ନାମଧରି ଲଗାଇଦେବ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆବେ ରଖ ତୋ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦ । ମୋ ଜୀବନ ଗଲ । ଆଗ ଲଗେଇ ଦେ । ପରେ ବକ୍ସିତା ଝାଡ଼ିବୁ । ଆଉ ଡେରି କରନାବେ । ତୋ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ ଦଉଛି । ଟିକିଏ ସବରତ କର (ମୁଣିରୁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ କାଚଗିଲସ କାଢ଼ି) ଭାଇମାନେ ଏଥିରେ ଟିକିଏ ପାଣି ଆଣ । ମୁଁ ଯଦି ପାଣିଦିଏ ତେବେ ତୁମେ କହିବ ମୁଁ ଠକ ଅଛି, ପୁଅ ଶ୍ଵେର ଅଛି । ପାଣି ନାଆଁରେ ଗୋଟାଏ ଡାକ୍ରର ଦବା ପିଆଇ ଦେଲି । ଗୋଲିଫୋଲି ଝୁଟା ହେ । ତୁମେ ପାଣି ଆଣିଲେ ଏ ଗୋଲିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଢେଙ୍କିରେ ବୁଡ଼ାଇ ସେ ପାଣିକୁ ପିଆଇଦେବ । ସମସ୍ତେ

ଜାଣିବେ ଏଥିରେ ଝୁଟାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । (ଜଣକୁ କାଚଗିଲସଟା ଦେଇ ଜଳ୍ପ ଏଥିରେ ପାଣି ଟିକିଏ ଆଣନ୍ତୁ । (ଲେକଟି ଶୀଘ୍ର ନେଇ ଆସିଲ) ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ ଏଇ ଗୋଲି ଏକ ମାମୁଲି ସାଦାସିଧା ଗୋଲି ।

ଜମ୍ବୁ : ଆବେ ତୋ ଗୋଲି ଜାହାନ୍ନମ୍‌କୁ ଯାଉ, ମୋତେ ଆଗ ଓଷଦ ଦେ, ମୋ ପ୍ରାଣଗଲ୍ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଭାଇ ଗୋଲି ଜାହାନ୍ନମ୍‌କୁ ଯିବ ତ ତୁ ଭଲ ହେବୁ କେମିତି ?

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ଯୋଉଠିକି ଯାଉଛି ଯାଉ ମୋତେ ଆଗ ଓଷଦ ଦେ, ମୋ ହାତ ଛୁଣି ଯାଉଛି ।

୧ମ ଦର୍ଶକ : ଆରେ କାହିଁକି ଡେରି କରୁଛ । ତାକୁ ଆଗ ଓଷଦ ଦେଇଦିଅ ପରେ ଗପୁଥିବ । ଲେକଟି ଦରମା ହୋଇ-ଗଲ୍‌ଣି ଜାଣିପାରୁନୁ ?

(ଆଗରେ ବସିଥିବା କେତେକ ଦର୍ଶକ ବି ପାଟିକରି ଉଠିଲେ—ଆରେ ଲେକଟା ମରିଯିବ ଯେ କଅଣ ଜଣାପଡୁନି)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, ଅଭି ଦଉଛି । ବିଜୁଲି ମାଫିକ୍ କେମିତି କାମ କରୁଛି ଦେଖନ୍ତୁ (କାଚ ଗିଲସର ପାଣିରେ ଗୋଲିକୁ ଟିକିଏ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ଜମ୍ବୁକୁ ପିଆଇଦେଲ ଆଉ ହାତରେ କାମୁଡ଼ିବା ଆନରେ ଲଗାଇ ଦେଲ)

ଜମ୍ବୁ : (କୁହନ ଧୀରେ ଧୀରେ କମି ଆସିଲ) ଓହ୍ଲା ବଞ୍ଚିଗଲି । ହାତ ଭିତରୁ ନିଆଁଗୁଡ଼ାକ ଯେମିତି କାଢ଼ିଦେଲ । ବିଛାଛୁଟିକା ଆଉ ନାହିଁ । ଧନ୍ୟ ତୁମ କକଡ଼ାନନ୍ଦ ବାବାଙ୍କ ଗୋଲି । ବିଶୁ ଡଂଶନକୁ ଏ ଗୋଲି ଠିକ୍ ନିଆଁକୁ ପାଣିପରି । ମୋତେ ସେ ଗୋଲିଟା ଦିଅ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଶମାକର ଭାଇ ମୋଫତ୍ ଦେଇପାରିବନି । ଏହାର ତଥାରି ଖର୍ଚ୍ଚ ମାସ ଟଙ୍କାଟିଏ । ତମକୁ ଏକ ଗୋଲି

ମୋଫତ୍ ଦେବ ତ ସମସ୍ତେ ମୋଫତ୍ ମାଗିବେ । ଏ
ଗୋଲିତକ ସବୁ ମୋଫତ୍ରେ ଯିବ ତୋ ଫିରୁ ତଥାବ
ହବ କେମିତି ?

ଜମ୍ମୁ : (ନିଜ ଅଣ୍ଟା ଦଗଣ୍ଡି) ମୋ ପାଖରେ ପଇସା ନାହିଁ
ମୋତେ ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ, ଶହେ ଟଙ୍କାର ଯନ୍ତ୍ରଣା
ଘୋରଗଲି, ଟଙ୍କାଟାଏ ଦବାକୁ କୁହୁଛନ୍ତି ?

୧ମ ଦର୍ଶକ : (ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରତି) ଦିଅ ଗୋଟାଏ ତାକୁ ଦିଅ । ତା'ର
ଗୋଟିଏ ଫାବୁଛି । ବିଚର ଦରମର ହୋଇଯାଇଛି ।

ସଙ୍ଗୀତ : ଆଜ୍ଞା ଗୋଟେ ଦେବ । ଲେକନ୍ ପିଛେ । ହଁ ଭାଇମାନେ
ଏ ଗୋଲିର କରମତ ଦେଖିଲେ ତ । ଏବେ ଯାହାର
ଦରକାର ଟଙ୍କାଏ ଲେଖା ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ
ନେଇଯାଆନ୍ତି । କିଏ ଜାଣେ କେତେବେଳେ କକଡ଼ାବନ୍ତ
କାମୁଡ଼ିବ । କିଏ ଜାଣେ ତମ ତକିଆ ତଳେ ଏ
ଦୁର୍ଦ୍ଦମନ ଶୋଇ ଉଷୁନ ଟାଣୁଛି । କିଏ ଜାଣେ ତୁମ
ଜୁତା ଭିତରେ ପଶି ଏକ ବଡ଼ଦର ପାଇଛି ବୋଲି ଭାବ
ଶୁଣ୍ଠ ମିଞ୍ଜାସରେ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିବ । ଏଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କର
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଲି ଅଣ୍ଟାରେ ମାରିବା ଦରକାର ।
ସ୍ବାମୀ ଗୋଲି ଅଣ୍ଟାରେ ମାରି ଅଫିସ ଯାଇଛି ଏତକବେଳେ
ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିଚ୍ଛି କାମୁଡ଼ିଲ । ସ୍ତ୍ରୀ କଅଣ ସ୍ବାମୀ ଅଫିସରୁ
ଫେରିବାଯାଏ କାମଦାନ ଛୁଡ଼ି ବାପାଲେ ମାଆଲେ
ହେଉଥିବ । ପୁଅ ଝିଅ ଇସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେଠି
ତାଙ୍କୁ କକଡ଼ାବନ୍ତ କାମୁଡ଼ିଲ, ସେମାନେ କଅଣ ବାପାଙ୍କ
ଅଫିସକୁ ଦଉଡ଼ିବେ ? ନା ନା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର
ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ଅଉର୍ ଦୋ ବଚେଙ୍କ ପାଇଁ ୪ଟି ଗୋଲି
ଦରକାର । ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକ ଏକ ଗୋଲି ଅଣ୍ଟାରେ
ମାରିବା ନିହାତି ଦରକାର । ଭାଇମାନେ ଆସନ୍ତୁ,
ଗୁଲିଆମନ୍ତ୍ର ଗୁରୁ ରୁପିଆ ପକାଇ ଗୁରୁ ଗୁରୁ ଗୋଲିଆ
ନେଇଯାଆନ୍ତୁ । ଦେଖନ୍ତୁ, ସରିଗଲେ ଯାଏ ଦୁନିଆରେ
କୌଣସି ଜାଗାରୁ ଏ ଦବା ପାଇବେ ନାହିଁ, ପୁଣି ଏ ଦବା

ତଥାରି କରିବାକୁ ମାସେ ଲାଗିବ । ଏ ମାସଟି ଭିତରେ
କଙ୍କଡ଼ାବସ୍ତ୍ର କାମୁଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣ କହିବ ? ଆସ
ନେଇଯାଅ ।

(ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଥିବା ତିନିଜଣଯାକ ଦି'ଟଙ୍କା ଲେଖା ଦେଇ
ଦୁଇଟା ଲେଖାଏଁ ଗୋଲି ନେଇଗଲେ । ଆଗରେ ଥିବା
ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଉଠିଆସି ଚାରି ଚାରିଟଙ୍କା
ଦେଇ ଚାରି ଚାରି ଗୋଲି ନେଇଗଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ, ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ହଁ ହଁ, ଯାଉ ରଖିବେ
କାମୁଡ଼ା ଜାଗାରେ ଗୋଲି ଲଗାଇଲୁବେଳେ କହିବେ—
ସାଧୁ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ।

(ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

(ବିଶ୍ରାମ)

— ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ —

[ବସାଦର, ପୁଟୁଳା ସହ ପ୍ରବେଶ କଲେ ସର୍ଦ୍ଦାର,
ଜମ୍ବୁ ଓ ଶମ୍ଭୁ । ସର୍ଦ୍ଦାର ତା' ପୁଟୁଳାଟିକୁ ଖଟିଆ
ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ ଠେକା ଫତେଇ କାଢ଼ି
ପାଖରେ ଥିବା କରସିନି କାଠବାକ୍ସ ଭିତରେ
ଥୋଇଦେଲା । ଭଜା ଆରସିଟା ଆଖି ନିଜ ନିଶକୁ
ସଜାଡ଼ି ନେଲା । ଖଟିଆ ଉପରେ ବସି ନିଜ ମୁହଁକୁ
ବାଗଞ୍ଜ ବାଗଞ୍ଜ କର୍କଶ କଣ୍ଠ ଓ ବେତାଳରେ
ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କହଇ ମନ ଆରେ ମୋ ବଲି କର
ମହୁଲି ବୋତଲଟେ ଖୋଜିବା ଚାଲରେ ।

ଏହି ସମୟ ଭିତରେ ଶମ୍ଭୁ ସୁଟ୍‌କେଶ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଜନସମସ୍ତ ପାଖ ଘରେ ଥୋଇଦେଇ ଆସି ଜମ୍ଭୁ
ପାଖରେ ବସିଲା । ଜମ୍ଭୁ ତଳେ ଗଡ଼ିଯାଇ ଭିତ୍ତିମୋଡ଼ି
ହେଉଥିଲା ଆଉ ସର୍ଦ୍ଦାରର ବେତାଳିଆ ଗୀତକୁ
କାନେଇଥିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ବୋଲି ଲାଗିଥାଏ—

କେତେ ଦିନକୁ ମନ କରିଛୁ ଆଖି
କପଟି ଘରବାଲ ଅସଲ ଶେରେ ।
ଖଣ୍ଡିଯେ ଖଣ୍ଡି ତୋର ପଞ୍ଜିର କାଠି
ଖଣ୍ଡିଆ ଘରବାଲ ଖାଉଛୁ କାଟିରେ]

ଜମ୍ଭୁ : ହୋ ହୋ ସର୍ଦ୍ଦାର !

(ସର୍ଦ୍ଦାର ଚୁପ୍ ହେଲା)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏ !

ଜମ୍ଭୁ : ଜାଣୁଛ ତ ଘରବାଲ ଆମ ପଞ୍ଜିରକାଠିକୁ ଚୋରାଉଛ ।
ତେବେ ବି ମହଲି ବୋତଲ ଖୋଜିବାକୁ ଡାକୁଛ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହେତୁ ବଦରସିକଟା, କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର କଣ୍ଠରେ କି ତାଳ
ଲହରୀ ଦେଇ ଗାଉଥିଲ । ବଦରସିକଟା ସବୁ ମାଟି
କରିଦେଲୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ହଁ ତାନମାନରେ ତ ଅଖିଆ ମହାନ୍ତିକୁ ଟପି ଯାଇଥିଲ,
ରକ୍ଷା ହୋଇଛି ପାଖରେ ଧୋବା ଘର ନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଟ୍ ହଟ୍, ଘୁଷୁରିକୁ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଭଲ ଲାଗିବ
କୁଆଡ଼ୁ ? ଜଣେ କହୁଥିଲା ଯେ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଗାଇଲେ
ଆଖପାଖର ଲୋକେ କାନ ଡେରି ଶୁଣନ୍ତି । ଆଉ
ରେକର୍ଡ଼ିବାଲା କୁଆଡ଼େ ମୋତେ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ଜମ୍ଭୁ : ହଁ, କାନଡେରି ଶୁଣନ୍ତି କେଉଁଠୁ ଶବ୍ଦଟା ଆସୁଛି ।
ଥାନଟା ବାହାରିଲେ ଆସି ଚଢ଼ଉ କରିବେ,
ଠେଙ୍ଗେଇବେ । ଆଉ ରେକର୍ଡ଼ିବାଲର ଗୋଟାଏ
ଭେରେଣ୍ଡାର ବୋବାଲି ରେକର୍ଡ଼ କରିବାକୁ ଥିଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସାବାସ୍ ଜମ୍ମୁ, ତୁ ତ କୁହାଲିଆ ପାଲଟିଗଲୁଣି ।

ଜମ୍ମୁ : ତୁମଭଳି ଓସ୍ତାଦଠାରୁ ଇଲମ୍ ପାଇଛୁ, ହେବନ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଉ ତୁ କଅଣ କହୁଛୁ । ପଇସା ନଥିଲା । ପେଟରେ
ଓଦାକନା ଦେଇ ଘରଟି ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିଲୁ । ଦି'ପଇସା
ହେଲା, ଟିକିଏ ମାଲପାଣି ପଡ଼ିଗଲେ କ୍ଷତି କଅଣ ?
ଆରେ ଅନ୍ତତଃ ଦି'ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ବାଦ୍‌ସା ବନିଯିବା ।

ଜମ୍ମୁ : ତା'ପରେ ବାଦ୍‌ସାଙ୍କ ମେହେନ୍ଦରଠାରୁ ସ୍ତାନ ହୋଇଯିବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ସେ ଚିଜଟା ଯଦି ଏଡ଼େ ଖରାପ ହୋଇଥାନ୍ତା
ତେବେ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ବଡ଼ ହାକିମଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି
ପିଅନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଉଥାନ୍ତେ ? ଆରେ ଜମ୍ମୁ ସେ ମାଲପାଣି
ଅକ୍‌କଲ ବଡ଼େଇ ଦିଏ ।

ଜମ୍ମୁ : ହଁ, ଅକ୍‌କଲ ବଢ଼ିବାରୁ ତ ରସ୍ତାରେ ବାନ୍ଧିକରି ଗଡ଼ନ୍ତି ।
ଘରେ ମାଇପକୁ ଭୁଞ୍ଜାଟାରେ ଛେଚନ୍ତି । ବଦ୍‌ଖର୍
ବଢ଼ିଯାଏ । ପଇସା ନ ଅଣ୍ଟିବାରୁ ଚୋରି କରନ୍ତି ।
କଲାପୋତେଇ କରନ୍ତି, ଶେଷରେ ପେଟ ବେମାରରେ
କାଲୁବାଲୁ ହୋଇ ମରନ୍ତି । ପହଁଲେ ପହଁଲେ ମଣିଷ
ମାଲ୍‌କୁ ପିଏ । ଶେଷରେ ମାଲ୍‌ ମଣିଷକୁ ପିଇଦିଏ । ସେତେ-
ବେଳକୁ ମଣିଷ ଆଉ ତା' ହାତରୁ ନିସ୍ତାର ପାଏନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଦେଶସାରା ତ ଏଠି ଭାଗ ପିଇଲେଣି । ସମସ୍ତେ କଅଣ
ତା'ର ଦାଡ଼ରେ ମରିବେ ?

ଜମ୍ମୁ : ଯଦୁବଂଶ ଧ୍ୟାସ ପାଇଲେ କିପରି ? ମାଲପାଣି ପିଇ
ମାତାଲ ହୋଇ ଆପଣା ପର ଚିହ୍ନିନିପାରି ହାଣ-ମାର-
କାଟ ଲଗେଇଦେଲେ, ଫଳରେ ସମସ୍ତେ ମୂଳପୋଛ
ହୋଇଗଲେ । ଏବେ ମାଲପାଣିର ସୁଅ ସେମିତି ଛୁଟିଲୁଣି
ଲୋକମାନଙ୍କର ମୂଳପୋଛ ହେବାକୁ ଅଳପ ସମୟ
ବାକି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଠିକ୍ କହିଛୁ ଜମ୍ମୁ, ଏ ହାସଲି ଜନସର ପାଖ ଆଉ
ମାଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଜମ୍ବୁ : ତେବେ ଭଗବାନଙ୍କ ନାଆଁରେ କସମ ଖାଅ ଆଉ ଦିନେ ମାଲପାଣି ଛୁଇଁବ ନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, କସମ୍ ଖାଉଛି ।

ଜମ୍ବୁ : ସାଧୁ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଖରେ କସମ୍ ଖାଇଲା ଭଳି ନୁହେଁ ତ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନାହିଁ ବେ । ସାନ ହେଲେ ବି ତୁ ଗୋଟାଏ ଭଲ ପାଠ ଶିଖେଇ ଦେଲୁ । ଆଖି ଖୋଲିଦେଲୁ । ଛୁଡ଼, ତା' ଉପରେ ଥୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଜି ଚାଲି ଶୁଭ, ଡାଲି ଆଉ ତିଅଣ ଗୋଟାଏ କରିବା । ଶୁଭ ଲୁଣ ଖାଇ ଖାଇ ବରକ୍ର ଲାଗିଲଣି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସେଇଆ ହଉ । ଆଜି ଏ ଟଙ୍କାକୁ ବାଣ୍ଟି ନବା । କାଲିକା ଟଙ୍କାରୁ ଅଧେ ଘରବାଲକୁ ଦେବା ବାକି ଅଧକ ବାଣ୍ଟି ନବା । ସଉଦା ଆଣିଲ ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ପଇସା ଦେବା । ଦେଖିଲୁ ଆଜି କେତେ ଟଙ୍କା ହେଲା । ମୁଣିଟା ଖୋଲି ଗଣି ପକେଇଲୁ ।

ଜମ୍ବୁ : (ମୁଣିଟି ଖୋଲି ନୋଟକ ପଦାକୁ କାଢ଼ିଲା ଓ ଗଣିଲା)
ରମ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ ।

ଜମ୍ବୁ : ପଇସାଗୁଡ଼ାକ ଅଲଗା ଥୋଇଦେ । ଖାଲି ତ ଆଠଟି ଅଛି । ଗଣିବାକୁ କଷ୍ଟ ହବନି । ହଉ ଗଣିଯା ଗଣିଯା ।

ଜମ୍ବୁ : ତୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଗଣିବି । ଗଣୁଥିଲା ବେଳେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିଦେଲୁ ସବୁ ଭଣ୍ଡାର ହୋଇଗଲା । କେତେଯାଏ ଗଣିଥିଲା ଭୁଲିଗଲା । ଧେରତେରକି—ଆଉଥରେ ଯାଉଛି ମୁନରୁ ଗଣିବି—ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ, ଆଠ...

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ମୁଣିଟାକୁ ଭଲକରି ଝାଡ଼ୁଛୁ ନା ? ତା' ଭିତରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଲୁଣି ରହିଯାଏ । ଆଗ ଝାଡ଼ୁ ନେବୁଟି ।

ଜମ୍ବୁ : ଧେତୁଚେରିକା ପୁଣି ଉଣ୍ଡୁର ହୋଇଗଲା । ହଁ ଝାଡ଼ିଛୁ ।
ପୁଣି ଥରେ ମୁଳରୁ ଗଣିବ ? ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି,
ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ, ଆଠ...

ମେଘୁ : ଝାଡ଼ିଥିଲୁ ପରା ଇଏ କଅଣ ? ହେଇଟି ପରା ଗୋଟାଏ
ଟଙ୍କ କିଆ ନୋଟ୍ ଲାଗି ରହିଯାଇଥିଲା ।

ଜମ୍ବୁ : ଧେତୁଚେରିକା—ଥିଲା ତ ଥିଲା, ପଛନ୍ତେ ଗଣି ଦେଇ-
ଥା'ନ୍ତେ । ଦେଲୁ ଉଣ୍ଡୁର କରି । ଦାସେ ଆସିଲେ ପୁଣି
ମୁଳରୁ ଗାଇବ । ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ,
ସାତ, ଆଠ, ନଅ, ଦଶ, ଏଗାର...

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଗ ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ପକେଇ ଦବୁଟି । ଟଙ୍କା ପରେ
ଗଣିବୁ । ଶମ୍ଭୁ ଯାଉ ସଉଦା ନେଇଆସୁ । ପେଟ ଭୋକରେ
କଅଁକଅଁ ଡାକଲୁଣି ।

ଜମ୍ବୁ : ଗଣିବ ଛତୁ । (ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ଶମ୍ଭୁ ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ି
ଦେଇ) ଯା' ସଉଦା ନେଇଆ ।

ମେଘୁ : ହଉ ଯାଉଛି, ତୁ ଗଣ ।

ଜମ୍ବୁ : ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ, ଆଠ,
ନଅ, ଦଶ, ଏଗାର, ଏଗାର, ବାର, ତେର...

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହେ ହେ, ଦୁଇଥର ଏଗାର ଗଣିଲୁ । ଗଣି ଆସିଲା ନାହିଁ,
ଆଜିଯାଏ ଗଣି ଶିଖିଲୁ ନାହିଁ । ହଉ ଦେ ଦେ ଗଣ ।

ଜମ୍ବୁ : ମୁଁ ଆଉ ପାରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଠିକ୍ ଗଣିଥିଲି । ଏଗାର
ନମ୍ବର ବାର ନମ୍ବର ନୋଟ୍ ଦିହରେ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ।
ଛଡ଼େଇବାକୁ ଡେରି ହେବାରୁ ଦୁଇଥର ଏଗାର
ଗଣିଦେଲି । ଭୁଲ୍ ହେଲା କେଉଁଠି ? ସବୁ ଉଣ୍ଡୁର
କରିଦେଲି । (ମେଘୁ ପ୍ରତି) କରେ ଶମ୍ଭୁ ତୁ ଯାଉନୁ । ଠିଆ
ହେଲୁ କାହିଁକି ?

ମେଘୁ : ଗଣା ସବୁ ଯିବ ।

ଜମ୍ବୁ : ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ...

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଶମ୍ଭୁ ଭାରି ଚାଲିଗଲା, କାଳେ କମ୍ ଟଙ୍କା କହି ତାକୁ କିଏ ଭଣ୍ଡେଇଦେବ । ଜମ୍ବୁ ତୁ ଗୁମ୍ଫାପାରିଲୁଟି ?

ଜମ୍ବୁ : ଧେରୁତରକା, ଜାଣିବି କରୁ । କେହି ଗଣେଇ ଦେବନ ଦେଖୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଉ ଗଣ ଗଣ, ଆଡ଼କୁ ସମସ୍ତେ ରୁପ୍ ରହିବା ।

ଜମ୍ବୁ : ଏକ, ଦୁଇ...ପଚିଶି, ଛବିଶି...

ମେ : ହେ ହେ, ନୋଟ୍ଟା ଜାଲ୍‌ନୋଟ୍ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ହଅଁ ତ । ଗଲା କିଏ ଚିତା କାଟିଦେଲା । ହୋ'ହା'ରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଜାଣିପାରିଥିଲେ ସେଇଠି ତାକୁ ବେଜିତ କରି ଦେଇଥା'ନ୍ତି । ହଉ ଗଣ ।

ଜମ୍ବୁ : କେତେ ହୋଇଥିଲା କି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ମନେ ନାହିଁ । ମନ ତ ଚାଲିଗଲା ସେ ଠକ ପାକିଆଡ଼େ । ଟଙ୍କା ଗଣତି ମନେ ରଖିବ କିଏ ? ହଉ ଗଣିଯା ।

ଜମ୍ବୁ : ନାହିଁ, ମୁଁ ଆଉ ଗଣିଯାରିବି ନାହିଁ । ତୁମେ ଗଣ । ଆମେ ଦୁହେଁ ପାଟି ସିଲି ବସିରହିବୁ ।

(ଟଙ୍କାତକ ସର୍ଦ୍ଦାର ହାତକୁ ବଢ଼େଇଦେଲା)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ ।

ଜମ୍ବୁ : କେଇଟା ଜାଲ୍‌ନୋଟ୍ ଅଛି ସବୁ କାଢ଼ିଦେବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ରୁପ୍‌କର ! ସାତ, ଆଠ, ନଅ, ଦଶ, ଏଗାର...

ଜମ୍ବୁ : ଜାଲ୍‌ନୋଟ୍‌ଟା ଗଣିଦେଲା, ଗଣିଦେଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ରୁପ୍‌କର ! ତେର, ଚଉଦ, ପନ୍ଦର, ଷୋହଳ ।

ଜମ୍ବୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର ଟିକିଏ ଚଞ୍ଚଳ ଗଣ, ଯେମିତି ଗଣୁଛ ସେଥିରେ କୁଆଁ ତାର ଉଇଁବ ହିଁ ଉଇଁବ ।

ସର୍ବାର : ରୁପ୍ତବ ସତର, ଅଠର, ଉଠଶଇଶ, କୋଡ଼ିଏ,
ଏକୋଇଶ...

ଜମ୍ବୁ : ସର୍ବାର, ଶମ୍ଭୁ କେମିତି ଗାରଡ଼େଇ ଚାହିଁଛୁ, ଦେଖିଲଣି ?
ସର୍ବାର : ରୁପ୍ତକର ବାଇଶ, ତେଇଶ, ଚଉଶ, ପଚାଶ, ଛବିଶ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଠଶିଶୁଡ଼ାକ ମୋତେ ଦବଟି ମୁଁ ଗଣିପକାଏ ।
ସର୍ବାର : ହଟ୍ଟବେ ହଟ୍ଟ, ସତେଇଶ, ଅଠେଇଶ, ଅଣିଶ, ତରଶ ।

ଜମ୍ବୁ : ସର୍ବାର ।

ସର୍ବାର : ରୁପ୍ତକର, ଏକଶିଶ, ବଡ଼ଶ, ତେତିଶ ଖଣ୍ଡ ଟଙ୍କାକିଆ
ନୋଟ୍ । ଶମ୍ଭୁକୁ ଦିଆଯାଇଛି ଟଙ୍କାକିଆ ନୋଟ ଦି'ଖଣ୍ଡ ।
ମୋଟ କେତେ ହେଲରେ ଶମ୍ଭୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ଗଣି—ମୁଁ ନେଲି ଦୁଇଟା, ଦୁଇଗାର ।
ତେଣୁ ହେଲ ତେତିଶ, ଚଉଶିଶ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆହା, କେଡ଼େବଡ଼ ଅଙ୍କ ପଣ୍ଡିତଟାଏ ବେ । ଯାଆବେ
ଯା କଲେଜରେ ଗୋଟାଏ ଅଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବର ଦରକାର
ଅଛି । ଦରଖାସ୍ତଟାଏ ପକେଇ ଦେଇ ଆ ।

ସର୍ବାର : (ଆଠଶିତକ ଗଣିଯାରି) ଇଏ ହେଲ ତେରଟଙ୍କା । ନୋଟ
ହେଲ ତେତିଶ, ଆଉ ଶମ୍ଭୁ ନେଲ ଦୁଇ, ଏମିତି ମୋଟ
ହେଲ ପଚାଶିଶ ।

ଜମ୍ବୁ : ଓଁ ହୁଁ, ଆମ ଅଙ୍କପଣ୍ଡିତ ଶମ୍ଭୁର ଚଉଶିଶ ହଜୁଛି ।
ତା' ବାପା ଅବଧାନକୁ କୁଣ୍ଡା ଦେଇ ପାଠ ପଢ଼େଇଥିଲା ।

ଶମ୍ଭୁ : ଆଉ ତୋ ବାପା ତୋତେ ଖାଣି ଚରବଣୀ ଚାଉଳ ଦେଇ
ପାଠ ପଢ଼ାଇଥିଲା, ସେଇଥିପାଇଁ ପଚାଶିଶ ଗଣିବା
ଭିତରେ ଅଠରଅର ଝୁଣୁଥିଲୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ତମେ ସମସ୍ତେ ଗୋଳମାଳ କଲୁଛୁ ସିନା
ଅଠରଅର ଝୁଣୁଲି—ନଇଲେ ତ ଗଣିବାକୁ ମିଳିଟିଏ ବ
ଲଗିନଥାନ୍ତା ।

ଗମ୍ଭୀର : ତୁ ତ ସର୍ବଦା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଅଠରଥର ଝୁଲୁଥିଲୁ, ସେ ପୁଣି ଗଣିଦେଲେ କେମିତି ?

ଜମ୍ଭୁ : ହଉ ତୁ ପଣ୍ଡିତ ହେଲୁ ଯା । (ସର୍ବଦା ପ୍ରତି) ଆଜ୍ଞା, ସର୍ବଦା ଟଙ୍କାଟା ଆଗ ବାଣ୍ଟି ଦିଅ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଟଙ୍କା ଦେବା, ସଉଦା ଆସିବ । (ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରତି) ଦେ ସେ ଟଙ୍କା ଦେ । (ଟଙ୍କା ନେଇ ପୁଣି ଟଙ୍କାରେ ମିଶେଇ ଦେଲା । ସର୍ବଦା ପ୍ରତି) ସର୍ବଦା ତୁମେ ବାଣ୍ଟି ଦିଅ ।

ସର୍ବଦା : ଏ ମୋଟ ଟଙ୍କା ଜାଲନୋଟ ବାଦଦେଇ ଅଡ଼ୁରୁଲିଶ । ମୋ ଅଧାକ୍ଷର ମୁଁ ଚବିଶ ଟଙ୍କା ରଖିଲି । ତୁମ ଦୁହଁଙ୍କ ଏ ଚବିଶ ଟଙ୍କା ନିଅ । ଦି'ଜଣିଆଙ୍କ ବାଣ୍ଟି ନବ । (ଚବିଶଟି ଟଙ୍କା ଜମ୍ଭୁ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଜମ୍ଭୁ ଚହ୍ନିରୁ ଅଠର ଟଙ୍କା ଗଣି ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଲା ଓ ଗମ୍ଭୀରକୁ ଛଅଟଙ୍କା ଦେଲା)

ଗମ୍ଭୀର : (ଚହ୍ନିକ ଉଠି) ଏ, ଇଏ କଅଣ ! ଚବିଶର ଅଧା ହେଲୁ ବାର, ତୁ ବାର ପାଇବୁ, ମୁଁ ବାର ପାଇବି । ମତେ ଛଅ କାହିଁକି ଦିଅଛୁ ? ଆଗରୁ କଥା ହୋଇଛି ତୋର ମୋର ଅଧା ଅଧା ।

ଜମ୍ଭୁ : ଆଜ୍ଞା, ଆଜି ତୁ କଅଣ କରୁଛୁ କହିଲୁ ଭଲ । ମୁଁ ତ ପିଟିପାଟି ହୋଇ ହାତଗୋଡ଼ ଦରଜ କଲି, ପାଟିକର ଖୋଦି ଦରଜ କଲି । ତୁ ତ କୁଟାଣିଅ ଉଠେଇଲୁ । ତୋତେ କିଛି ଦିଆଯିବାର କଥା ନୁହେଁ । ମୁଁ ଓଲଟି ଛଅଟଙ୍କା ତୋତେ ଦେଲିଣି । ଚାରି ପଇସା ଚହ୍ନି ପାଇ ନା ଅନ୍ଧର ବେଶା ଓପାଡ଼ଇ । ଯା ଯା ଅନ୍ଧର ପାଟି କରୁଛି ।

ଗମ୍ଭୀର : ଆଜ୍ଞା ସର୍ବଦା, ଆଗରୁ କଥା କଅଣ ହୋଇଥିଲା ?

ସର୍ବଦା : ସେସବୁ କଥା ପରେ ବିଚାର ହେବ । ଆଗ ଗଲୁ ସଉଦା ନେଇ ଆସିବୁ । ତମେ ଦି'ଜଣ ଟଙ୍କାଏ ଟଙ୍କାଏ ଦିଅ ।

ମୁଁ ଦି'ଟଙ୍କା ଦଉଛି । ଏକାବେଳକେ ଚାରି ଟଙ୍କାର ସଉଦା ନେଇଥା ।

(ମେଁ ଗରଗର ଓ ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ହୋଇ ଓ ମୁହଁକୁ ହାଣ୍ଡି ପରି କରି ଚାଲିଯିବା ପରେ (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) ଯିବୁଟି ଯିବୁଟି ପାନଦୋକାନୀଠାରୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧାର ନେଇ ଆସିବୁ । ଆଠଶାଟାଏ ଭାଙ୍ଗାଇଲେ ସେଥିରେ ପର ଲାଗିଯିବ । ସଟକରି ଉଡ଼ିଯିବ । ଯା ଯା ଗଲୁ । ମୁହଁଟା ଗନ୍ଧେଇଲଣି । (ଜମ୍ବୁ ଚାଲିଗଲା) (ସ୍ଵଗତ)—ଆଜ୍ଞା ହେଜାମରେ ମଣିଷ ପଡ଼ିଲା । ଏବେ କରେ କଅଣ ? ପ୍ରକୃତରେ କଥା ହୋଇଛି ସେ ଦୁହଁଙ୍କର ଅଧେ ଅଧେ, ଜମ୍ବୁଟା ମହାଲେଖ ଦେଖୁଛି । କି ଅନ୍ୟାୟଟାଏ କରୁଛି । କହିଲେ ପିଲାକନା ମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧି ପଳେଇବ ଆଉ ନ କହିଲେ ଶମ୍ଭୁପ୍ରତି ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ ହେବ । ଦେଖୁଛି ଜଣକୁ ଛୁଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଜମ୍ବୁ ଗଲେ ଏମିତିଆ ଚାଲିଗଲା ଲୋକ ଆଉ ପାଇବ ନାହିଁ । ମେଁ ଗଲେ ଯିବ ପଛକେ । ମୁଁ ସେ ଧାଉଁଲି ଭିତରେ ପଶିବ ନାହିଁ । ଦୁହଁେ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି କରନ୍ତୁ)

(ଏତିକିବେଳେ ଜମ୍ବୁ କଠାଏ ବଡ଼ ଓ ଗୋଟାଏ ଦିଆସିଲି ନେଇ ଆସିଲା) (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) କରେ କଠାଏ ବଡ଼ କିଏ ଆଣିବାକୁ କହିଲା ?

ଜମ୍ବୁ : କୁହନ କୁହନ ସର୍ଦ୍ଦାର । ପାନଦୋକାନୀକୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧାର ମାଗିଲାରୁ ସେ ଏକାବେଳକେ ମୋର ସତାନୋଇ ପୁରୁଷ ଉଠାଇ ଦେଲା । ଯେଉଁ ଛୁଗୁଲା କଥା ! ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଛୁଣି ପଡ଼ିଲା । ସାଥେସାଥ୍ ନୋଟ୍‌ଟାଏ ପକାଇଦେଇ ତା' ସତାନୋଇ ପୁରୁଷ ଉଠାଇଦେଲା । ଦେଲି ଶଳାକୁ ଚମକେଇ । କହିଲି, ହଇରେ ମତେ ବନ୍ଧୁକ୍ତ ମୁଁ କିଏ ? ମୁଁ ହେଉଛି ସେଲଟିକସ ପିଅନ । ଶଳା ସେତିକିରେ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲା । ଟିକିଏ ଗେଲାଇ ହେଉଥିଲା । ମୁଁ

କହିଲି ହଟବେ ହଟ । ମୁଁ ବୁଲଇ ଛୁଡ଼ି ଫୁଲଇ ଚାଲି
ଆସିଲି । ବୟାଳିଶ ପଇସାଟା ବଡ଼ ନା ଇଚ୍ଛାଟା
ବଡ଼ ।

ସଙ୍ଗୀତ : ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଯେତେବେଳେ ଆଉ ମାଗିଲୁ ସେତେ-
ବେଳେ କଅଣ ସେ ତୋ ଇଚ୍ଛାଟାକୁ କଣି ନେଇନ ।

ଜମ୍ବୁ : ସେ ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ସେଲଟିକସ
ପିଅନ ବୋଲି କହିଦେଲି, ସେଠି ଯେତେଲୋକ ଠିଆ
ହୋଇଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଡରିଗଲେ ନା—

ସଙ୍ଗୀତ : ଆରେ ସେମାନଙ୍କ ପଛଆଡ଼ ଲୁଗା ଟିକିଏ ତନି
ନେଲୁନି, ମାଗ ହୋଇଛି କି ନା ।

ଏତିକିବେଳେ ଗେମ୍ବୁ ସଉଦା ପୋଟଳିଟି ଆଣି ଥୋଇଦେଲା ।
(ଗେମ୍ବୁ ପ୍ରତି) ପରିବାପତର କଅଣ ଆଣିଲୁ ?

ଗମ୍ବୁ : କଖାରୁ, ବାଇଗଣ, ସାରୁ । କଟା ବିଲଡି ଆଳୁ ଥିଲା
ଯେ କଲେ ଦଶଟା କହିଲା । ଆଣିଲିନି । ଡାଲି ଗହେ
ଆଣିଛି ।

ସଙ୍ଗୀତ : ଆଜି ତେବେ ଡାଲିମାଟାଏ ହବ । ଆଜି ପେଟ ପୂରେଇ
ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇବା ।

ଗମ୍ବୁ : ସଙ୍ଗୀତ ! ଆଜି ମୋର କଥା ଟିକିଏ ବୁଝିଲ ନାହିଁ ।
ଗୋଟାଏ କଥା ଠିକ୍ ହେଲା । ପଛରେ ପୁଣି ଏ କି
ଅଦଳବଦଳ !

ସଙ୍ଗୀତ : ଆରେ ମୁଁ ଏଥିକି ନାବୁର । ମୋ ଭାଗ ମୁଁ ନେଲି । ତମ
ଭାଗ ତୁମେ ବାଣି ନେବ । (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) ହଇରେ ତୁମ ତୁମ
ଭିତରେ ବଜିରୁଜାରେ କଅଣ ଗୋଟାଏ ଛୁଣ୍ଡେଇ ଦିଅ ।
ଆମ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଦସ୍ତୁର ତ ଗଲାନି ।

ଗେମ୍ବୁ : ଜମ୍ବୁ, କଅଣ ମୋତେ ସମାନ ଭାଗ ଦବୁନ ?

ଜମ୍ବୁ : ଆରେ ମୁଁ ପରା କହିଲି ଖଟ୍, ଖାଆ । ବସି ଖାଇବାର
ଦିନ ଗଲଣି । ଯେଉଁମାନେ ବସି ଖାଉଥିଲେ ସେମାନେ

ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ କେଉଁଆଡ଼େ ଉଠେଇଗଲେଣି ।
କିଛି କାମ ନକରି ପାଇବାକୁ ଆଶା ରଖିବାଟା ଅତି
ଖରାପ କଥା । ଯା ଯା ପରିବା କାଟ । ମୁଁ ବୁଝିଲ ଧୋଇ
ଚୁଲି ଲଗାଉଛି । ଯା ଆଉ ଡେରି କରନା ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଉ ହେଲା । ଆରପାଳ ତ ମୋର, ମୁଁ ସେମିତି ତୋ’
ଭାଗରୁ ଅଧେ ନେଇଯିବି । ସେତେବେଳକୁ ଯଦି ଜାକି
ଜାକି ହେବୁ ତେବେ ଭାରି ଖରାପ ହେବ ।

ଜମ୍ଭୁ : ମୁଁ ଯଦି କିଛି ନ କରିବି, କିଛି ନେବି କାହିଁକି ? ଠିକ୍
ଅଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ କେତେ ସେଇ କଥାକୁ ମାଜି ହେଉଛି, ଶୀଘ୍ର
ସେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅ ।

(ଜମ୍ଭୁ ଶମ୍ଭୁ ଦୁହେଁ ପୁଟୁଲପତର ଧରି ପାଖ ଦର ଭିତରେ
ପଶିଲେ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଭଙ୍ଗା ଆରସିଟା ଆଣି ନିଶକୁ
ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ—)

ଆରେ ଜମ୍ଭୁ, ତୁ ପରିବାପତର କାଟ—ଆଉ ତୁ ଶମ୍ଭୁ
ଚୁଲି ଲଗାଇ ଭାତ ବସେଇଦେ । ଭାତ ହୋଇଗଲେ ଡାଲି
ବସେଇଦେବୁ । ଡାଲି ସିଝିଗଲେ ସେଥିରେ ପରିବା
ପକେଇଦବୁ । ଦିଅ ଚଞ୍ଚଳ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅ ।

(ଭିତରୁ ଲୁଣ କାଠୁଆଟା ଧରି ବାହାର ଆସୁ ଆସୁ ଜମ୍ଭୁ
କହିଉଠିଲା—)

ଜମ୍ଭୁ : ଦେଖିଲ ସର୍ଦ୍ଦାର ଏଥିରେ କଅଣ କରିବା ! ଭାବିଥିଲି
ଲୁଣ ତ ଅଛି କାହିଁକି ଆଣିବି । ଲୁଣ ଆଣିଲି ନାହିଁ ।
ଏବେ ଲୁଣ ଅବସ୍ଥା ଦେଖ ।

(ଲୁଣକାଠୁଆକୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁପାଖକୁ ନେଇଗଲା ।)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଅ—ଅ—ଅ—ରାମ ରାମ । ତୁ କଅଣ ଚଢ଼ି ପାରିଲୁ ନାହିଁ
ସେଗୁଡ଼ାକ କଅଣ, ମୋ ମୁହଁପାଖରେ ଆଣି ଦେଖାଉଛୁ,
ଅ—ଅ, ହଇରେ ତୁ ଯଦି ଲୁଣକାଠୁଆକୁ ଶିକାରେ କି

ଉପରେ କୋଉଠି ଥୋଇଥାଆନ୍ତୁ ତେବେ ବରଡ଼ି ସେଥିରେ
ମଇଦାନ କରିପାରି ନଥାନ୍ତା, ତଳେ ଥୋଇଲୁ ବୋଲି
ସିନା ମଇଦାନ କଲ । ଫୋପାଡ଼ି ଦଉନି ଯେ ମୋ ମୁହଁ
ପାଖରେ ଆଣି ଦେଖଉଛି । ଅ-ଅ—

ଜମ୍ବୁ : ନାହିଁ, ସେ ଶଳା ବରଡ଼ିର ଟାଙ୍କୁ ଛେଚିବ । ଶଳା
ଅନ୍ତେନିଆ ବରଡ଼ି, ଶଳାକୁ ଗୋଟାଏ ସେପ୍ଟିକ୍
ପାଇଖାନା ମିଳିଗଲା ।

(ଭିତରୁ ଶମ୍ଭୁ ପାଟିକରି ଉଠିଲା—)

ଶମ୍ଭୁ : ହେ ଜମ୍ବୁ ରହିଥା, ଶଳାଟା ରୁଲି ଭିତରେ ବହେ
କୁଡ଼େଇଛି । ଶଳା ବରଡ଼ିଟାକୁ ହଇଜା ହୋଇଛି ନା
କଅଣ । (ଗୋଟାଏ କାଗଜରେ ପାଉଁଶମିଶା ବରଡ଼ି ଗୁଡ଼
ନେଇଥାଏ ଜମ୍ବୁକୁ ଦେଲା, ଆଉ କହିଲା—) ଏତକ ବି
ନିଅ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଫୋପାଡ଼ିଦିଅ । (ଜମ୍ବୁ ତାକୁ ଧରିଲା)
ଶଳା ଦୁଇ ତିନିଟା ବରଡ଼ି ବୁଲୁଛନ୍ତି, କୋଉଟା ହରିଲା
କେମିତି ଜାଣିବା ।

ଜମ୍ବୁ : ସେଇ ଶଳା କଳା ବରଡ଼ିର କାମ । ଦିନେ ମୋ' ପାଖରେ
ଶୋଇ ଗୁଡ଼ର ଗୁଡ଼ର ହେଲା । ମୁଁ ତାକୁ ଆଉ ତଡ଼ିଲି
ନାହିଁ । ମୋର ତ ନିଦ ହୋଇଗଲା । ସେ ଶଳାଟି
କେତେବେଳେ ଉଠି ମାଣ୍ଡି ଉପରଟାରେ ହରିଦେଇ
ପାରୁ । ଯେତେବେଳେ ବୁଲିପଡ଼ି କଡ଼ିଲେଉଟେଇଲି ମୋ'
ଗାଲ ଓ ପାଟି କଡ଼ିରେ ଲେପିହୋଇଗଲା । ଆଜି ଶଳାକୁ
ଯେମିତି ହେଲେ ଶେଷ କରିଦେବ । (ବାହାରକୁ ଯାଇ
ପକାଇଦେଇ ଆସିଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ସେ ଲୁଣକାଠୁଆ ଆଉ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ଜମ୍ବୁ : କାହିଁକି, ଲୁଣ ତ ଲୁଣ ଉପରେ ଥିଲା, ସେତକ ଫୋପାଡ଼ି
ଦେଲି ଆଉ ଭଲକରି ମାଜିମୁଜି ଧୋଇ ନେଇ ଆସିଲି ।
ଏହିକ୍ଷଣି ଲୁଣକାଠୁଆଟାଏ କଣିଲେ କେତେ ପଡ଼ିବ
ଜାଣିଛୁ ? ପୁକୁ ରଖ । ମୁଁ ଯାଏ ସାନ ଲୁଣ ନେଇଆସେ ।

(ଶମ୍ଭୁକୁ ଲୁଣକାଠୁଆ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଶମ୍ଭୁ କାଠୁଆଟା
ନେଇ ପୁଣି କଡ଼ି ଘର ଭିତରେ ପଶିଲା, ଭିତରେ
ଥାଇ ଚଳେଇଉଠିଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ସତ୍ୟାନାଶ ସତ୍ୟାନାଶ । ହାଣ୍ଡି ଏକାବେଳକେ ଦୁଇଫାଳ ।
ସେହି ବରଡ଼ର କାମ— ଶଳାଟା ଡାଆଁ ଡେଇଁ କରି କେମିତି
ହାଣ୍ଡି ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ନା, ଏ ଶଳାକୁ ନିପାତ କରିବାକୁ
ହେବ । ଏ ଶଳେ ତ ଏମିତି ନିତି ହାଣ୍ଡି ଘାଙ୍ଗି ବେ ।
ଏତେ ହାଣ୍ଡି ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନା, ଆଉ ମାଟିହାଣ୍ଡି ନ କଣି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସିଲିଭର
ହାଣ୍ଡି ଆଉ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ସିଲିଭର କରେଇ
ନେଇଆସିବା ।

ଶମ୍ଭୁ : ଆଉ ବରଡ଼ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଓଲୁ, ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁଷାଏ କିଛି
କଟାକଟି କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ବରଂ ବରଡ଼ ହାଣ୍ଡିଲେ
ସଫା କରିଦେବା । ମୁଁଷା ଲୁଗାପଟା (ଜମ୍ବୁ ଲୁଣ
ନେଇଆସିଲା) କାଟି ପକେଇଲେ ? ଜମ୍ବୁ, ତୁ ଦଉଡ଼ି ଯା’
ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସିଲିଭର ହାଣ୍ଡି ଆଉ ଗୋଟିଏ ସିଲିଭର
କରେଇ ନେଇଆସିବୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଶମ୍ଭୁ ହାଣ୍ଡି ତଳେ ପକାଇ ଘାଙ୍ଗିଲୁଟି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ନାହିଁ ନାହିଁ, ବରଡ଼ ଘାଙ୍ଗିଛି । ତା’ ଉପରେ ଦୋଷ
ଲମ୍ବୁକୁ କାହିଁକି ?

ଶମ୍ଭୁ : (ଭିତରେ ଥାଇ) କୁଜ ଅସରପା ଉପରକୁ କାଣୀ ବରଡ଼ର
ଟାଣ ଦେଖ !

ଜମ୍ବୁ : କରେଇ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଛୋଟ ହାଣ୍ଡିଟିଏ
ହେଲେ ଚଳିବ । କରେଇରେ ଡାଲମା ଭଲ ଲାଗିବନି ।
ଭଜାଭଜିକ ଆମର ଦଲ କାହିଁ ?

ଶମ୍ଭୁ : (ଭିତରୁ) ଆରେ ହଳଦଗୁଣ୍ଡା ଜମାରୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ନେଇଆସିବୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ଯାହା ଦରକାର ଏକାଧରକେ କହ । ମୁଁ ଅଠରଥର
ଦଉଡ଼ି ପାରିବି ନାହିଁ । ଗ୍ରହଣୀ ରେଗୀପର ଦଶମିନଟ୍
ପନ୍ଦର ମିନଟ୍ରେ ପରୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହେଃ ଅସନାଟା । କୋଉଠିକା କଥା କୋଉଠି ନେଇ
ଥୋଉଛୁ । ଯିବୁଟି ଚଞ୍ଚଳ ଯା' । ଏଇ ଟଙ୍କା ନେ ।

(ଜମ୍ଭୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ଚାଲିଗଲା) ଅଛା, ଶମ୍ଭୁ ମୁଁ ତୋ
ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯାଉଛି । (କଡ଼ି ଦର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା) ।

(ପରଦା)

— ଶଷ୍ଠ ଦୃଶ୍ୟ —

[ପରଦା ଉଠିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରର କୋଠରୀ । ସର୍ଦ୍ଦାର
ଶିଟିଆ ଉପରେ ବସିଛି । ଜମ୍ଭୁ ଓ ଶମ୍ଭୁ ତଳେ
ବସିଛନ୍ତି ।]

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଦେଖ୍ ଶମ୍ଭୁ, କାଲି ତୋ' ପାଳି । ଠିକ୍ ଶ୍ରବଣେ
ଛଟାଗାଳି ପାରିବୁ ତ ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଅମ, କଅଣ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ପାଠ ହୋଇଛି ଯେ,
କରି ପାରିବନି । ଜମ୍ଭୁ ଯେମିତି ହେଲା ସେମିତି ତ
ହେବି, ଚିଲାଇବି, ଗଡ଼ିବି, ଆଉ ନପାରିବି କୋଉଥିକି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଜମ୍ଭୁ ସେମିତି ଛଟାଗାଳିଲା, ତା'ର ଅଧା ଯଦି
ତୁ ଛଟା ଗାଳିପାରିବୁ ତେବେ କାମ ଚଳିଯିବ । ତୋର
ସାତଜନ୍ମ ଗଲେ ବି ତୁ ଜମ୍ଭୁଭଳିଆ କାମ ଦେଖାଇ
ପାରିବୁ ନାହିଁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଭାରି ଗୁଡ଼ାଏ କଥା ତ ! ହଁ, ମୁଁ ପାରିବି ।

ସର୍ବଦାର୍ : ଆଜ୍ଞା, ତୁ କଅଣ କଅଣ କରିବୁ ଆମ କହିଗଲୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଏଇଆ ତ ? ମୁଁ ସେଇଠି ବସିଥିବି । ତମେ ଯେମିତି ବସ୍ତ୍ର କାମୁଡ଼ାଇବାକୁ ଡାକିବ ମୁଁ ସେମିତି ହାତ ବଢେଇଦେବି । ତମେ କଙ୍କଡ଼ାବସ୍ତ୍ର ଲଙ୍ଘିତ ଉପରେ ମୋ' ପାପୁଲିଟାକୁ ମାଡ଼ିଦେବ, ତା' ପରେ ମୁଁ ଗଡ଼ିଯିବି ଆଉ ଚାଲିଯିବି । ଇଲେ ମରିଗଲିଲେ ମରିଗଲି ।
(ଜମ୍ବୁ ହସିଉଠିଲା । ସର୍ବଦାର ମୁଖ ବହୁତ କଳା)

ସର୍ବଦାର୍ : ଯାହା କହିଲୁ ଠିକ୍ ଯଦି ସେଇଆ କରୁ ତେବେ ତୁ ତ ସତରେ ଠେଙ୍ଗାମାଡ଼ ଖାଇ ମରିବୁ ଆଉ ତୋ' ସଙ୍ଗେ ଆମେ ବି ତେଲ ବୋଲୁଅ ମାଡ଼ିଖାଇ ମରିବୁ । ଆରେ ତୁ ଯଦି ସେଠି ଆଗରୁ ବସିଥିବୁ ଆଉ କହିବା ମାସେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେବୁ, ତେବେ ଲୋକଙ୍କର ଅଲବତ୍ ସନ୍ଦେହ ହେବ ତୁ ମୋର ଲୋକ । ସନ୍ଦେହ ହେଲେ କଥା ସରିଲା । ସେମାନେ ବାରକଥା ଖୋଳିତାଡ଼ କରିବେ । ଖୋଳିତାଡ଼ ହେଉ ହେଉ ଯଦି କିଛି ସୁବେ ମିଳିଯାଏ, ତେବେ ମାଡ଼ ଭରଣ ପଇସାଏ ।

ଶମ୍ଭୁ : ମୋତେ ତେବେ ଟିକିଏ ବଢେଇ ଦିଅ ମୁଁ କଅଣ କରିବି ।

ସର୍ବଦାର୍ : ମୋର କାମ ଥାନରେ ତୁ ରହି ନଥିବୁ, ପଛନ୍ତେ ଆସିବୁ । ମୁଁ ବକ୍ସିତା ଦେଉଥିବି । ତୁ ଜଣେ ବାଟୋଇ ଭଲ ଯାଇ ସେଠି ଠିଆ ହେବୁ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଥିବି ତାକୁ ବଲ୍‌କୁଲ୍ ଅପସନ୍ଦ କରୁଥିବୁ । ମୋତେ ମିଛୁଆ ଠକ ବୋଲି କହୁଥିବୁ । ଲୋକେ ଯେମିତି ଜାଣିବେ ତୁ ମୋର ଏକ ଶତ୍ରୁ । ଲୋକେ ଯଦି କୋଉ ବାଟରେ ଜାଣିଯାଆନ୍ତି ଯେ ତୁ ମୋର ଜଣାଶୁଣା, ତେବେ ସବୁ ଭଣ୍ଡାର ହୋଇଯିବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ, ଏତକ ମନେ ରହିବ । ଜମ୍ବୁ ଯେମିତି ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରୁଥିଲା । ଠିକ୍ ସେମିତି ତ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, ସେମିତି । ଆଜ୍ଞା, ତା'ପରେ କଅଣ କରିବୁଟି ?

ଶମ୍ଭୁ : କଳ୍ପଦାସ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଉପରେ ପାପୁଲ ଦଣ୍ଡଦେବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହା ବୁଢ଼ ବକ ! ପରବ ନାହିଁ ଉତବ ନାହିଁ, ଟଙ୍ଗଟଙ୍ଗ ହୋଇ ଯାଇ ହାତପାପୁଲକୁ ବଢ଼ିଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଉପରେ ଦଣ୍ଡଦେବ ! ତାହାହେଲେ ତ ନହାଲ ।

ଜମ୍ଭୁ : ସେ ପର ମୁଁ ଯାହା କରୁଥିଲି ସେସବୁକୁ ଆଖିବାଟେ ପୂରାଇ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଜମାକରି ଦେଇଛି । ଆଉ ଫେରୁ ତାକୁ କହୁଛ କଅଣ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଇରେ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ପର କହିଥିଲୁ ତୁ ଲହୁଡ଼ ଉପରେ ପାପୁଲ ଥୋଇବାକୁ ରକ ଦେବୁନ । ତୋ ହାତକୁ ଟାଣିଲ ବେଳେ ତୁ ହାତକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଉଥିବୁ, ଯେମିତିକି ତୋତେ ଭାରି ଡରମାଡ଼ୁଛି । ମୁଁ ତେତେ ବହୁତ ବୁଝେଇ-ସୁଝେଇ ତୋ ହାତକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଉଥିବି । ତୁ ହାତଟିକୁ ଥରଉଥିବୁ । ଏଁ ମନେ ରହିଲ ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଅମ, ଏତିକି ମନେ ରହିବ ନାହିଁ ନା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା, ହାତଦଶା ପରେ କଅଣ କରିବୁ ?

ଶମ୍ଭୁ : ତଳେ ଶୋଇପଡ଼ି ବୋପାଲେ ମାଆଲେ ହେବ ।

ଜମ୍ଭୁ : ଏଁ ହେ ଶୋଇପଡ଼ି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ ମାରିବୁ । ଆଗରୁ ଆମେ ସେଠି ଗୋଟାଏ ଗନ୍ଧ ପକାଇଦେବୁ ଯେ ତୁ ବେଶ୍ ଆରାମରେ ଶୋଇବୁ, ବଢ଼େଇ କୋଉଠିକାର !

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଇରେ, ଜମ୍ଭୁ କଅଣ ଶୋଇଯାଇ ପାଟି କରୁଥିଲ । ହଇରେ ତୋତେ ତ ଲୋକେ ଛଟାଗାନ୍ତୁଛୁ ବୋଲି ଭବିନେବେ, ତା' ସାଙ୍ଗେ ମୋତେ ଶୁଣିବାକ୍ଷୀ ମାତାଲ ବୋଲି ଧରିନେଇ ଗୁମାଗୁମ୍ ବସେଇ ଦେବେ । ଆରେ କଳ୍ପଦାସ କାମୁଡ଼ିଲେ କେହି ସ୍ତ୍ରୀର ହୋଇ ରହେ ! ଆରେ ସେ ପର ଗଢ଼ିଯାଇ ଛଟପଟ ହେବ । ପାଟିରେ

ଦରଦାର ଫଟେଇବ । ଦେଖିଲୁ ଜମ୍ମୁ କେମିତି ଗଡ଼ିଯାଇ
ଛଟମଟ ହେଲା ?

ଜମ୍ମୁ : ହଁ ହଁ, ମୁଁ ପରା ସେମିତି କରିବି । ପାଟିରୁ ଭୁଲ୍ରେ ବାହାର
ପଡ଼ିଲା ।

ଜମ୍ମୁ : ଆରେ ଗୋଡ଼ହାତ ଚୁରିକାତ ମେଲେଇ ଦେଇ ଆଖିବୁଜି
ଦେଇ ଖାବନ ଛୁଡ଼ିଗଲା ପରି କାଠଗଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିବୁ,
ନୁହଁ ?

ଜମ୍ମୁ : ହଁ ହଁ, ମୁଁ ପରା ସେମିତି କରିବି ବୋଲି ଭାବିଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଆଗ ଭାଲୁପରି ହୁଁ ହୁଁ ହୋଇ ଟିକିଏ କମିବୁ ।
ତା'ପରେ ଚୁରିକାତ ମେଲେଇ ମଲାଉଳି ପଡ଼ିରହିବୁ ।
ନୁହଁ ?

ଜମ୍ମୁ : ହଁ ହଁ, ମୁଁ ପରା ସେମିତି କରିବି ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଛି ।

ଜମ୍ମୁ : ଆରେ କେବଳ ସେତିକି ହେଲେ ତ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଠିକ୍
ମଲାଉଳି ପଡ଼ିବା ସାଥେ ସାଥେ ଉଠିପଡ଼ି କାଳିଣୀ ଲାଗିଲୁ
ପରି ଡେଇଁବୁ ଆଉ ଯିଏ ତୋ' ଆଗରେ ପଡ଼ିବ ତାକୁ
କହିବୁ ମୁଁ ତୋତେ ଖାଇବି ।

ଜମ୍ମୁ : ହଁ ହଁ ମୁଁ ପରା ସେମିତି — ଏ — ଏ ସମସ୍ତେ ପଳେଇବେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହା ବୁଡ଼ବକ । ତୁ ତ ଏପାଖ ସେପାଖ ସବୁପାଖ କରିବା
ପାଇଁ ଠିକ୍ କରିଛୁ । ଖାଲି ତୋ ପିଠି ଉପରେ ଗଧ
ତମଡ଼ାଟାଏ ପକାଇବାକୁ ଠିକ୍ କରିବୁ ।

ଜମ୍ମୁ : ଆଉ ମୋତେ ବତାଇ ଦଉନ । ଯେମିତି ବତେଇବ
ସେମିତି କରିବି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଜମ୍ମୁ, ଯାକୁ ନ ଶିଖାଇଲେ କାଲି ସବୁ ମାଟି
କରିଦେବ । ଟଙ୍କା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆମେ ତେଲ ବୋଲୁଅ
ପାଇଁ ଦରକୁ ଫେରିବା । ଅଜ୍ଞା, ତୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ହୋଇ
ବକ୍ସିତା ଦେ । ସେ କଅଣ କରୁଛି ଦେଖିବା । ଯେଉଁଠି
ଭୁଲ କରିବ ବତେଇବା ।

ଜମ୍ବୁ : ହଁ ହଁ, ଠିକ୍ କଥା (ସର୍ଦ୍ଦାର ପରି ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ)
ଭାଇମାନେ କଙ୍କଡ଼ାବିଷ୍ଣୁ କାମୁଡ଼ାର ଯନ୍ତ୍ରଣା କିଏ
ନଜାଣେ !

(ସର୍ଦ୍ଦାରର ଇସାରାରେ ଶମ୍ଭୁ ଆଗଉ ଆଗଉ ଆରମ୍ଭ
କରିଦେଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ଶଳା ଶ୍ଵେତ, ଠକ, ଖେଳିକଟା । ଶଳା ତୋ' ମୁଣ୍ଡରେ
ବଜ୍ର ପଡ଼ୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ହେ ତା' କଥା ନଶ୍ଟୁଣି ଗାଳି ଦେଉଛୁ । ସେଠି
ଭଲ ଲୋକ ଯଦି ଥିବେ ତେବେ ତୁଚ୍ଛାଟାରେ ଗାଳି
ଦେଉଛୁ ବୋଲି ଭାବି ତୋ ପିଠିରେ ଦି'ଗୁରୁଟା
ବାଇଶିପଳିଆ ବିଧା ଥୋଇ ସେଠାରୁ ନିକାଲି ଦେବେ ।
ତା' ଓଷଦଟା ଠକେଇ ବୋଲି କହିବୁ । ଶଳା ଶ୍ଵେତ,
ବଜ୍ରପଡ଼ୁ ଏଗୁଡ଼ାକ କହୁଛୁ କାହିଁକି ? ମନେରଖ ତୁ
ଏତିକି କହିବୁ । “କଙ୍କଡ଼ାବିଷ୍ଣୁ କାମୁଡ଼ାକୁ ତ ମହାଦେବ
ଭଲ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ଆଉ ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଭଲ
କରିଦେବ ?” କଅଣ ମନେ ରହିଲୁଟି ?

ଶମ୍ଭୁ : ହଅମ, ଏତିକି ମନେରହିବନି । ଦେଖିବନି ସେତିକିବେଳେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା, ତାପରେ କଅଣ ହେବ କରିଯା । ଜମ୍ବୁ ତୁ ସର୍ଦ୍ଦାର
କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେ ।

ଜମ୍ବୁ : (ଅଭିନୟ କରି) ହେଇ ଦେଖ ସତସତଥା କଙ୍କଡ଼ାବିଷ୍ଣୁ ।
(ଏତିକି କଥା ଶେଷ ହେବାମାତ୍ରେ ଶମ୍ଭୁ ସେଠାକୁ ଯାଇ
ବସିଲା ଓ ହାତ ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ)

ଶମ୍ଭୁ : ଆଣ ତୋ କଙ୍କଡ଼ାବିଷ୍ଣୁ; କାମୁଡ଼େଇ ଦେ ମୋ ହାତରେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ଶିଧଡ଼, ସାରିଲା ସାରିଲା । ଆରେ ହେ, ସେ ତ
କଙ୍କଡ଼ାବିଷ୍ଣୁ କାମୁଡ଼େଇବାକୁ କାହାକୁ ଡାକିନି । ତୁ
ଆଗତଲା ସେଠାକୁ ଯାଇ ହାତ ବଢ଼େଇ ଦେଉଛୁ

କାହିଁକି ? ସେଠା ଦେଖଣାହାରିଏ କଅଣ ଭାବିବେ !
ଆରେ ଏଗୁଡ଼ାକ ଆଗରୁ ଶିଖାଶିଖି ହୋଇଛନ୍ତି ନା
କଅଣ । ଇଏ ତା'ର ଲୋକ କି ? ହା ବୁଝିବକ ତୋ
ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋବର ଟିକିଏ ବି ନାହିଁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଗୋବର ନୁହଁ ଘୁଷୁର ଲାଣ୍ଡି ।

ଶମ୍ବୁ : ହଉ, ତେବେ ବତେଇ ଦଉନା । ଯେମିତି ବତେଇବ
ସେମିତି କରିବ ।

ସଦ୍ଦାର : ଆରେ ତୁ ତ ତାକୁ ଥଟ୍ଟା କରିବୁ । ସେ ଯେତେବେଳେ
କାହାକୁ ନପାଇ ତତେ ଡାକିବ, ସେତେବେଳେ ତୁ
କହିବୁ, ‘କାହିଁକି ମୁଁ କହିଲି ବୋଲି ମୋତେ କାମୁଡ଼ାଇବ
ନା କଅଣ’ ମୁଁ ବୁଝେଇ ସୁଝେଇ ହାତକୁ ଟାଣିବି । ତୁ
ଟିକିଏ ଛୁଡ଼ୁଥିବୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଟାଣୁଥିବୁ । ସବା ଶେଷରେ
ଜମ୍ବୁ ତୋ ହାତକୁ ଟାଣିଧରି କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ଉପରେ
ଘଷିଦେବ । ସେଇଠୁ କେମିତି ହବୁ କର । ହଁ, ଜମ୍ବୁ
ଆରମ୍ଭ କର—

(ଜମ୍ବୁ ଶମ୍ବୁର ଜାକି ଜାକି ହେଉଥିବା ହାତକୁ ଟାଣିନେଇ
ବସେଇଲା)

ହଁ ଶମ୍ବୁ, ବାପାଲେ ମାଆଲେ ହୋଇ ଛଟପଟ ହେବୁ,
ମଲାପରି ଚାରିକାତ ମେଲାଇ ପଡ଼ିଯିବୁନି । ହଁ ସୁନ୍ନ କର—

(ଜମ୍ବୁ ଶମ୍ବୁର ପାପୁଲିକୁ ତଳେ ଘଷିଦେଲା । ବାହାଦୁରୀ
ନେବ ବୋଲି ଶମ୍ବୁ ବିକଟ ଚିତ୍କାର କଲା—

ଶମ୍ବୁ : ଇଚ୍ଛା ମରିଗଲିଲେ । ଇଚ୍ଛା ମୋତେ ମାରିପକାଇଲା
ଲେ । ଆବେ ଚୁହୁଁଛୁ କଅଣ ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ଓଷଦ
ଦେ'ବେ—ମୁଁ ମରିଗଲି ।

(ଏହିପରି ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲାବେଳେ ପଦାରେ ଲୋକ ଜମା
ହୋଇଯାଇ ‘କବାଟ ଫଟାଅ’ ପାଟିକରି ଶେଷରେ
ନାଆଁକୁ ମାସ କବାଟକୁ ଫେଲିଦେଇ ଭିତରେ ପଶିଗଲେ)

୧ମ ଲୋକ : କହୋ ତମେ ଦି'ଜଣ ସେ ଲୋକଟାକୁ ଏପରି ନିର୍ମମ
ଭାବରେ କାହିଁକି ବାଡ଼ୁଉଥିଲା ? ତୁମେ ସେ ଭେଣ୍ଟିଆଟାକୁ
ତଳେ ପକାଇ କଅଣ ପିଟିପିଟି ମାରିଦେବ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ, ଆଉ ବି ସତକଥା କହିଦେବନ ଜାଣି)
 ଓହ୍ଲୋ ଆମେ ତ ତାକୁ ବାଡ଼ଉ ନାହିଁ । ତା'ର ଗୋଟାଏ
 ବାତ ଅଛି । ସେଇଟା ଉଠିଲେ ସେ ସେମିତି ପାଟିକରେ ।
 କିନ୍ତୁ ନବୁଝି ମୋ କବାଟକୁ ଶୁଙ୍ଘିଦେଲ । ମରମତି
 ପଇସା କିଏ ଦବ ?

୨ୟ ଲୋକ : ଚୋର ଉପରେ ସିନାଜୋର । ମତେ ମାରିପକାଇଲରେ,
 ମତେ ମାରିପକାଇଲରେ ପାଟି କରୁଥିଲ କାହିଁକି ?
 (ଜଣେ ସାଥୀ ପ୍ରତି) ଯିବୁଟି ଗୋଟାଏ ପୁଲିସ ଡାକ-
 ଆଣିବୁ ! (ଲୋକଟି ଧାଇଁଗଲ) ତମ ବ'ଜଣକୁ ପୁଲିସ
 ହାତରେ ନଦେଇ ଛାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ । ଆମେ ନଥିଲେ
 ଭେଣ୍ଟି ଆଟାକୁ ଜୀବନରୁ ମାରି ଦେଇଥାନ୍ତେ ଦେଖୁଛ ।

୩ୟ ଲୋକ : ଯଦି ସେ କିଛି ଦୋଷକଲ ତେବେ ତାକୁ ମାରିଲ କାହିଁକି ?
 ପୁଲିସ ହାତରେ ଦେଲନାହିଁ । କି ଦୁଃସାହସ !
 ଆଇନ୍‌ଟାକୁ ନଜ ହାତକୁ ନେଇଯିବ ।

(ଦଟଣାର ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଜମ୍ମୁ,
 ଶମ୍ଭୁ କାଠଭୂର ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ । ଏତିକିବେଳେ
 ଜଣେ ପୁଲିସ ଦାବେଗା ବି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ)

୪ର୍ଥ ଲୋକ : (ଶମ୍ଭୁକୁ ଦେଖାଇ) ଏଇ ଭେଣ୍ଟି ଆଟି ତଳେ ପଡ଼ିଥିଲା,
 ଆଉ ଏ ଦୁଇଜଣ ଦୁଇଟା ଧଡ଼ାରେ ତାକୁ ପିଟୁଥିଲେ ।
 ବିଚର ଅଧାକଟା ଛେଳିପରି ବୋବାଉଥିଲା । ଏଗୁଡ଼ାକ
 ବୋଧହୁଏ ଆନ୍ତଃପ୍ରାଦେଶିକ ଡାକୁ ।

ଦାବେଗା : ହଇବେ ତାକୁ ମାରୁଥିଲ କାହିଁକି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା, ଯିଏ ମାଡ଼ ଖାଇବି ବୋଲି ଏମାନେ କହୁଛନ୍ତି ତାକୁ
 ପଚାରନ୍ତୁ ।

ଦାବେଗା : ହଇରେ ତୋତେ ଏମାନେ ବାଡ଼େଇଛନ୍ତିଟି ?

ଶମ୍ଭୁ : ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ।

ଦାବେଗା : (ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି) ହଇହୋ ସେ ତ ମନା କରୁଛି ।

୧ମ ଲୋକ : ସେ ଭୟରେ ମନା କରୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ଏହିପରି ତ ଧଡ଼ାରେ ପିଟି ପକେଇଛୁ ।
ଆପଣ ଟିକିଏ ତା' ଦେହ ତଲସ କରନ୍ତୁ । ଗୁଡ଼ାଏ ତ
ଦାଗ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ।

(ଦାସେଗା ଫେରୁ ଦେହ ତଲସ କରିସାରି ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି)

ଦାସେଗା : କହୋ ଏତେ ମାଡ଼ ହେଲା ଗୋଟିଏ ବି ଦାଗ ନାହିଁ,
କଅଣ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଅଟା ଖେଳୁଥିଲ ?

୧ମ ଲୋକ : ଆଜ୍ଞା, ସେ 'ମାରିପକାଇଲରେ ମାରି ପକାଇଲରେ'
ବୋଲି କାନଫଟା ପାଟି କରୁଥିଲ । ପାଟି ଶୁଣି ଆମେ
ସିନା ଦରେ ପଶିଲୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା, ତା'ର ଗୋଟାଏ ବାତ ଅଛି । ଯେତେବେଳେ
ମାରେ ସେ ସେମିତି ଚଲିବ ।

ଦାସେଗା : (ସିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇ) ଗୋଟାଏ ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣା
ହୋଇଗଲା ଦେଖୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆଜ୍ଞା ମୋ କବାଟଟାକୁ ଶୁଦ୍ଧି ଦେଲେ । ମୁଁ ବଡ଼ ଗରିବ,
ମରାମତ କରିବି କେମିତି ?

ଦାସେଗା : ହଁ, ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣାଟା ହୋଇଯାଇଛି (ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି)
ଦେଖ ସେ ପୁଲିସରେ ଏତଲା ଦେଲେ ସଙ୍ଗୀନ ଦଫାରେ
ପଡ଼ିଯିବ । ଚାନ୍ଦାକରି ତାକୁ ଦଶଟା ଟଙ୍କା ଦେଇଦିଅ
ନହେଲେ କେତେ ଦଶ ଯେ ଅଣ୍ଟାରୁ ଚାଲିଯିବ ତା'ର
ଠିକଣା ନାହିଁ । ଦିଅ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଦଶଟା ଟଙ୍କା
ଦେଇଦିଅ । ଦିଅ, ମୋ ଆଗରେ ଦିଅ ।

(ଶୁଦ୍ଧିପତ୍ର ଲୋକମାନେ ଚାନ୍ଦାକରି ଦଶଟଙ୍କା ସର୍ଦ୍ଦାର
ହାତରେ ଦେଲେ । ଆଗ ଦାସେଗା ଚାଲିଗଲେ, ପଛେ
ପଛେ ଲୋକମାନେ ଗଲବେଳେ ଦାସେଗାଙ୍କୁ ଡାକିଥିବା
ବ୍ୟକ୍ତି—(ସଙ୍ଗୀ ପ୍ରତି) ମୁଁ କୁହୁକୁହୁ ହେଉଥିଲିଟି
ସିବାପାଇଁ ପାଣ୍ଡିକି । ଯାହା ଶୁଦ୍ଧିଥିଲା ସେଇଆ ହେଲା ।
(ଦୁହେଁ ଚାଲିଗଲେ)

ଜମ୍ବୁ : ଶମ୍ଭୁ ଭାରି କପାଳିଆ ଦେଖୁଛି । ଶିଖୁ ଶିଖୁ ଦଶଟଙ୍କା
 ରେଜଗାର କଲଣି । କାଲି କେତେ ରେଜଗାର କରୁଛି
 ଦେଖ । ଖାଲି କବାଟ ମରାମତିରେ ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ।
 ସର୍ଦ୍ଦାର : କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ନାହିଁ, ମୁଁ ହାତରେ ମରାମତି କରିଦେବି ।
 (କବାଟ ପାଖକୁ ଯାଇଁ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ାଏ କରିସାରି
 ଫେରିଲା) ହେଇଗଲା । ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା, ଏ ଦଶ ଟଙ୍କାରେ
 କଅଣ କରିବା ?

ଶମ୍ଭୁ : ତାକୁ ଦରବାଲା ପାଇଁ ସାଇତି ରଖ ।
 ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆରେ ସତେ ହୋ ବଢ଼ିଆ କଥାଟାଏ କହିଲା । ଆମେ
 ବଲ୍‌କୁଲ୍ ତା' କଥା ଭୁଲିଯାଇଥିଲୁ । ଗୋଟାଏ ମାସର
 ଭଡ଼ା ଛୁଣ୍ଟି ଗଲେ ଟିକିଏ ନରମିଯିବ ।

ଜମ୍ବୁ : ତାକୁ ଯେତେ ମାଠେଇବ ମାଠ, ସେ ତ ଦରପୋଡ଼ା ।
 ସେ ଶଳାଟାକୁ ସବୁ ଛୁଣ୍ଟିଇ ଦେଲେ ବି ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ
 ହବନି । କହିବ ମୋତେ ଆଗରୁର ଭଡ଼ା ଦେ । ଲେଉଟ
 ସୀମା ଟିପିଯାଇଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଥାକୁଲଟାର କଅଣ ନାହିଁ ! ନଅଟଙ୍କା ଅନେଶୋକ ପଇସା
 ନେ—ନା, ତା' ବୋପା କୁଆଡ଼େ ତାକୁ ସେ ପାଠ ପଢ଼ାଇ
 ନାହିଁ । ପଇସାଟାଏ ପାଇଁ ବି ଜୋକପରି ଲାଗିଥିବ ।

ଜମ୍ବୁ : ଶଳାଟା ସବୁବେଳେ ଆସିଲା । ଏଥର ଆସିଲେ ଚେକେ
 ଦେବା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : କଅଣ ତାକୁ ପିଟିବୁ କରେ ?

ଜମ୍ବୁ : ହେଉ ! ପୁଲିସ ଆମ ପିଠିରୁ ଚୋପା ଛଡ଼େଇ ଦବନି । ତାକୁ
 ଆଉ ଗୋଟାଏ ବାଗରେ ଚେକେ ଦେବା । ସେ ବଲ୍‌କୁଲ୍
 ଆମକୁ ଠଉରେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । (ଏତିକିବେଳେ କବାଟ
 ଜଞ୍ଜିର ଝଣଝଣ ହେଲା) ଅନୁତ ଗଳାରେ ଶଳା ତ ସେଇ
 ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ, ସେମିତି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ପଦ'ରୁ ଡାକ ଶୁଣିଲା—ହେ
 ଜମ୍ବୁ, ହେ ମେ, ହେ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଆରେ କାଲି ହୋଇଗଲା
 କରେ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ, ସେଇକ । ଛଟାଗଳା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆସୁ କଅଣ
କହୁଛୁ କହୁ । (ବଡ଼ପାଟିରେ) ହଁ ହଁ, ଯାଉଛୁ ଯାଉଛୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଯା ଜଞ୍ଜିର ଖୋଲିଦେ ଶମ୍ଭୁ ! ସେ ଘରୁ କିସଯିନି ପଟାର
ଡାବଲକୁ ନେଇଆସିଲୁ, ସେ ବସିବେ ।

(ସର୍ଦ୍ଦାର ଓ ଜମ୍ବୁ ଦୁହେଁ କବାଟ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଜମ୍ବୁ
କବାଟ ଖୋଲିଦେଇ ପଛେଇ ଆସିଲା । ପ୍ରବେଶ କଲେ
ଘରବାଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁଣ୍ଡ ଚୁଆଁଇ ନମସ୍କାର ଦେଲା ।
ଜମ୍ବୁ ଏକାବେଳେକେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ
କଲା । ଶମ୍ଭୁ ଡାବଲଟି ଆଣି ଥୋଇଦେଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ଓ
ଜମ୍ବୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ମଳି ମଳି ଓ ଆଜ୍ଞା ଏଇଠି ବସନ୍ତୁ, ଆଜ୍ଞା
ଏଇଠି ବସନ୍ତୁ କହି ଡାବଲଯାଏ ପାଣ୍ଡେଟି ନେଲେ ।
ଘରବାଲା ଡାବଲକୁ ଦମ୍ଭିଲା ଅଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା
ପାଇଁ ଟିକିଏ ହଲେଇଲା, ତା'ପରେ ତାହା ଉପରେ ବସି)

ଘରବାଲା : କିହା ତମ ଭନହେଁ ତ ଏଠି ହାଜର ଅଛି । ବେଶ୍
ସୁସ୍ଥବଳ ଦେଖାଯାଉଛି । ବେଶ୍ ଖିଆପିଆ ତ କରୁଛ ।
ଏ ମାସକୁ ପୂରାଇ ମୋ ଭନମାସର ଭଡ଼ା ଦଉନ କାହିଁକି ?

ଜମ୍ବୁ : ହଁ ଆଜ୍ଞା, ଆଜ ପାଞ୍ଚ ଛଅଦିନ ସବରାତ କରିଯାଆନ୍ତୁ ।
ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଭନମାସର ଭଡ଼ା ରୁକ୍ତି କରିଦେବୁ ।

ଘରବାଲା : କାହିଁକି, ଆଜି ରୁକ୍ତିକରି ଦେଉନ ? ରେଜଗାର ତ
କରୁଛ, ଭଡ଼ା କାହିଁକି ଦବନ ?

ଜମ୍ବୁ : କି ରେଜଗାର ! ଫଟା ପଇସାଟାଏ ବି କୋଉଠୁ ମିଳୁନି ।
ମିଳୁଥିଲେ ବାକି ରଖନ୍ତୁ କାହିଁକି ?

ଘରବାଲା : ହଇରେ ଗାଲୁଆ ! ପଇସା ନାହିଁ ତ ଠୋପଟାଏ
ଟଙ୍କାଟାଏ ପକେଇଦେଇ ପାନବାଲାଠୁଁ କଠାଏ ବିଡ଼ି,
ଗୋଟାଏ ଦିଆସିଲି ନେଇଆସିଲୁ କେମିତି ମ ! ହଇରେ
ଗାଲୁଆ, ବାହାପିଆ ! ହଇରେ ମୋତେ କଅଣ ଖବର
ମିଳିବନି । ମୁଁ ଜାଣିଛି ତୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଅଛି । ଆଜି
ଭଡ଼ା ନନେଲେ ଏଠୁ ଉଠିବି ନାହିଁ । ଜାଣିଲୁ ?

ସର୍ବାର : ଆଜ୍ଞା, ସେ ବଡ଼ ଦିଆଯିଲି ଜଣେ ସାଙ୍ଗର । ସେ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲା ତା' ହାତରେ ମଗେଇଥିଲା । (ଘରବାଲା ଆଗରେ ବସିପଡ଼ି) ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ଯେକେଣିଏ ଉପାୟରେ ଆପଣଙ୍କ ଭଡ଼ା ଟଙ୍କା ଦେଇଦେବୁ ।

(ଏତିକିବେଳେ ଜମ୍ବୁ ପାଖଘରୁ ଗୋଟାଏ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ଚମୁଟାରେ ଧରି, ପାଦଚିପି ଆସି ଘରବାଲା ପଛପଟେ ଡାବଲ ଉପରେ ଛୁଡ଼ିଦେଇ କଡ଼ ଘରକୁ ପଳେଇଲା । ଜମ୍ବୁ ଡମା ଡମା ଆଖି ଓ ଆଁ କରି ଚାହିଁରହିଥାଏ)

ଘରବାଲା : (ରାଗରେ ଦୋହଲିଯାଇ) ନା ନା, ମୁଁ ଟଙ୍କା ନନେଇ ଏଠା ଉଠିବିନି—ଇଲେ ବୋପାଲେ କଅଣଟାଏରେ (ଚାହିଁଦେଇ) ଇଲେ ବୋପାଲେ, କେଡ଼େ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା-ଟାଏରେ—ଆରେ ମାରିପକେଇଲାରେ ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଜ୍ଞା, ଏ ଘରେ ତ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ଭାରି । ନିତି ଗୋଟାଏ ଦିନ ମାରୁଛୁ ।

ଜମ୍ବୁ : (ଦଉଡ଼ିଆସି) ଏଁ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ! ଶଳାଟା କେମିତି ଡାବଲ ଉତରେ ପଶିଥିଲା ।

ଘରବାଲା : (ଠିଆହୋଇ ଓ ପିଚୁଟାକୁ ହାତମୁଠାରେ ଚିପିଧରି ଇଲେ ବୋପାଲେ ଇଲେ ବୋପାଲା କହି ଅଣ୍ଟାକୁ ହଲେଇବାକୁ ଲାଗିଲା ଠିକ୍ ତାଳେ ତାଳେ ଅଣ୍ଟା ହଲେଇ) ଇଲେ ବୋପାଲେ ଉଁ ହୁଁ ଉଁ, ଇଲେ ବୋପାଲେ ଉଁ ହୁଁ ଉଁ, ଇଲେ ବୋପାଲେ ଉଁ ହୁଁ ଉଁ ।

(ତା' ପଛରେ ତାକୁ ଖତେଇ ହୋଇ ଅଣ୍ଟାରେ ହାତ ଦେଇ ନାଚୁଥାଏ ଜମ୍ବୁ । ଘରବାଲା ଗୁଲିପଡ଼ିଲାବେଳେ ଜମ୍ବୁ ହାତଯୋଡ଼ି ଓ ମୁହଁଶୁଖାଇ)

ଜମ୍ବୁ : ଆଜ୍ଞା, କି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ! ଆପଣଙ୍କ ଘରେ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା । ପୁଣି ଆପଣଙ୍କୁ—ହେ ଭଗବାନ ଆମ ଆଶ୍ରୟଦାତାଙ୍କୁ ଏ କଅଣ କଲ ?

ସର୍ବାର : କି କଷ୍ଟ ପାଇଲେ ! ହଉ ଗୋଟାଏ ମାସର ଭଡ଼ା ନିଅନ୍ତୁ, ଦଶଟଙ୍କା ଧରେଇ ଦେଲା ।

(ଘରବାଲ କୁନ୍ତେଇ ଓ ସେହିପରି ଅଣ୍ଟା ହଲେଇ ଟଙ୍କା
ଦଶଟା ପାପୁଲରେ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରିଲା ଓ କୁନ୍ତେଇ କୁନ୍ତେଇ)

ଘରବାଲ : ଆରେ ଏ କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ତ ଭଉଁ ହୋଇଥିବା ଘରକୁ ମୁଁ
ଆଉ ଆସିବି ନାହିଁରେ । ଆରେ ଆଡ଼କୁ ତୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ
ଆସିବୁରେ । ଉଁ ହୁଁ ଉଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଓହୋହୋ ଇଏ କ'ଣ ହେଲା ! ଯାହା ଟିକିଏ ପାଦଧୂଳି
କେତେବେଳେ କେମିତି ମିଳୁଥିଲା, ସେତକ ଏଇ
କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ତଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଗଲା ! ଆମର କି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।
ଆମ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଆଉ ଆହା କରିବ କିଏ ! ହେ
ଜମ୍ମୁ, ହେ ଶମ୍ଭୁ ! ତମ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ଯାଇ କାଲି
ବାକିଆ ଭଡ଼ାଟଙ୍କା ଦେଇଆସିବ । ହେ ଭଗବାନ
କଅଣ ହେଲା !

(ଘରବାଲ କୁନ୍ତେଇ କୁନ୍ତେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ
କଲବେଳେ ପଛରେ ଖତେଇ ହୋଇ ଜମ୍ମୁ ନାଚୁଥାଏ ।
ଭିତରୁ ବେହେଲର ବ୍ୟଙ୍ଗବକ୍ତୃତ ଧ୍ବନି ଶୁଭିଳ ଓ ଧୀରେ
ଧୀରେ ପରବା ପଡ଼ିଲା)

— ସପ୍ତମ ଦୃଶ୍ୟ —

[ପରବା ଉଠିଲା । ଶସ୍ତ୍ରାର ଦୃଶ୍ୟ । ପଛକୁ ପଛ
ହୋଇ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଜମ୍ମୁ ଓ ଶମ୍ଭୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।
ଜମ୍ମୁ ବେପାର ସରଞ୍ଜାମ ଧରିଥାଏ । ଶମ୍ଭୁ ପଛରୁ
ପାଟିକଲା)

ଶମ୍ଭୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର, ଟିକିଏ ଦେଖିଲ ମୋ ପିଠିଟା କାହିଁକି
ପୋଡ଼ୁଛି । ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଗଲା କି ? ଟିକିଏ ଦେଖିଲ
ଦେଖିଲ ।

ଜମ୍ମୁ : ଆରେ ପିଠି ପୋଡ଼ୁ ନଥିବ, କୁଣ୍ଡେଇ ହେଉଥିବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ନାହିଁମ ପୋଡ଼ୁଛି । ଛୁଗୁଛୁଗୁ ହେଉଛି । ଜଣାଯାଉଛି
ଦେମିତି ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଯାଇଛି ।

ସର୍ବାର : ହେଇଥିବ, ହେଇଥିବ । ତୁ ଯେମିତି ସଦ୍ୟଦଶା ବୋଦା-
ପରି ଛଟଛଟ ହେଲୁ ସେଥିରେ ଇଟାଖଣ୍ଡିଏ କି
ଗପରକାତିଟାଏ ବାଜି ଯାଇଥିବ । ଦେଖିଲୁ ଦେଖିଲୁ ଜମ୍ବୁ
ତା' ପିଠିଟା ଦେଖିଲୁ ।

ଜମ୍ବୁ : (ପୋଟଳାତକ ଥୋଇଦେଇ) ରହ ରହ ମୁଁ ଦେଖେ । ଶମ୍ଭୁ
ପଛକୁ ଗଲୁ ଓ ତା' ଫତେଇଟାକୁ ଟେକି ଉଠୁଁ ଦିଶୁନି ।
ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିଲୁ, ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିଲୁ ଆଲୁଅ ପଡ଼ିଲେ ଭଲ
ହୋଇ ଦିଶିବ । (ଶମ୍ଭୁ ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିଲା) ହୁଁ, ଟିକିଏ
ଆଗେଇଲୁ । (ଶମ୍ଭୁ ଆଣ୍ଟେଇ ଆଣ୍ଟେଇ ଟିକିଏ ଆଗକୁ
ଗଲୁ) ଓ ଏ ବୋଦାଟାର ପିଠିରେ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି
ହୋଇଯାଇଛି ।

ସର୍ବାର : (ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ) ନାହିଁରେ ଶମ୍ଭୁ ଟିକିଏ ମଳିଚମ ଗୁଡ଼ିଯାଇଛି ।
(ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) ହେ, ଅତି ଭେସେବଟାଏ । ତାକୁ ଗୁରୁଣ୍ଡେଇ
ଗୁରୁଣ୍ଡେଇ କେତେ ବେଳି କଲଣି (ଶମ୍ଭୁ ପଟ୍ଟକରି ଉଠି
ପଡ଼ିଲା) ନାହିଁରେ କିଛି ଚନ୍ଦ୍ରା କରନା । ଖଣ୍ଡି ଆ ହୋଇନି,
ରକ୍ତ ବାହାରିନି । ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ମଳିଚମ ଗୁଡ଼ିଗଲା ପରି
ଦିଶୁଛି । ବସାକୁ ଗୁଲ ଟିକିଏ ପଞ୍ଚାଗୁଣା ତେଲ ମାରିଦେବୁ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଜମ୍ବୁକୁ ଖେଳ ଲାଗିଛି । ପହଲ ଦିନ ତ ପିଠିରେ
ଗପରକାତି କି ଟୁକୁର ଇଟା ବାଜିନି, ସେଇଥିଲାଗି ଏମିତି
ଉତ୍ତୁରୁଛି ।

ଜମ୍ବୁ : ହଇରେ ତୁ ତ ବିରାଡ଼ିଟିକାରେ ଛଟପଟ ହେଉ ନଥିଲୁ ।
ବୋଦାର ମୁଣ୍ଡଟା ଏକା ଚୋଟକେ ଛୁଣିଗଲେ ତା'
ଗଣ୍ଡିଟା ଯେମିତି ଭୂଇଁରେ ବାଡ଼େଇ କରୁଡ଼ି ହୁଏ ତୁ
ସେମିତି ହେଉଥିଲୁ । ଜଣେ ତ ଅପସନ୍ଦ କରି କହିଦେଲା
ହାତକୁ ତ ବରୁକାମୁଡ଼ିଲା ଇଏ ଗୋଡ଼ ପୁଟୁଛି କାହିଁକି ?
ମୁଁ କଥାଟାକୁ ସମ୍ଭାଳିନେଲି; କହିଲି, ଜଣେ ଜଣେ ଥାଆନ୍ତୁ
ଟିକିଏ ବି ବିକା ସହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଇଏତ ପବିତ୍ର
କଳ୍ପବିସ୍ତର ବିଷ, ତାକୁ ସହିପାରିବ କେତେକେ ।
ବିଚର ଗଡ଼ିଯାଉଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଯାହାହେଉ କାମ ଚଳେଇ ନେଇଛି । ହେଲେ ଟିକିଏ
ବେଣି ହୋଇଗଲା । ବାତ ମାରିଲପରି ଜଣାଗଲା ।

ଶମ୍ଭୁ : କମ୍ କରିଥିଲେ ଲୋକେ କାଳେ ଭାବିଥାଆନ୍ତେ, ବସ୍ତ୍ରଟାର
ବୋଧଦ୍ୱୟ ବିଷ ନାହିଁ । ମିଛରେ ଛଟା ଗାଳୁଛି ।

ଜମ୍ଭୁ : ଠିକ୍ କରିଛୁ, ଠିକ୍ କରିଛୁ । ମୁଣ୍ଡଟା ଗୋଟାଏ ଇଟା
ଉପରେ ପିଟି ଦେଇଥିଲେ ଭାରି ବଡ଼ିଆ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ।

ଶମ୍ଭୁ : ତୁ ତୋ ପାଳିଦାନ ସେମିତି କରିବୁ ।

ଜମ୍ଭୁ : ଖାଲି କଅଣ ସେତିକି କରିବି, ସର୍ଦ୍ଦାର ତୋ ହାତକୁ
କଙ୍କଡ଼ାବିଗ୍ନ ଉପରେ ଦସିବା ଲାଗି ଟାଣିଲବେଳେ ତୁ
ଯେମିତି କରତ କାଟିବା ଭଳି ହାତକୁ ଆଗପଛ କରୁଥିଲୁ
ସେତେବେଳେ ମୋର ଛଟା ହେଉଥିଲା ବୋଲିବାକୁ
କରତ କାଟ, କରତ କାଟ, କରତଥା ଭଲ ମିଠେଇ
ବାଣ୍ଟ ।

ଶମ୍ଭୁ : ବୋଲିଲୁନି । ମିଠେଇ ଖାଇଥାଆନ୍ତୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହାତୁଡ଼େରିକା । ଏ ଦି'ଟାଯାକ ସବୁବେଳେ କାମୁଡ଼ା-
କାମୁଡ଼ି ହେଲେ । ହଇରେ ଶମ୍ଭୁ ଗାମୁଛାଟା ଦବୁଟି ।
(ଶମ୍ଭୁ ଗାମୁଛାଟା ଦେଲା ଓ ସର୍ଦ୍ଦାର ସେ ଗାମୁଛାରେ
ତଳଟା ଝାଡ଼ିଦେଇ ବସିପଡ଼ିଲା ଓ—) ହେ ଜମ୍ଭୁ !
ମୁଣି ଭିତରୁ ବଟୁଆଟା କାଢ଼ିଲୁ । ଭାରି ହାଲିଆ
ଲାଗିଲାଣି । ଖଣ୍ଡିଏ ପାନଖିଲ ଶ୍ଵେବାଇବା । ବିଡ଼ି ତ ତୋ'
ବୋଲରେ ଗୁଡ଼ିଦେଲି । କହିଲୁ କଅଣ ନା ଡାକ୍ତର
କହିଛି ବିଡ଼ି ଖାଇଲେ କେନ୍ଦ୍ରର ହବ ।

ଜମ୍ଭୁ : (ବସିପଡ଼ି ମୁଣି ଭିତରୁ ବଟୁଆଟା କାଢ଼ି) ନଥ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ମୋ' ଆଡ଼େ ବିଡ଼ିଛୁ କଅଣ ମ । ଭିନିଖିଲ ଭାଙ୍ଗ ।
ତମେ ଦି'ଜଣ ଦି'ଖିଲ ଆଉ ମୁଁ ଖିଲେ ।

ଶମ୍ଭୁ : ମୋର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ଅସନା ଜନିଷଟାଏ । ସେଥିରୁ
ଗୋଟାଏ ଶ୍ଵେବେଇ ପାଟିରୁ କଅଣ ରକତ କାଢ଼ିଲ ପରି
ଏଣେତେଣେ ପିର୍ ପିର୍ କରି ଛେପ ପକାଉଥିବ । ଥାନ

ନାହିଁ, ଅଥାନ ନାହିଁ ଚୁରାଥାଡ଼ିଯାକ ଅସନା କରୁଥିବ । ମତେ ଭାରି ଦିଲ୍‌ଗେ । ସେଥିରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଟିରେ ପୂରେଇଲେ ତ ଭଲକରି ପଦେ କଥାବାଣୀ କରି ପାରିବନି । ହରଦମ୍ ପାଟିରେ ଛେପ ଭାରିକରି କହିଲା ବେଳକୁ ‘ଅଉ ଅଉ’ ଶବ୍ଦ ବାହାରେ ।

ଜମ୍ବୁ : କୋଉଠି ଗୋଟାଏ ନୂଆ ପାନଖିଆଳ ଦେଖିଥିବୁ । ଖୋଟ ବେଳେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ କୁହାଳିଆ ଦେଖିଛି । ପାନ ଖଣ୍ଡିଏ କଳରେ ଜାକିଲେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଭସ୍‌ଭସ୍ କଥା ବାହାରେ ।

ମେଘୁ : ଏମିତି ବି ହୁଏ, ସେମିତି ବି ହୁଏ । ଆଉ ବି ପାଞ୍ଚଜଣ ବସି ଏକାଠି ଗସୁଥିବେ । ଜଣକ ପାଟିରେ ପାଟିଏ ଛେପ ଥିବ । ହସ କଥାଟାଏ ପଡ଼ିଯିବ । ହସ ରୋକି ନପାରି ସେ ଯଦି ଫେଁ କରି ହସିଦେବ ତେବେ ସେଠି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହୋଇ ।

ଜମ୍ବୁ : କୋଉଠି କେଉଁଦିନ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଘଟିଯାଇଥିଲା ବୋଲି ସବୁଠି ସେହି କଥାଟା ଘଟିବ ନା କଅଣ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଓଃ ! କାହିଁକି ବକରୁ ବକରୁ ହଉଛରେ । ବଟୁଆଟା ମୋ ହାତକୁ ଦେଇ ବକରୁ ବକରୁ ହେଉଥା । (ଜମ୍ବୁ ବଟୁଆ ବଢ଼େଇଦେଲା । ସର୍ଦ୍ଦାର ହାତରେ ଧରି) ହେ ଶମ୍ଭୁ, ଖବରଦାର ତୁ ପାନକୁ ନିନ୍ଦାପାରୁ କିନ୍ତୁ ବଟୁଆକୁ ନିନ୍ଦାକୁ ନାହିଁ ।

ଶମ୍ଭୁ : କେମିତି କହୁଛମ । ମଦୁଆମାନେ ମଦଖଟି ଭିତରେ ଥାଆନ୍ତି ବୋଲି ଲୋକେ ମଦଖଟିକୁ ଦୂର ଦୂର କରନ୍ତି । ସେ ଘରେ ଯଦି ଭଲ ଲୋକ ରହନ୍ତେ ତେବେ ଲୋକେ ତାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତେ ? ବଟୁଆ ଭିତରେ ପାନଭଳିଆ ଖରାପ ଜନିଷଟାଏ ରହୁଛି, ତାକୁ ନ ନିନ୍ଦିବା କାହିଁକି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହେ ଜମ୍ବୁ ! ଶମ୍ଭୁର ବୁଦ୍ଧି କଅଁଳଲଣି । ଏଥର ସମ୍ଭାଳ, ମୁଁ ଆଗ ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଖାଏ (ବଟୁଆ ଫିଟାଇ ଓ ରୁନ-ଖାଇଟା ଖୋଲି) ହେତୁ ମୁଲରୁ ଅଶୁଦ୍ଧ । ପାନ ଚିରୁଡ଼ାଏ

ନାହିଁ । (ଗୁଆ ପାଖ ଅଣ୍ଟାଲି) ହେବ୍ ଏଡ଼େ ଟିକିଏ ଗୁଆ,
ଖଣ୍ଡି ଏ ପାନକୁ ଦୁଏ କି ନହୁଏ ।

(ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ମଫସଲି ବାଟୋଇ ଅଣ୍ଟାରେ
ବଟୁଆଟାଏ ଖୋସି ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଗଲବେଳେ—)
ହୋ ଘର କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ? ବସ ବସ ଟିକିଏ ଝାଲ
ମାରିନିଅ, କୁଆଡୁ ଆସିଲ ?

(ବାଟୋଇଟି ବସିପଡ଼ି ଓ ଗାମୁଛାରେ ବସିହୋଇ)

ବାଟୋଇ : କଟେରିରେ ତାରିଖ ଥିଲା । ମକଦ୍ଦମା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ପୁଣି
ତାରିଖ ହେଲା । ତାରିଖ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଦରମା
ହେଲିଣି । ମକଦ୍ଦମା ପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ସେପୁରକୁ
ଗୁଲିଯାଇଥିବି ଯେ । (ବଟୁଆ ଖୋଲି ଓ ରୁନଖାଇ
ଫିଟାଇ) ଆ—ହା...ରୁନ କେତେବେଳେ ସରିଗଲା,
ହୋ'ବ ନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ପରବାଏ ନାହିଁ ମୋ' ରୁନଖାଇରୁ ନିଅ । (ରୁନଖାଇ
ବଢ଼େଇ ଦେଲା) ।

ବାଟୋଇ : ଆରେ ଆରେ ତୁମର ପାନ ନାହିଁ କି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ମୋର ବି ହୋ'ବ ନାହିଁ କେତେବେଳେ ସରିଯାଇଛି ।

ବାଟୋଇ : ହଉ ନିଅ ନିଅ (ପାନ ଚିରୁଡ଼ାଏ ଦେଇ) ରୁନ
ଲଗାଇନିଅ । ମୋର ଭଲ ଫଡ଼ା ସିଙ୍ଗାପୁରି ଗୁଆ ଅଛି ।
ରୁହ ମୁଁ ଘାଙ୍ଗି ଦେଉଛି, ତୁମେ ରୁନ ଲଗାଅ (ଉଭୟେ
ତାହା କଲେ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଗୁଣ୍ଡି ମୁଁ ଦଉଛି ନିଅ । ପାଣିଆ ସୁବୁଦ୍ଧି ଗୁଣ୍ଡି । ସବୁ
ଗୁଣ୍ଡିଠୁଁ ତାବେ ।

(ଉଭୟେ ଖିଲ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ପାଟିରେ ପୁରାଇଲେ) ଆଉ
ଘର କଅଣ ଆଜି ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବ ?

ବାଟୋଇ : ନାହିଁ, ଆଜି ଆମ ସମୁଦାୟ ବସାରେ ରହିଯିବ, କାଲି
ସକାଳ ବସରେ ଗାଆଁକୁ ଗୁଲିଯିବ (ଉଠି ଠିଆହୋଇ,

ବଟୁଆକୁ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋପି ଓ ପୁଟୁଳା ଉଠେଇ) ହଉ
ତେବେ ଭାଇ ଆସୁଛି, ଦଣ୍ଡବତ ।

ସଙ୍ଗୀତ : ହଉ ହଉ, ଦଣ୍ଡବତ । (ବାଟୋଇ ଗୁଲିଗଲ) ଦେଖିଲୁଟି
ଶମ୍ଭୁ ବଟୁଆ କରମତି ? ପରକୁ ଆପଣାର କରିଦେବ ।
ଅବହାକୁ ଚିହ୍ନିଲ ଦେବ, ଛୁଣ୍ଟାକୁ ଯୋଡ଼ିଦେବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ଖାଲି ବଟୁଆ କଅଣ ଏଇଆ କରେ । ବୋତଲ ବ ଏମିତି
କରେ । ଗଞ୍ଜେଇ, ଗୁଲି ସମସ୍ତେ ଏଇଆ କରିପାରିବେ ।

ସଙ୍ଗୀତ : ହଇରେ କାହାକୁ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ବସଉଛୁ । ମଦ
ଗଞ୍ଜେଇ ଗୁଲିର ଝୁଙ୍କରେ ବେଳେବେଳେ ଉଣ୍ଡୁସଣ୍ଡୁ
କଥାବାର୍ତ୍ତା ଓ ମାଡ଼ପିଟି ବ ହୁଏ । ବଟୁଆରେ ସେତକ
ନାହିଁରେ ବାବା ! ବରଂ ବଟୁଆରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ
କାମ ହୁଏ । ଟିପା କାଗଜ ପଇସାପତ୍ରର ଥିଲ କାମକରେ ।

ଜମ୍ଭୁ : କାହିଁକି ଗୋଟାଏ କାଲ ଆଗରେ ମୂଳା ଚୋବାଉଛ ।

ଶମ୍ଭୁ : ସଙ୍ଗୀତ ତାରି ପାଖରେ ଚୋବାଅ ।

ସଙ୍ଗୀତ : ତୁମ ଦୁହଁଙ୍କର ଦେଖୁଛି ତେଜ ରଖିକି ବେଜ ରଖି । ହଉ
ଗୁଲି ଏବେ ଯିବା ।

ଶମ୍ଭୁ : ମୋ ଭାଗ ଟଙ୍କାଟା ମୋତେ ଏଇଠି ଦେଇଦିଅ । ମୁଁ
ଏଇଠି ରହିବି । ଆମ ଗାଆଁଲୋକ ଏଇବାଟ ଦେଇ
ଯିବ । ତା' ହାତରେ କିଛି ଟଙ୍କା ଗାଆଁକୁ ପଠେଇବ ।
ଜଣକଠାରୁ ଧାରଥିଲି ।

ସଙ୍ଗୀତ : ହଉ ହଉ, ଭଲକଥା । ଆସ ଆସ ବ'ଜଣଯାକ ପାଖକୁ
ଆସ (ମୁଣିରୁ ନୋଟ୍‌ତକ ଦୁହଁଙ୍କ ଆଗରେ ଗଣିଲ) ଏକ—

ଜମ୍ଭୁ : ଧେର ସବୁ ସରିଲା । ଏକର ନାଁ ଧରନ୍ତି ନାହିଁ । ବମ୍
କମ୍ବା ବହୁତ କହି ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।

ସଙ୍ଗୀତ : ହଉ ହଉ, ବହୁତ ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି...ଚୌବେଳିଶ ।
(ପୁଣି ଥରେ ବାଇଶଯାଏ ଗଣି ପାଖରେ ରଖିଲ ଆଉ
ବାଇଶ ଟଙ୍କା ଜମ୍ଭୁ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲ)

ଜମ୍ବୁ : ରହ ତୋ ଭାଗ ଦଉଛି (ଏଗାରଯାଏ ଗଣି ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଲା ବାକିତକ ଗମ୍ଭୁ ହାତକୁ ଦେଇ) ନେ ତୋ ଭାଗ ଟଙ୍କା ନେ ।

ଗମ୍ଭୁ : (ଟଙ୍କାଗଣି ଚିହ୍ନି ଉଠିଲା) ଏ କଅଣ ଏଗାର ଟଙ୍କା କାହିଁକି ?

ଜମ୍ବୁ : ଅଧା-ଅଧା, ତୋର ଏଗାର, ମୋର ଏଗାର ।

ଗମ୍ଭୁ : ଗଲପାଳି ମୋର ବାରଟଙ୍କା ପାଇବାର ଥିଲା । ତୁ ତ ଦେଇ ନଥିଲୁ । ମୋ ଭାଗରୁ ସୁଖି ଅଧା କାଟିନେଇ ମୋତେ ଛଅଟଙ୍କା ଦେଲୁ, କହିଲୁ ମୁଁ କିଛି କରିନି, ତୁ ଯବୁ କରିଛୁ ତେଣୁ ମୁଁ ମୋ ଭାଗର ଅଧା ପାଇବି । ଆଜି ତ ତୁ କିଛି କରିନୁ, ମୁଁ ସବୁ କରିବି । ତୁ ତୋ ଭାଗରୁ ଅଧା ଦେଇଦେ ।

ଜମ୍ବୁ : ହଇରେ କେଡ଼େ ସାହସ ତୋର ! ମୁଁ କିଛି କରିନି ? ଘରେ ତୋତେ ଖଡ଼ ମଡ଼ଉଥିଲା କିଏ ? ଖଡ଼ ମଡ଼େଇ ମଡ଼େଇ ପରା ମୋ ଆଙ୍ଗୁଠି ଛୁଣ୍ଟି ଯାଇଛି । (ମୁଖ ବକୃତ କରି) କହିଲୁ କଅଣ ନା ତୋ ଭାଗରୁ ଅଧେ ଦେ ।

ଗମ୍ଭୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର ଦେଖୁଛ । ତା' ପାଳିଦନ ଗୋଟାଏ ଆଇନ । ଆଉ ମୋ ପାଳିଦନ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଆଇନ । ଏଇଟା କଅଣ ଭଲକଥା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଯା ତୋଠୁଁ ତ ବେଶି ନେଇନି, ଅଧା ଦେଇଛି । ସା' ଚଳେଇନେ ।

ଗମ୍ଭୁ : ସର୍ଦ୍ଦାର, ତୁମେ ତା ଚରଫ ହୋଇ କହୁଛ । ନ୍ୟାୟ କଲବେଳେ ଜଣକ ଚରଫ ହେବା ମହାପାପ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତମେ ଦୁହେଁ କଲି ନ କରିବାକୁ ମୁଁ ଏମିତି କହିଲି । ମୋର ଅଧା ନେବା କଥା ମୁଁ ସେତିକି ନେଇଛି । ପଇସାଟାଏ ବି ବେଶି ନେଇନି । ତମ ଭାଗ ତମେ ବାଣ୍ଟିକୁଣ୍ଡି ନବ । ତମେ ସେତିକି ନକରି କଲି କରିବ, ମୁଁ ସେଥିକି ଲଗା ।

ଜମ୍ବୁ : ଆସ ମ ସର୍ଦ୍ଦାର, ଅବୁଝାଟାକୁ କେତେ ବୁଝାଉଥିବ ।
 ବୁଲ ଯିବା । (ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଟାଣି ନେଇଗଲା ବେଳେ—)
 ସର୍ଦ୍ଦାର : (ଶମ୍ଭୁପ୍ରତି) ଚଞ୍ଚଳ କାମସାରି ଯିବୁ । ବେଶି ଡେର
 କରିବୁନି । ତୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯାଇ ବେଷେଇ କରିବା ।
 (ଜମ୍ବୁ ଓ ସର୍ଦ୍ଦାର ବୁଲିଗଲେ)

ଶମ୍ଭୁ : (କିଛି ସମୟ ସେହିଆଡ଼େ ଚାହିଁରହି—) ଦୁଧ ଉତୁରିଲେ
 ବୁଲିଲେ ପଶେ, ମଣିଷ ଉତୁରିଲେ ଗାତରେ ପଶେ । ଜମ୍ବୁ
 ତୁ ଗାତରେ ପଶ । ଆଡ଼କୁ ଆଉ ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଡେରି ନାହିଁ
 କି ଜମ୍ବୁକୁ ଡେରି ନାହିଁ । (ଏତିକିବେଳେ ତା'ର ସାଙ୍ଗ
 ପଛଆଡ଼ୁ ରୁପ୍ ରୁପ୍ ଆସି ତା' ଆଖି ବୁଜି ଧରିଲା ।)

ଶମ୍ଭୁ : (ତମକିପଡ଼ି ଓ ଏକ ବକଟ ଚିତ୍କାର କରି) ଇଲେ ବୋପା
 ମାରି ପକେଇଲା । (ହାତ ଦୁଇଟା ଛଡ଼େଇ ବୁଲିପଡ଼ିଲା ଓ
 ଚାହିଁଦେଇ) ଆରେ ତୁ ଜମ୍ବୁଆ । ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଗୋଟାଏ
 ଶ୍ଵେର କି ଟଣ୍ଡର ।

ଜମ୍ବୁ : ହଁ, ଶ୍ଵେର ସବୁ ଏମିତି ସସ୍ତା ଉପରେ ଜଣକର ପଛଆଡ଼ୁ
 ଆଖି ବୁଜି ଧରନ୍ତି । (ଦୁହେଁ ହସିପକେଇଲେ)

ଶମ୍ଭୁ : ମୁଁ ତ ତତେ ଏଠି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲି ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଉ ତୁମ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ଓଷଦ କେମିତି ଚାଲିଛି ।

ଶମ୍ଭୁ : ଭଲ ଚାଲିଛି, ହେଲେ ମୋର ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ
 ରହିବାକୁ ଆଉ ଆତ୍ମା ଡାକୁନି । ସେ ଶଳା ଜମ୍ବୁ ମୋଠୁଁ
 ଠକଠାକି ପଇସା ନେଇଯାଉଛି । ସେ ସର୍ଦ୍ଦାର ବି ତା'ର
 ପଟିଆ ହୋଇ ମୋ' କଥାରେ କାନ ଦଉନି । ଆଜି ଠିକ୍
 କରିଛି ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବିନି ।

ଜମ୍ବୁ : ଆଉ କ'ଣ କରିବୁ ?

ଶମ୍ଭୁ : ଶୁଣିଥିଲି, ତତେ କହିଲେ ତୁ କୋଉଠି ଗୋଟାଏ ଖପେଇ
 ଦେବୁ ।

ଜମ୍ବୁ : ଅଛି ଯେ, ହେଲେ ପୁରୁଷ ପଇସା ନାହିଁ । ଆମର ହେଲା
 ତନିପଟିଆ ତାଆସ ଖେଳ । ମେଣ୍ଡାର ହାତସଫେଇ ଯୋଗୁ

ଏ ବେଉରା ଗୁଲେ । ବସ୍ତ୍ରାକଡ଼ରେ ସେ ବସି ଡିନପଟ
ତାଆସକୁ ମୁହଁମଡ଼େଇ ଏପାଖ ସେପାଖ କରୁଥିବ ।
ଦୁଇଟା କଳା ଓ ଗୋଟିଏ ନାଲି । ଦ' ଜଣ ଦଲଲ ତା'
ପାଖରେ ବସିଥିବ । ଆଉ ଦଲଲମାନେ ମଫସଲିଆ
ବାଟୋଇମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସାଙ୍ଗ ବନ୍ଦଯାଇ ଦୁଃଖ ସୁଖ
ହୋଇ ସେଇଠି ପହଞ୍ଚିବେ ଓ ଦୁହେଁ ଖେଳ ଦେଖିବେ ।
ମେଣ୍ଟା କହୁଥିବ ନାଲିରେ ଲାଗିଲେ ଦ'ଗୁଣ ପାଇବ ।
କଳାରେ ଲାଗିଲେ କମ୍ପାନିର । ଦଲଲ ଦ'ଜଣ ତାଆସ
ଉପରେ ଦ'ଟଙ୍କା, ଚାରି ଟଙ୍କା, ଥୋଉଥିବେ । ତାଆସ
ଲେଉଟିଲ ବେଳକୁ ତାହା ନାଲି ହୋଇଥିବ । ସାଙ୍ଗେ
ସାଙ୍ଗେ ଚାରିଟଙ୍କା ଆଠଟଙ୍କା ନେଇ ପକେଟରେ ପୁରାଇ
ଦେଉଥିବେ । ଦଲଲ ବାଟୋଇକୁ ଲୋଭ ଦେଖେଇଦେବ ।
ସେ ବି ଲେଉଟର ଏକାଥରକେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ପାଇବା
ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ, ଦଶ ନାଲି ଉପରେ ଲାଗେଇଦେବ । ମେଣ୍ଟା
କିନ୍ତୁ ହାତସଫେଇ କରି ନାଲି ଜଣାଯାଉଥିବା ଆନରେ
କଳାଟିଏ ଥୋଇ ଦେଇଥିବ । ସେତକ ଯିବ ।
ଦଲଲମାନେ ଆଉଥରେ ଲାଗେଇ ପୁରାଟଙ୍କା ଫେରି
ପାଇବାକୁ ପାକଲେଇବେ । ବାଟୋଇଟି ତାଙ୍କ କଥାରେ
ପଡ଼ି ଲାଗେଇଦେବ ଆଉ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଘରକୁ ଫେରିବ ।
ଏଥିରେ ଯିବୁ ?

ଗମ୍ଭୁ : ହଁ, ଇଏ ବରଂ ଭଲ । ଏଥିରେ ବାଡ଼େଇପିଟି ହେବାକୁ
ପଡ଼ିବନି ।

କମ୍ଭୁ : ଦିନେ ଦିନେ କିନ୍ତୁ ବେପାର ବଲ୍‌କୁଲ୍ ସଫା । ଗୋଟିଏ
ହେଲେ ବାଟୋଇ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ଓଲଟି ବେଳେବେଳେ
ଗୋଇନ୍ଦା ପୁଲିସ ଆସି ଖେଳିବା ବାହାନା କରେ ଆଉ
ମେଣ୍ଟାକୁ ଛେଚ ଛେଚ ଆନାକୁ ନଏ । ଆମେ ସବୁ ପଳଉ ।

ଗମ୍ଭୁ : ହଁ, କାଲେ ପୁଲିସ ଧରି ପକେଇବ ?

କମ୍ଭୁ : ଛେରୁକୁ ଯଦି ଡର ହେଉଛି ତେବେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦଳ
ଅଛି, କହିବୁ ତ ସେଠି ରାଖାଇଦେବ ।

ଗମ୍ଭୁ : ସେ କେମିତିଆ ?

କମ୍ବୁ : ଆଗ ଗୋଟାଏ ପଇସାବାଲ ବାଟୋଇକୁ ଠାବ କରିବାକୁ ହେବ । ତା' ଆଗରେ ଛୁଡ଼ ଛୁଡ଼ ହୋଇ ଭିନ୍ନଜଣ ଯାଉଥିବେ । ନିକାଞ୍ଚନିଆ ଦେଖି ଆଗ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଗିଲଟି ସୁନାଗହଣା ନ ଜାଣିଲଭଳି ଖସେଇ ପକେଇବ । ପଛ ଦି'ଜଣ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଧାଇଁଯାଇ ଗହଣାକୁ ମାଡ଼ିବସିବେ । ମୋର ମୋର କହି ଆଗ କଲି କରିବେ । ତା'ପରେ ଅଧା ଅଧା ବାଣ୍ଟି ନେବାକୁ ବଳିହେବେ ଆଉ ବାଟୋଇ ପାଖକୁ ଆସି କହିବେ—ବାବୁ, ଏ ଗହଣାଟି ଆମେ ବାଟରୁ ପାଇଲୁ । ଆମ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ଛୁଣ୍ଟିନି । ଗୋଟାଏ କାମ କରନ୍ତୁ । ଆପଣ କଣି ନିଅନ୍ତୁ । ଟଙ୍କା ପାଇଗଲେ ଆମର ବାଣ୍ଟି ଛୁଣ୍ଟିଯିବ । ଅଧା ଦାମ୍ରେ ଦେଇଦେବୁ । ଏ ଭିନ୍ନଭରି ଯାଏ ହେବ । ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ବାରଣ୍ଡା ଟଙ୍କା ହେବ । ଛଅଶହ ଦିଅନ୍ତୁ ଦେଇଦେବ । ଲୋକଟି ପହିଲେ ଦୁଇ ଦୁଇ ହେବ; କହିବ ଏତେ ଟଙ୍କା ନାହିଁ । ଦୁହେଁ କହିବେ ଯାହା ଅଛି ଦିଅନ୍ତୁ । ଆମେ କୋଉ କିଣିବୁ । ଦିଅନ୍ତୁ ଆମର ବାଣ୍ଟି ଛୁଣ୍ଟିଯାଉ । ଲୋକଟା ଶେଷରେ ୫୦।୭୦ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଗହଣା ନେଇଯାଏ । ଏ ଦୁହେଁ ଚଳ ପରି ଉଡ଼ି ପଳାନ୍ତି । କହିବୁ ଯଦି ଏଥିରେ ରଖେଇ ଦେବ ।

କମ୍ବୁ : ନାହିଁ ଏଥିରେ ମନ ଡାକୁନି ।

କମ୍ବୁ : ଆଜ୍ଞା, ତେବେ ନିଲମ ଡାକରାରେ ରହିବୁ ।

କମ୍ବୁ : ଓହୋ ନିଲମ ଥାନରେ ଦଲଲମାନେ ଠିଆହୋଇ ଯେଉଁ ଦାମ୍ ସବୁ ବଢେଇ ଦିଅନ୍ତି ନା ? ଜାଣିଛୁ ଜାଣିଛୁ । ସେଥିରେ ବେଶି ବେଜଗାର ନାହିଁ ।

କମ୍ବୁ : ବୁଝିଲୁ କମ୍ବୁ, ତୁ ଯୋଉଥିରେ ଅଛୁ ସେଇଟା ତୋତେ ଭଲ । ତୁ ସେଥିରେ ପଥୁକ ହୋଇଗଲୁଣି । ପଇସାପତର ନେଇ ମନ ମାରିଲେ ଭଲ ହବନି । ମୋଟ ଉପରେ ଠକେଇ ପଇସା, ସେଥିରେ ମାନ ଅଭିମାନ କଲେ ଚଳିବ ନା ।

ଶମ୍ଭୁ : ଆଉ ସେ ଜମ୍ବୁ ପାଖରେ ଚଳିପାରିବ ନାହିଁ । ଟଙ୍କାକୁ ଟଙ୍କା
ଠକଠାକି ନେବ । ଚେହ୍ନିକ ପୁଣି ମୋ' ଉପରେ ଘୋଡ଼ା-
ଚଢ଼ିବ । ମନ ହଉଛି ତାକୁ ଆଜ୍ଞାକରି ଚେକେ ଦିଅନ୍ତି ।

କମ୍ବୁ : ହଁ, ଏଇଯେ କଥାଟାଏ କହିଲୁ ଲଏକ କଥାଟାଏ । ସେଇଠି
ରହି ତା'ର ବଦଲ ନବା କେମିତି, ଆଉ କିଛି ବଦଲ ନ
ନେଇ ସେଠୁଁ ପଳେଇ ଆସିବା କେମିତି ?

ଶମ୍ଭୁ : ସେଇଟା ଠିକ୍ ଯେ—ଶଳା ସେ ଜମ୍ବୁଟା ଭାରି ଗୁଲ୍‌ଗ । ତାକୁ
ଚେକେ ଦେବା କିଛି ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଆଉ ବି ସର୍ଦ୍ଦାରଟା
ସବୁବେଳେ ତାରି ପଟରେ ରହୁଛି । ସର୍ଦ୍ଦାର ଅବଶ୍ୟ
ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରେ ନାହିଁ, ହେଲେ ତାରି ମୁହଁ ପାଇ ଜମ୍ବୁ
ଉଠୁରୁଛି ।

କମ୍ବୁ : ଆଜ୍ଞା ଜମ୍ବୁକୁ କେମିତି ଚେକେ ଦେବା—ଏଇକଥା ତ—
ରହ ମୁଁ ଟିକିଏ ଭାବନିଏ (ଦୁଇଜଣଯାକ ରୁପୁରୁ କିଛି ସମୟ
ଠାଆ ହୋଇରହିଲେ । କମ୍ବୁ ମୁଣ୍ଡ ପଛପାଖଟା ପ୍ରବଳ ଭାବରେ
କୁଣ୍ଡାଇ ସାରି) ହଁ, ଉପାୟଟାଏ ମିଳିଗଲା । ଆରେ ମଥା
ଢାଙ୍କିଲେ ସବୁକିଛି ମଥାରୁ ବାହାରିବ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଅଁ ହଅଁ, ଗଡ଼ିଆ ଭଲକରି ଢାଙ୍କିଦେଲେ ଯେତେ ମାଛ
ଥାଆନ୍ତି ସବୁ ଉପରକୁ କେମିତି ଉଠି ଆସନ୍ତି କଥାଟା ଠିକ୍
ସେମିତି । ଆଜ୍ଞା କହିଲୁ କଅଣ ମିଳିଗଲା ।

କମ୍ବୁ : ଦେଖ, ସେ କୋଉ ଡବାରେ ଲଢ଼ୁଡ଼କଟା ବିସ୍ତ୍ର ରଖେ ?

ଶମ୍ଭୁ : ନେଲିଆ ଡବାରେ ।

କମ୍ବୁ : ତୁ ଗଡ଼ିରେ ସେ ଡବାରୁ ସେ ବିସ୍ତ୍ରତକ କାଢ଼ିନେଇ
ଲଢ଼ୁଡ଼କଲା ବିସ୍ତ୍ର ରଖିଦେ ।

ଶମ୍ଭୁ : ହଁ, ବୁଦ୍ଧିଟାଏ ବତେଇଛି ଏକା । ପୁଅ ଇଲି ଇଲି ହଉଥିବ
ଆଉ ଗଡ଼ୁଥିବ । ସର୍ଦ୍ଦାରର ଗୋଲି ଲଗେଇବା ଆଉ
ଗୋଲିମାଣି ପେଇବା ତା' କଟା ଘାଆରେ ରୁନ ଦେଲେପରି
ହବ । ମୁଁ ବି ସେଠି ବସି ଆଉ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ରୁନ ବୋଲିବ ।

କନ୍ୟା : ହେଲେ ସେ ବେଉସାଟା ସେଇଠି ଶେଷ ପାଇଯିବ । ଲୋକେ ଜାଣିଯିବେ ଯେ ସେ ଔଷଧ ଆଉ କାମ ଦଉନି ।

ଶମ୍ଭୁ : ଯାଆନ ତେଣିକି ଯାହା ହେଉଛି ହେଉ । ଗୁରୁଟାଏ ପାଇଲି ଏକା । ଗୁଲ ତତେ ବର ଖୋଇବ (କନ୍ୟାକୁ ଟାଣି ନେଇଗଲା ବେଳେ ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

—ଅଶ୍ୱମ ଦୃଶ୍ୟ—

[ଗୋଟିଏ ରସ୍ତାର ଦୃଶ୍ୟ । ସଙ୍ଘାର ପେଡ଼ିପୁଟୁଳା ଧରି ପ୍ରବେଶ କଲା । ରସ୍ତାର ଗୋଟିଏ କଡ଼ରେ ସେମିତି ଥୋଇଦେଇ ପାପୁଲି ଝାଡ଼ିଦେଲା ଓ ନିଶକୁ ସାଉଁଟେଇ ନେଲା । ପୁଟୁଳା ଭିତରୁ ଭଙ୍ଗା ଆରପିଟା ଆଣି ପରଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଲା ଓ ନିଶକୁ ବାଗେଇଦେଲା । ଏମିତି କଲାବେଳେ ସେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ବଦ ସ୍ୱର ଓ ବେତାଳରେ ଗାଉଥାଏ—ଜଗନ୍ନାଥେ ହୋ ମୁଁ ବେଶି କିଛି ମାଗୁନାହିଁ; ତୋତେ ମଟରଗାଡ଼ି ମାଗୁନାହିଁ, ପର୍ମିଟ ମାଗୁନାହିଁ, ମାଗୁଛି ବେଗର ଭଡ଼ା ଘରରୁ ଗୋଟେ । ଜଗନ୍ନାଥେ ହୋ ବେଶି କିଛି ମାଗୁନାହିଁ ତୋତେ—ଗୀତ ଗାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଡ଼ରେ ରସ୍ତା ଉପରୁ ଅଳିଆ ଆଡ଼ଉଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ତା’ ଦେହରେ ଘଷିହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଲୋକର ହାତକୁ ପଟ୍ଟକରି ଧରିନେଇ—]

ସଙ୍ଘାର : ହଇସେ ବୋକଡ଼, ପକେଟମାରୁ କଅଣ ଏମିତି କରନ୍ତି ? ଆସେ ତୋ ଗୁରୁ କିଏ, ତାକୁ କହିଦେବୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ଦୁଇମାସପାଏ ପାଠ ପଢ଼ିବ । କେଡ଼େ ଓଲମାଟାଏରେ, ମୋ ହାବୁଡ଼େ ପଡ଼ିଲୁ ବୋଲି ସିନା ମୁଁ ଗୁଡ଼ିଦେବି । ଆଉ କିଏ ହୋଇଥିଲେ ତୋ ପିଠିରୁ ଛୁଲ ଉତାରି ଦେଇଥାନ୍ତା । ଏମିତିଆ ଦୁଃସାହସ କରିବୁ ନାହିଁ । ଆରେ ଗୁଡ଼ିଲୁ ତୋତେ ଯେଉଁମାନେ ତାଲିମ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ ମୋଠାରୁ ତାଲିମ ନିଅନ୍ତି, କେତେମାସ ହେଲା ଦଳରେ ପଶିଲୁ ?

ପକେଟମାରୁ : ଦୁଇମାସ ହେଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଭମବ ଦଳରେ ଅଛୁ ନା ବଟିଆ ଦଳରେ ଅଛୁ ?

ପକେଟମାରୁ : ଆଜ୍ଞା ବଟିଆ ଦଳରେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ, ସେଇଥିଲାଗି ସେ ଚୋରେ ଲଗାମଛଡ଼ା କରି ଛୁଡ଼ି-
ଦେଇଛି । ଭମବ ହୋଇଥିଲେ ଚୋରେ ଏମିତି ବଢେଇ
ନଥାନ୍ତା । ସେ ଖୁବ୍ ପୋଷକ କାରିଗର । ହଉ ହଉ ବାପା
ଯାଆ, ବଟିଆକୁ ମୋ କଥା କହିବୁ । ଆଉ ଦିନେ ମୋ
ଦରକୁ ଆସିବୁ ଯେ ଚୋରେ ବାଟ ବଢେଇଦେବ ।

ପକେଟମାରୁ : (ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ) ଆଜ୍ଞା, ଲୋକ ଚହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମାଫି
ମାଗୁଛି (ଅଣ୍ଟାରୁ ପଇସା କାଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଥିଲା)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଥାଉ ଥାଉ ବାପା ଥାଉ, ସେ ପାଞ୍ଚପଇସିଟି ତୁ ନେ । ଚୋରେ
ମୁଁ ସେଇଟା ଦେଲି । ତାକୁ ରଖି ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରୁଥିବୁ ।
ସେ ପାଞ୍ଚପଇସିଟି ତୋ ପାରିଲପଣର ସନ୍ତକ । ଗୋସେଇ
ଗୁରୁର ପକେଟମାରୁ ମାରିନେଇଛି କିଛି କମ୍ ବଡ଼କଥା
ନୁହେଁ, ବଟିଆ ଶୁଣିଲେ ଚୋଚୋ ମୁଣ୍ଡରେ ବସେଇବ । ସେ
ପାଞ୍ଚପଇସିଟି ତୋ ପାଖରେ ଥାଉ । ଯା ବାପା ଯା
(ପକେଟମାରୁ ଜଣକ ଲମ୍ବ ହୋଇ ସର୍ଦ୍ଦାର ଗୋଡ଼ିତଳେ
ପଡ଼ିଲା ଓ ପାଦଧୂଳି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲା) ସର୍ଦ୍ଦାର
ଜଗନ୍ନାଥ ହୋ ଗାଁତଟିକୁ ପୁଣି ବକୃତ ସ୍ଵରରେ ବୋଲି ସାଜ
ସରଜ୍ଞାନ ସଜାଡ଼ିଲା । ‘ସାଧୁ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦଙ୍କର ଅଭିନୁ
କଙ୍କଡ଼ାବିଗ୍ରହ କାମୁଡ଼ା ଔଷଧ’ ଲେଖାଥିବା କାଗଜପଟାକୁ
ଡେରି ଥୋଇଦେଲା । ମୁଣି ଭିତରୁ ଡମ୍ବରୁଟି କାଢ଼ି ୨୩ ଥର
ଝାଡ଼ିଦେଲା । ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ବାଟଚାଲ ସେହି
ବାଟ ଦେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଲବେଳେ ଛୁଙ୍କିଲପରି ମୁହଁକୁ
ଉପରକୁ କରୁଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଛୁଙ୍କଟା ଗାଉଁର ପକାଉଥିବାରୁ
ପୁଣି ମୁହଁ ତଳକୁ କରୁଥାଏ । ସର୍ଦ୍ଦାର ୧୪ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ତା’ ମୁହଁଟେକା ସଙ୍ଗେ ନିଜ ମୁହଁ ଟେକୁଥାଏ ଓ ତା ମୁହଁ
ପକା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ନିଜ ମୁହଁକୁ ପକାଉଥାଏ । ଦୁହେଁ
ଏହିପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ସାଜ ସରଜ୍ଞାନ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ।
ଲୋକଟା ସେଇଠି ଏକ କାନପଟା ଗଢ଼ କରି ଛୁଙ୍କିଲା ।

(ସର୍ବାର ବକଟ ରଡ଼ି ଶୁଣି ଚମକିପଡ଼ି ପଛଆଡ଼ିଆ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଠିପଡ଼ି ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ିଦେଲା)

ସର୍ବାର : ହଇସହା ବାବୁ ତମେ ଏମିତି ଛୁଙ୍କ ନା ମୋତେ ଚମକେଇବା ପାଇଁ ଏମିତି ଛୁଙ୍କିଲ ? (ଲୋକଟି ପୁଣି ଛୁଙ୍କିବା ପାଇଁ ମୁହଁକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇଲା । ସର୍ବାର ଡମ୍ବରୁ ଝାଡ଼ି ଓ ହୋଇ ଗଲା ଗଲା ପାଟି କରିବାରୁ ତା' ଛୁଙ୍କଟା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା)

ଲୋକ : ଆହେ କେଡ଼େ ଖରାପ ଲୋକଟାଏ ହୋ ତୁମେ, ମୋ ଛୁଙ୍କଟାକୁ ଭଣ୍ଡାର କରିଦେଲା ।

ସର୍ବାର : ଆହେ ତୁମେ କେଡ଼େ ଖରାପ ଲୋକ ହୋ, ଆଉ କୋଉଠି ଜାଗା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମୋର ବେଉସା ଆନରେ ଆସି ଛୁଙ୍କୁଛ, ବେଉସା ଆନରେ ଛୁଙ୍କିଲେ ଆଉ ବେଉସା ହବନା ?

ଲୋକ : କି ଶୁଣିକଥା କହୁଛ ହୋ । ମାରୁଆଡ଼ି ମଇମନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ତମେ କଅଣ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀ ? କୋଉ ମାରୁଆଡ଼ି ବା ମଇମନ୍‌ ତା' ଗଦରେ ଛୁଙ୍କୁନି ଭଲ କହିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଠାରୁ ହୁରୁଡ଼ି ପଳାଉନାହାନ୍ତି । ପଲେଇବେ ଖାଲି ପୁଙ୍କରି ପାଖରୁ—

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ସର୍ବାର : ଶାଲ ହାସମି ଅଛି । ଶଳାଟା ଟିକିଏ ଏପାଖସେପାଖ ନହୋଇ ଠିକ୍ ବେପାର ଆନ ଉପରେ ଛୁଙ୍କିଦେଲା । ହୁଁ ! ଆଜି ବେଉସାର ଭଲ ମଉସମ ଦେଖାଯାଉନି ।

୧ମ ଲୋକ : କେମିତି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ?

ସର୍ବାର : ଆପଣମାନେ ପଢ଼ିଲେ ସାଧୁ କଙ୍କଡ଼ାନଦଙ୍କ ଅଭିନୁ କଙ୍କଡ଼ା ବିଷ୍ଣୁ କାମୁଡ଼ା ଔଷଧ ପଢ଼ିବା ସାଥେ ସାଥେ—(ଦୂରକୁ ବୁଝି) ଓହ୍ଲା ଏତେବେଳେ ଯାଇ ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଦେଖାଗଲା । ଫାଲ୍‌ତୁ ଲୋକ ଦି'ଦିଟା ଆସି ରୁଲିଗଲେ । ମୋ ବେପାରକୁ ଭଣ୍ଡାର କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଏଇଟା କିନ୍ତୁ ବାରର ଦେଖାଯାଉଛି । ଦେଖାଯାଉ—‘ନିଶ ସାଉଁଳେଇ, ଡମ୍ବରୁ ଘନଘନ ଖାଡ଼ି ପାଇବୁରି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଦେହସାରା କୁଣ୍ଡେଇ ହେଉଥିବା ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଝୁଲୁମୁଣିଟାଏ ଧରି ସେଠାକୁ ଆସିଲା ଆଉ ପୁଡ଼ାରୁ ଗୋଟାଏ ମଲମ ଡବା କାଢ଼ି

ମୁଣିଟିକୁ ଚଳେ ଥୋଇଦେଲା । ସଙ୍ଗର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ
ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା—ବାବୁ ଏ ମଇଲମ ହେଲା ରମ୍ପାର ।
ଯାବୁ, କୋଡ଼ିଆବୁ, ମଚଲା, ଚମଦଲା, ଗଲୁ ଆଦି ସବୁ
ହଇରଣିଆ ରୋଗରେ ଏ ରମ୍ପାର ମଇଲମ ଚିଲୁକି ପରି କାମ
ଦିଏ । ଲଗାଇବା ସାଥେସାଥ ରମ୍ପା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଏ
ମଇଲମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବସ୍ତୁ । ସଙ୍ଗୀନ ସମୟରେ
ଏହା ମାନମହତ ବଞ୍ଚେଇ ଦିଏ । ରମ୍ପା ଓ ମଚଲା ରୋଗ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରକରେ ଗ୍ରାସ୍ତିଆ କରିଦିଏ । ଆପଣମାନେ
ଭାବନ୍ତୁ କଥାଟା ସତ କି ମିଛ । ମନେ କରନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼
ସତ୍ତା ହେଉଛି । ଆପଣ ସେଥିରେ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ମଞ୍ଚ
ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି (ଆଉ ଡିନଜଣ ବାଟୋଇ ସେଠି ଆସି
ପହଞ୍ଚିଲ ଏବଂ ସେ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହୀତ ହୋଇ କୁଣ୍ଡେଇ ହେଉ
ହେଉ କହିଲଗିଲ) ସତ୍ତାରେ ଜର୍, ମେଜେଷ୍ଟର, ମନ୍ତ୍ରୀ ବସି
ବସୁଟା ଶୁଣୁଛନ୍ତି । କହନ୍ତୁ ତ ଯଦି ଏତିକିବେଳେ ଆପଣଙ୍କର
କୋଡ଼ ଗାତରେ ଗଲୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ଆପଣ କଅଣ
କରିବେ ? ଗ୍ରାସ୍ତିଆ ହେବେ କି ନାହିଁ ?

ଜଣେ ବାଟୋଇ : ହଁ ହଁ, ହେବ । ଲଜ ସରମରେ ଥାନ ଛାଡ଼ି ପଳେଇବା
କଥା ।

ମଲମବାଲା : ହଁ, ଆପଣ କଥାଟା ଠିକ୍ ଧରିଛନ୍ତି । ଆଦୁର ଗୋଟାଏ
ଅବସ୍ଥା କଥା ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ମନେ କରନ୍ତୁ ଆପଣ ଜଣେ
ପ୍ରଫେସର । ଆପଣ ଫେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ପିଲମାନଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଉ
ଅଛନ୍ତି । ଆଗ ଧାଡ଼ିରେ ଡର୍ଲ ଇଷ୍ଟୁ ଶୁଣିମାନେ ବସି
ଶୁଣୁଛନ୍ତି, ଏତିକିବେଳେ କୋଡ଼ମଚଲା ରଗିଉଠିବ ।
ପ୍ରଫେସର କରିବେ କ'ଣ ?

ଜଣେ ବାଟୋଇ : କୁଣ୍ଡେଇ ହେବେ । ଆଉ କଅଣ କରନ୍ତେ ।

ମଲମବାଲା : ହଁ, ସେତ ଠିକ୍ କଥା । ପ୍ରଫେସର ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଲୁଗା
ପିନ୍ଧିଥିଲ ସିନା କୁଞ୍ଚ ଭିତରେ ହାତ ପୂରାଇଦେଇ ଗଲୁ
ଗାନ୍ତି କରିଦେଇ ଥାଆନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ସେଇଟା ଯେ ପେଣ୍ଟ,
ସେଠି କୁଞ୍ଚ ନାହିଁ ।

ବାଟୋଇ : ହଁ ହଁ, ବେଜତ୍ ହେବା କଥା । ତିର୍ଲା ପିଲଗୁଡ଼ାକ ମୁହଁ
ତଳକୁ ପୋତି କୁରୁକୁର ହେବେ । ହାଲତ୍ ତିଲ ହୋଇଯିବ ।

ମଲମବାଲ : ଫେରୁ ବି ଦେଖନ୍ତୁ । କୋର୍ଟରେ ବିଚାର ଚାଲିଛି । ଜଜ୍
ସାହେବଙ୍କ ରାୟ ଦେବା ବାଧ୍ୟ ଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ଦୋଷପାଇଁ
ଜଜ୍ ସାହେବ ଆସାମୀକୁ ଏକ ଫ୍ରାଗ୍ ଜେଲ୍ ଦେବାଲାଗି
କାଗଜ ଉପରେ କଲମ ଲଗେଇଲେ । ଆସାମୀର ବଦନସିବ ।
ସେତିକିବେଳେ ଜଜ୍ ସାହେବଙ୍କର ଅଧୀନ ଗଲୁ ଲାଗିଯିବ ।
ଟେବୁଲ ପଛରେ ଜଜ୍ ସାହେବଙ୍କ ବାଁ ହାତ ଗଲୁପାଖରେ
ଆଉ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିବା କାଗଜ ଉପରେ କଲମ
ଧରିଥିବା ଡାହାଣ ହାତ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଜଜ୍
ସାହେବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ, ମୁହଁ ନେସେଡ଼ା, ଦାନ୍ତ ନେସେଡ଼ି
କଲମ ଛୁଏଁ ଛୁଏଁ ଲେଖିଦେବ— ୩ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ।

ବାଟୋଇ : ଆହା, ଆସାମୀଟା ମଲ ଜାଣ ।

ମଲମବାଲ : ହଁ କେଡ଼େ ବଦନସିବ ଘଟଣା । କେତେବେଳେ କାହାକୁ
ପକଡ଼ିବ ତାହା କିଏ କହିବ । କିନ୍ତୁ ଏ ରମ୍ପାର ମଲମରୁ ଏକ
ଡବା ଯଦି ପାଖରେ ଥିବ ତେବେ ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ ।
କାମରେ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଘରେ କବାଟ କଲି ବସିଯାଅ ।
ରମ୍ପାର ଡବା ଫିଟାଇ ଦି' କୋଡ଼ଗାତ କିମ୍ବା ଆଉ ଯେଉଁଠି
ସେ ଦୁଷ୍ଟମନ ଅଛି ତା' ଉପରେ ଲଗାଇଦିଅ । ବାସ୍ ଆଉ
କ୍ଷତ୍ରିଆ ହେବାର ମଉକା ଦେଖାଦେବନି । ଦାମ୍ ବେଶି
ନୁହେଁ । କାମରେ ବଡ଼କରୁରୁ । ଗୋଟିଏ ଡବା ଟଙ୍କାଟିଏ
ମାସ । ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କଣିନେବା ଉଚିତ ।

ସଙ୍ଗୀତ : (ମଲମବାଲର କୁଣ୍ଡୁଡ଼ିଥିବା ହାତକୁ ଧରି ପକେଇ) ହେ ହେ
ରମ୍ପାର ପୁଅ, ଏ ହାତକୁ ସମ୍ଭାଳ । ଯା ଘରେ କବାଟ କଲି
ବସିବୁ, ଆଉ ନଜରେ ମଇଲମ ଲଗେଇବୁ । ଆଉ ଇଚ୍ଛତ
ମହତ ପଦାରେ ପକାନା । ଏଠି ଏମିତି କୋଠକ କାମ
ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ମଲମବାଲ : ଓଃ ଭାରି ସାଧୁ ଆସିଲା କୋଉଠୁ । ତୋ ପାଖକୁ ତ ଲୋକ
ଦଉଡ଼ନ୍ତେ; ତୁ କ'ଣ ଏଠିକି ଦବା ବିକିବାକୁ ଆସୁଛୁ । ତୁ ବି
ଉଣା ଠକ ନୋହୁଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହେ ଶବରଦାର, ହିମାଳୟର ଜଡ଼ବୁଟି ଅଛି । ତାକୁ ଲୋକଙ୍କ ସେବାରେ ଲଗେଇବାକୁ ସ୍ୱାମୀ କଳ୍ପତାନନ୍ଦ ମୋତେ ଆଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ନିଜରୁ ତ ତୋଠି କୋଡ଼ ବିମାର ବାହାର ପଡ଼ିବ । ଯା ବେ ଯା, ବଢ଼େଇ ପଛରେ କୁଣ୍ଡେଇ ହେବୁ । ଏଠି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ସବୁ ବସିଛନ୍ତି, କହୁଛୁ କଅଣ ନା ରମ୍ପାର ।

ମଲମବାଲ : ହୁଅଁ ବେ ତୁ ତ ମହାପୁରୁଷ, ସିଦ୍ଧଯୋଗୀ; ହିମାଳୟ ତୋତେ ଗାଭୁରି ପକେଇଛି । ତୁ ଲୋକଙ୍କୁ ପଟି ମାରୁଥା, ମୁଁ ଯାଉଛି — (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହୁଁ ! ଆଜି ଆରମ୍ଭରୁ ତ ଭଲ ଭଲଟା ବିଦ୍ୟା ଦେଖାଦେଲୁଣି । ଆଗକୁ କଅଣ ଅଛି କେଜାଣି ।

ବାଟୋଇ : (ବିଜ୍ଞାପନ ପଟିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ) ଅଜ୍ଞା, ଏ କଳ୍ପତାନନ୍ଦ ମହାଜନ କିଏ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ, ଏତେବେଳେକେ ଜଣେ ସମଜଦାର ଆଦମି ଦେଖିଲି, ଆପଣଙ୍କର ବହୁତ କଥା ଜାଣିବାର ଇଚ୍ଛା ଅଛି । ସବୁକିଛି କଥାର ମଞ୍ଜି ଭିତରକୁ ପଶିଯିବାର ଆଗ୍ରହ ଅଛି । ଏଥିରେ ଆପଣଙ୍କ ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧି ପାକଳ ହେବ । କାଲି ସକାଳେ ଆପଣ ବି ଜଣେ ପୁଲିସ ଦାସଗରା ହୋଇଯାଇ ପାରିବେ ।

ବାଟୋଇ : ସେ ତ ପଛକଥା, ଏ ମହାତ୍ମା କିଏ ଆଗ କୁହନା ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ, ଏଇଥିରୁ ଆପଣଙ୍କର ଆଗ୍ରହ କଥା ଜଣାଯାଉଛି । ଯାହାର ଆଗ୍ରହ ଅଛି ସେ ମଣିଷ । ଯାହାର ନାହିଁ ସେ ବଗା । ଆପଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ଆଗ୍ରହ ଲୋକ ଦେଖି ମୋ ମନ କୁଣ୍ଡେମାଟ ହୋଇଯାଉଛି । କାହିଁ ଅଯୋଧ୍ୟର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଉ କାହିଁ ସୈନ୍ଧବଜନାରର ରାମା ଚୋର । କାହିଁ ଆପଣ ଆଉ ସେ ହାରମଜାଦା ।

ବାଟୋଇ : ସେ ତୁମର କଅଣ କଲ କି ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : କଅଣ ନକଲ ଯେ ! ମୁଁ ଏଠି ହିମାଳୟର ବିଶ୍ୟାତ ସାଧୁ କଳ୍ପତାନନ୍ଦଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରଭୁର କରିବାକୁ, ଗୋଟାଏ ପୁଣ୍ୟକାମ କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେ ହାରମଜାଦାଟା ଆନ ଅଥାନ କୁଣ୍ଡେଇ ହୋଇ ତା' ରମ୍ପାର ମଲମ ବିକି କରିବାକୁ ଚାଲିଆସିଲା ।

ବାଟୋଇ : ଆରେ ଆଜକାଳ ସବୁଠି ସେଇଆ, ଯିଏ ଯାହା ନୁହେଁ ସେ ନିଜକୁ ସେଇଆ କରି ସଜନ୍ତ ଅଛି । ବଡ଼େଇ କମାର କଥା କହୁଛି । ଗଉଡ଼ ରଜମିସ୍ତ୍ରୀ କଥା କହୁଛି । କୁନ୍ଦାର ମଟର ଇଞ୍ଜିନ କଥା କହୁଛି । ଡାକ୍ତରକୁ ଛୁଡ଼ି ସମସ୍ତେ ଚିକିତ୍ସା କହୁଛନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ଚିକିତ୍ସା କଥା ଛୁଡ଼ି ଖାଲି ପଇସା କଥା କହୁଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଏଃ ! ଲୁଏକ କଥାଟାଏ କହିଲେ ଏକା ।

ବାଟୋଇ : ତମେ ତ ସେମିତି ସାଧୁଙ୍କ କଥା ନକହି ଅଗଡ଼ମ୍ ବଗଡ଼ମ୍ କଥାଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, ଅସଲ କଥା ଅଲବତ କହିବି । କଙ୍କଡ଼ା କେଡ଼େ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣୀ । ତାକୁ ପାପୀ ମଣିଷମାନେ ହରଦମ୍ ମାର ଖାଇଲେ । ଦିନେ ସ୍ତ୍ରୀମାନ ହିମାଳୟର ଏକ ଗୁହାରେ ବସି ଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ । (ଏତିକିବେଳେ ଆଉ ଚାରିଜଣ ବାଟୋଇ ସେଠି ଆସି ଠିଆହେଲେ) ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମତଥା କଙ୍କଡ଼ା ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଇ ମଣିଷ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ଝୁଲ ଉତ୍ତରେ ପଶିଗଲା ।

ବାଟୋଇ : କଙ୍କଡ଼ାଟା ନିଜ ମନକୁ ଝୁଲରେ ପଶିଲା ନା ସାଧୁ ତାକୁ ଦୟାକରି ନିଜ ଝୁଲରେ ପୁରାଇଲେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସାଧୁ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଥିଲେ । ସେ କଙ୍କଡ଼ା ପୁରାଇବେ କାହିଁକି ? (ଧ୍ୟାନ ଶେଷରେ ସେ କଙ୍କଡ଼ା କଥା ଜାଣି-ପାରିଲେ । ସେ ତାକୁ ପଦାକୁ କାଢ଼ି ଚାହିଁଲେ । ତା' ମନ କଥା ଜାଣିପାରିଲେ । ତାଙ୍କର ଘର ଦୟା ହେଲା । ତା' ପିଠିରେ ପାପୁଲି ଥୋଇ ଆଗଆଡ଼ୁ ପଛଆଡ଼ୁ ଆଉଁଶି ଦେଲେ)

ବାଟୋଇ : ସେଇଠୁଁ କଅଣ ହେଲା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତାଙ୍କୁ କଥା । ଗୋଲ କଙ୍କଡ଼ାଟା ଲମ୍ବା ହୋଇଗଲା । ପଛଆଡ଼େ ଲଞ୍ଜି ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ସାଧୁ ତାକୁ କହିଲେ—
ଯା' ବେଟା ଯା । ଏଇ ଲଞ୍ଜିରେ ତୋର ଅସ୍ତ୍ର ରଖିଦେଲା ।
ଲେକେ ତୋତେ ପକଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ଲଞ୍ଜିକୁ

ଗେଞ୍ଜି ଦେବୁ । ଚେଙ୍କ ଚେଙ୍କେ ପାଇ ଗୁଡ଼ି ପଲେଇବେ ।
ତୋତେ ବଳକୁଳ ଛୁଇଁବେ ନାହିଁ । ବଳକୁଳରୁ ‘ବି’,
ଛୁଇଁବେରୁ ‘କୁ’କୁ ନେଇ ତା’ର ନାଆଁ ଦେଲେ ବିଛୁ ।
କଙ୍କଡ଼ାଟା ବିଛୁ ହୋଇଯିବାରୁ ତାକୁ ସମସ୍ତେ କଙ୍କଡ଼ାବିଛୁ
ବା କଙ୍କଡ଼ାବିଛୁ ଡାକିଲେ ।

ବାଟୋଇ : ତା’ପରେ କଅଣ ହେଲା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତା’ପରେ ଦିନ କେଇଟା ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ଲୋକେ ମାଆଲେ
ବୋଉଲେ ହୋଇ ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ିଲେ । ସାଧୁ ଏହା ଜାଣିପାରି
ମୋଡ଼େ ଗୋଟାଏ ଗୋଲି ଦେଇ କହିଲେ—ଯା’ ବେଟା
ସେମାନଙ୍କ ଘାଉଡ଼ ଥାନରେ ଏହାକୁ ଲଗେଇଦେବ ।

ବାଟୋଇ : ତମେ ଯାଇ ଲଗେଇଲ ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସାଧୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଏଡ଼ିବ କିଏ ? ଘାଉଡ଼ ଥାନରେ ଛୁଇଁଦେବା
ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ଚଙ୍ଗା ହୋଇଗଲେ, ମୁଁ ଦେଖି କାଠଭୁତ
ବନ୍ଦିଗଲି । ସମସ୍ତେ ସାଧୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ ଆଉ ତାଙ୍କ
ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କ ନାମ ପଢ଼ିଲୁ । ସେ କହିଲେ—
ସ୍ବାମୀ ଶ୍ରୀ କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦ ।

ଅନ୍ୟ ବାଟୋଇ : କଙ୍କଡ଼ା ଖାଇବାକୁ ସେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିବେ, ତେଣୁ
କଙ୍କଡ଼ାନନ୍ଦ ନାଁ ହୋଇଥିବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ବାବୁ ଦୟାକରି ଏ ପାପ କଥା ମୁହଁରେ ଧରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
ପାପ କଥା ପାଟିରେ ପୂରେଇଲେ ତୁମର ପାଟି ଖରପ ହେଲା ।
ସାଧୁଙ୍କର କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ଗରମ ପାଣିରେ ଘର ପୋଡ଼ି
ନାହିଁ କି ଗାଳିଗୁଲଜରେ କାହାରି ଦହରେ ପୀଡ଼ା ହୁଏନାହିଁ ।

୧ମ ବାଟୋଇ : ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼ ତୁମେ ଠିକ୍ କହିଛ । ଗାଳି ଖାଇବା ଲୋକର
କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ । ଦେବା ଲୋକର ମୁହଁ ମୁଣ୍ଡ ସବୁ ଖରପ
ହୁଏ । ଆଜ୍ଞା, ତୁମେ ସେ ଗୋଲି ପାଇଲ କେମିତି ?
କିଏ ଦେଲା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ସମସ୍ତେ ଭୁଲିଗଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ଲମ୍ବ ହୋଇ
ପଡ଼ିଥାଏ । ବହୁତ ସମୟ ପରେ ସାଧୁ କହିଲେ—ଉଠ୍ ବେଟା ।

ଉଠ୍ । ମୁଁ ହାତଯୋଡ଼ି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ବସିଲି । ସେ ସେହି ଗୋଲିଟା ମୋ ହାତରେ ଦେଇ କହିଲେ ବେଟା ତୁ ଏହି ଗୋଲି ନେ ।

୨ୟ ବାଟୋଇ : ଏଁ ଏଁ, ତୁମ ପାଖରେ ପରା ସେ ଗୋଲିଟା ଥିଲା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ହଁ ହଁ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦେଇଥିଲି । ସେ ପୁଣି କହିଲେ—କଙ୍କଡ଼ାବିଚ୍ଛା ଏତେ ଦଂଶୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇପାରିବି ନାହିଁ । ମୋର ତପସ୍ୟା ଉଣ୍ଡୁର ହେବ । ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏ ଦବା ଦେବୁ । ମୋ ବାନା ରଖିବୁ । ଖବରଦାର ଏଥିରେ ବେଉସା କରିବୁ ନାହିଁ । କେବଳ ତିଆରି ଖର୍ଚ୍ଚ ନେବୁ । ଏହା କହି ସେ ଗୋଲି ତିଆରିର ତାଲିକା ଓ ବାଟ ବତାଇ ଦେଲେ । ପୁଣି କହିଲେ ଏହାର ତିଆରି ବାଟ କାହାକୁ କହିବୁ ନାହିଁ । (ଜମ୍ମୁ ଓ ଟିକିଏ ପରେ ଶମ୍ଭୁର ପ୍ରବେଶ) ସେମାନେ ସେଥିରେ ବେଉସା କରିବେ, ଲମ୍ପା ଉଠାଇବେ ।

ବାଟୋଇ : ତା'ପରେ କ'ଣ ହେଲା ?

ସର୍ଦ୍ଦାର : ମୁଁ ଅତି ଉକ୍ତିରେ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲି, ଆଉ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲାବେଳକୁ ଯାହା ଦେଖିଲି କ'ଣ କହିବି ?

ବାଟୋଇ : ହଁ, କୁହ କୁହ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ତୁମକୁ ମିଛ ମୋତେ ସତ । ମୁଣ୍ଡଟେକି ଦେଖେ ତ ସେ ଉତ୍ତନ । ହାତ୍ତାରେ ମିଶି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଜମ୍ମୁ : ଆରେ ଆରେ ଲୋକେ କହନ୍ତି ଅତି ଉକ୍ତି ଶ୍ଵେରର ଲକ୍ଷଣ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର : ଆସେ ମୁହଁମନ୍ତାଳି କଥା କହ । ମୁଁ କଅଣ ଶ୍ଵେର ?

ଜମ୍ମୁ : ବାବୁମାନେ ସମସ୍ତେ ସତ କୁହନ୍ତୁ, ମୁଁ ତାକୁ ଶ୍ଵେର ବୋଲି କହିଛି ?

ବାଟୋଇ : ଛୁଡ଼ ଛୁଡ଼ । କଳି କରନି । ଆଜ୍ଞା ସେଠି ସାଧୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ଥିଲା, ରେଣୀ ଭଲ ହୋଇଯାଇଥିବେ । ଏଠି ଗାଁଗଣ୍ଡାରେ କାହାକୁ ଭଲ କଲଣି ?

ସର୍ବାର : ଆମେ କଥାରେ କହୁଛୁ ନାହିଁ । କାମରେ ଦେଖାଇ ଦେବୁ ।

ଜମ୍ବୁ : କଳିକାବରୁ ବଳାରେ ସିରିଲସର୍ଜନ ଆଣେଇ ପଡୁଛି । ଇଏ ଆସିଲା କୋଉ ପାଗଳା ଗାରଦରୁ କହୁଛି କଳିକାବରୁ କାମୁଡ଼ା ପୁଣି ଭଲ କରି ଆଲୁଅ କରିଦେବ ।

ସର୍ବାର : ବାବୁମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଏ ଲୋକଟା କେଡ଼େ ନାଲିଏକ । ମୁଁ ତ କହୁଛି କାମରେ ଦେଖାଇଦେବ ।

ବାଟୋଇମାନେ : (ଜମ୍ବୁ ପ୍ରତି) ହଇହୋ, ତମେ ଏମିତି କଣ୍ଠାବାଡ଼ରେ ଲୁଗା ପକାଇ କଲି କରୁଛ କିଆଁ ? ଭଲ ଲୋକପରି ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖ ।

ଜମ୍ବୁ : ହଉ ହଉ, ସେ କଅଣ ଆଲୁଅ କରି ପକାଉଛି ପକାଉ ।

ସର୍ବାର : (ଡବା ଦେଖାଇ) ଏ ଡବାରେ ଏକ ବଡ଼ ସକରପିଆନ ବା କଳିକାବରୁ ରହିଛି । କେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ବାବୁ ଆସ, ତା' ଲଞ୍ଜରେ ହାତ ଲଗାଇଦେବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଉଁକରି ନିଆଁ ହାତରେ ଖେଳିଯିବ । ଚଉଦଦୁବନ ଦିଶିଯିବ । ହାତ ଛୁଣି ପଡ଼ିଲା ପରି ଲାଗିବ । ମନ ହବ ଦଉଡ଼ି ଲଗେଇ ଦବାକୁ । ଲୋକନ୍ ମୁଁ ଅଛି କିଛି ପରବାଏ ନାହିଁ । ଏଇ ଗୋଲିକୁ ବାଉଡ଼ ଆନରେ ଲଗାଇ ଦେବ । ବାସ୍ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଥପ୍ କରି ରହିଯିବ । ଜୀବନ ଫେରି ପାଇବ । ଗୋଲିକୁ ପାଣିରେ ଧୋଇ ବାଉଡ଼ ଆନରେ ମାଡ଼ିବାକୁ ଯେତିକି ଡେରି, ସେତିକି ବେଳ କେବଳ କଷ୍ଟ ପାଇବ । ଆସନ୍ତୁ ଜଣେ ବାବୁ ଆସନ୍ତୁ । (ସମସ୍ତେ କୁହୁକୁହୁ ହେଲେ । ଜମ୍ବୁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି) ତମେ ବାବୁ ଆସ । ନହେଲେ ମୁଁ କାମରେ ଦେଖାଇବି କେମିତି ?

(ଅମଙ୍ଗ ଜମ୍ବୁର ହାତଧରି ଟାଣିନିଲୁ ଆଉ ଡବା ପାଖରେ ବସେଇଦେଲେ)

ଜମ୍ବୁ : ହଉ, ମୁଁ ରକି । ତୁ ଆଗ ଗୋଲିଅଣି ହାତ ପାଖରେ ରଖ । ବରୁ କାମୁଡ଼ିବା ସାଥେ ସାଥେ ଲଗେଇଦେବୁ ।

ସର୍ବାର : ହଁ ହଁ, ଭାବି ଯାବତ୍ ମତ୍ତ । (ଡବା ଖୋଲି ଚମୁଟାରେ
ଗୋଟାଏ କଳ୍ପତରୁଣ କାଢ଼ି ଆଣିଲା । ଜମ୍ବୁର ଅମଙ୍ଗ
ହାତଟାକୁ ନେଇ ତା' ଲହଡ଼ି ଉପରେ ଘଷିଦେଲା)

ଜମ୍ବୁ : (ଚମକିପଡ଼ି) ସର୍ବାର ମରିଗଲା, ଇରେ ବାପରେ, ଓ ହୋ
ହୋ—

ସର୍ବାର : ବାହାଦୁର ଅଛୁ ଭାବି ବାହାଦୁର ଅଛୁ । ଟିକେ ସବରତ୍ତ
କରିଯା ଗୋଲି ଲଗାଉଛି ।

ଜମ୍ବୁ : ସର୍ବାର ଜୀବନ ଗଲା । ଗୋଲି କାମ କରିବନି । ମତେ
ହାସ୍ତପାତାଳକୁ ନିଅ—ମୋ ଜୀବନ ଗଲା ।

ସର୍ବାର : (ସନ୍ଦେହ ଚକ୍ଷୁରେ ବୁଝି) ଓଃ ! ତୁ ହାସ୍ତପାତାଳ ଯିବୁ ତ
ଗୋଲିର କରମତ ଦେଖାଇବ କେମିତି, ଆଉ ଗୋଟାଏ
ସେକେଣ୍ଡ । ଏ ଜାନ୍ତୁଆରୁକୁ ଟିକିଏ ଡବା ଭିତରେ ପୁରେଇ
ଦିଏ । (ବେଖାତିର ଭାବରେ ବସ୍ତ୍ରର ଲଙ୍ଗୁଡ଼ଟାକୁ ଧରି ଟେକୁ
ଟେକୁ ହଠାତ୍ ଚମକି ପଡ଼ି) ଇରେ ବାପରେ ବାପ୍, ବୁଝିଗଲା,
ଜମ୍ବୁ ବୁଝିଗଲା । ଜମ୍ବୁର ଆଜି ତ ଶନିବାର; ଗୋଲି କାମ
କରିବ ନାହିଁ । ବାବୁମାନେ ଆଜି ଶନିବାର ମନେ ନଥିଲା ।
ଆଜି ଓଷାଦ କାଟୁକରିବନି । ଇରେ ବାପରେ ମରିଗଲା ।

(ଦୁହେଁ ଛଟପଟ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ ଆ ଡବା ଗୋଟେଇ ମୋଟେଇ
ପଳେଇଲେ)

ବାଟୋଇମାନେ : ଆରେ ଏ କି ଅଜବ କଥା ! କିଛି ବୁଝିହେଉନି ତ ।
(ଶମ୍ଭୁ ଛଡ଼ା ସମସ୍ତେ ପଳାଇଲେ)

ଶମ୍ଭୁ : ଶଲା ମଲ୍ଲବେଳେ ବି ମିଛ କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଶଲାକୁ
ଦେଇଛି ଆଜ୍ଞାକରି କଲିକତା ଚେଙ୍କ ।

(ପରଦା ପଡ଼ିଲା)

